

Tilinpäätös 2015

Caverion

Life Cycle Solutions for
Buildings and Industries

Caverion

Sisältö

- 01 Hallituksen toimintakertomus**
- 08 Konsernin tuloslaskelma**
- 09 Konsernin laaja tuloslaskelma**
- 10 Konsernitase**
- 11 Konsernin rahavirtalaskelma**
- 12 Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista**

- 14 Tunnusluvut**
- 15 Tunnuslukujen laskentakaavat**

- 16 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot**
  - 16** 1. Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet
  - 24** 2. Pitkäaikaisten sopimuksien tuloutus
  - 24** 3. Yrityshankinnat ja -myynnit
  - 24** 4. Liiketoiminnan muut tuotot
  - 24** 5. Liiketoiminnan muut kulut
  - 25** 6. Poistot ja arvonalentumiset
  - 25** 7. Henkilöstökulut
  - 26** 8. Rahoitustuotot ja -kulut
  - 26** 9. Tuloverot
  - 27** 10. Osakekohtainen tulos
  - 27** 11. Aineelliset hyödykkeet
  - 28** 12. Aineettomat hyödykkeet
  - 29** 13. Liikearvo
  - 29** 14. Osuudet osakkuusyrytyksissä
  - 30** 15. Myytävissä olevat sijoitukset
  - 30** 16. Pitkäaikaiset saamiset
  - 30** 17. Laskennalliset verosaamiset ja -velat
  - 31** 18. Vaihto-omaisuus
  - 32** 19. Myyntisaamiset ja muut saamiset
  - 32** 20. Rahavarat
  - 32** 21. Omaa pääomaa koskevat liitetiedot
  - 35** 22. Osakeperusteiset maksut
  - 37** 23. Eläkevelvoitteet
  - 41** 24. Varaukset
  - 41** 25. Rahoitusvelat
  - 42** 26. Ostovelat ja muut velat
- 43** 27. Johdannaissopimusten nimellisarvot ja käyvät arvot
- 44** 28. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu arvostusryhmittäin ja käyvät arvot
- 46** 29. Rahoitusriskien hallinta
- 49** 30. Muut vuokrasopimukset
- 49** 31. Vastuusitoumukset
- 50** 32. Tytäryritykset
- 50** 33. Lähipiiritapahtumat
- 51** 34. Liikevaihdon ja pitkäaikaisten varojen jakautuminen
- 52** 35. Tilikauden jälkeiset tapahtumat

- 53 Emoyhtiön tuloslaskelma, FAS**
- 54 Emoyhtiön tase, FAS**
- 55 Emoyhtiön rahoituslaskelma, FAS**

- 56 Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot**
  - 57** 1. Liiketoiminnan muut tuotot
  - 57** 2. Henkilöstöä ja toimielimien jäseniä koskevat tiedot
  - 57** 3. Poistot ja arvonalennukset
  - 57** 4. Liiketoiminnan muut kulut
  - 58** 5. Rahoitustuotot ja -kulut
  - 58** 6. Satunnaiset erät
  - 58** 7. Tilinpäätössiirrot
  - 58** 8. Tuloverot
  - 59** 9. Pysyvien vastaavien muutokset
  - 60** 10. Sijoitukset
  - 60** 11. Pitkäaikaiset saamiset
  - 60** 12. Lyhytaikaiset saamiset
  - 61** 13. Oma pääoma
  - 61** 14. Tilinpäätössiirrot
  - 61** 15. Laskennalliset verosaamiset ja -velat
  - 62** 16. Pitkäaikainen vieras pääoma
  - 62** 17. Lyhytaikainen vieras pääoma
  - 62** 18. Vastuusitoumukset
  - 62** 19. Johdannaisinstrumentit
  - 63** 20. Johdon palkat ja palkkiot

- 65 Hallituksen voitonjakoehdotus**
- 66 Tilintarkastuskertomus**

Hallituksen toimintakertomus 1.1.–31.12.2015

Toimintaympäristö vuonna 2015

Yleinen markkinatilanne oli suhteellisen vakaa koko vuoden. Kysyntä kehittyi suotuisasti Saksassa ja Ruotsissa. Kysyntä pysyi vakaana Itä-Euroopassa, Itävallassa, Suomessa ja Tanskassa. Norjassa öljyteollisuuden taantuma on vaikuttanut yleiseen taloustilanteeseen. Caverion on toiminut aktiivisesti Norjassa viimeaikaisessa markkinamuutoksessa valikoimalla tarkasti uusia projekteja ja palvelusopimuksia sekä panostamalla pitkäaikaisiin asiakassuhteisiin tärkeimpien asiakkaidensa kanssa, sekä myös järjestelemällä toimintojaan uudelleen.

Teknisen asennuksen ja kunnossapidon markkinat pysyivät vakaana vuoden aikana. Markkinoiden kehitystä tukevat merkittävästi parempaa energiatehokkuutta ja sisäilmaolosuhteita koskevat vaatimukset sekä tiukentuva ympäristölainsäädäntö. Vuoden 2015 aikana Caverion toteutti onnistuneesti kausihuoltoseisokkeja Teollisuuden ratkaisuihin. Norjassa öljyteollisuuden taantuma vaikutti teknisen asennuksen ja kunnossapidon liiketoimintaan.

Suurten projektien markkinoilla uudet asiakkuudet ja sopimukset kehittyivät yleisesti ottaen myönteisesti. Tarjoustoiminnassa nähtiin myönteisiä merkkejä etenkin julkisella sektorilla ja teollisuudessa. Talotekniikan suunnittelua ja toteutusta sisältävien kokonaistoimitusten kysyntä kehittyi suotuisasti suurissa ja teknisesti vaativissa projekteissa. Alhainen korkotaso ja rahoituksen saatavuus helpottivat asiakkaidemme investointeja. Alalla jatkui tiukka hintakilpailu, mutta Caverion onnistui säilyttämään hintatasonsa keskittymällä laatuun ja toteutukseen. Norjassa ja Itävallassa uusia investointeja on lykätty. Tietyillä aloilla, kuten Saksan ja Ruotsin ydinvoimateollisuudessa, Ruotsin kaivosteollisuudessa ja Norjan öljyteollisuudessa, tehtiin myös edellisvuotta vähemmän investointeja, mikä aiheutti projektien lykkäyksiä ja peruutuksia.

Palveluiden johtamisen kysyntä jatkui edelleen vahvana. Asiakkaiden keskittyminen omaan ydintoimintaansa avasi Caverionille edelleen mahdollisuuksia ylläpidon sekä huollon ja kunnossapidon ulkoistuksissa pääasiassa julkishallinnossa, teollisuudessa ja energiasektorilla. Kiinnostus julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhön (PPP-malli) ja muihin elinkaariratkaisuihin lisääntyi, vaikkakin tämäntyyppisten sopimusmallien osuus koko markkinasta on edelleen suhteellisen pieni.

Caverionilla on vahva asema Euroopan kiinteistötekniikan markkinoilla liikevaihdolla mitattuna. Caverion on johtavassa markkina-asemassa Suomessa ja Norjassa sekä kolmen suurimman toimijan joukossa Ruotsissa ja Itävallassa. Saksassa ja Tanskassa Caverion on markkina-asemaltaan viiden suurimman toimijan joukossa. Lisäksi Caverion on Suomen johtava teollisuuden ratkaisuja tarjoava yhtiö ja Ruotsin johtavia teollisuuden ratkaisujen tarjoajia. Suurimmat teollisuuden asiakassegmentit ovat metsäteollisuus ja energiateollisuus.

(Markkina-asemaa koskevat lähteet: Euroconstruct marraskuu 2015 ja yhtiön arvio, joka perustuu kolmansien osapuolten julkisiin tietoihin ja yhtiön laskelmiin.)

Caverionin vuosi 2015

Vuoden 2015 alussa Caverion-konsernin strategista painopistettä siirrettiin vähitellen kannattavuuden parantamisesta kannattavan kasvun luomiseen toimialan megatrendien tukemana. Tämän

mukaisesti Caverion jatkoi liiketoimintojensa kehittämistä keskittymällä tekniseen asennukseen ja kunnossapitoon, suurten projektien kokonaistoimitusten suunnitteluun ja toteutukseen sekä palveluiden johtamiseen.

Caverion julkisti 29.1.2015 tulosohjeistuksensa vuodelle 2015 ja arvioi, että konsernin vuoden 2015 liikevaihto säilyy edellisvuoden tasolla ja että käyttökateprosentti vuonna 2015 kasvaa merkittävästi. Markkinanäkymät ja tulosohjeistus säilyivät muuttumattomina koko vuoden ajan.

Strategian toteutus eteni tilikauden aikana suunnitelman mukaisesti. Vuoden aikana Caverion jatkoi toimintansa tehostamista investoimalla harmonisoituihin toimintamalleihin, prosesseihin ja järjestelmiin, millä tuetaan työntekijöitä päivitetyn asiakastarjonnan mukaisissa uusissa tarjousprosesseissa. Caverion on nyt valmis siirtymään strategian seuraavaan vaiheeseen, jossa vahvemmin keskitytään kasvuun ja konsernin liiketoimintojen kehittämiseen. Caverion esitteli syyskuussa pidetyn pääomamarkkinapäivän yhteydessä yhtenäisen tuote- ja palveluvalikoiman sekä innovatiivisia ratkaisuja. Caverion pyrkii edistämään kasvua ja vastaamaan asiakkaiden kysyntään aktiivista elinkaarenhallintaa kohtaan. Caverion tavoittelee kasvua erityisesti suurissa projekteissa ja palveluiden johtamisessa, joita laajimmillaan tarjotaan elinkaariratkaisuihin. Strategiansa mukaisesti Caverion solmi lukuisia vaativia elinkaarisopimuksia ja talotekniikan kokonaistoimitusprojekteja kuluneen vuoden aikana.

Tilikaudella 2015 Caverionin liikevaihto pysyi viime vuoden tasolla. Konsernin negatiivinen käyttöpääoma mahdollisti liiketoiminnan kehittämisen myönteisellä tavalla. Toiminnan vakautaminen näkyi kannattavuuden parantumisena kuluneen vuoden aikana: Caverion paransi merkittävästi osakekohtaista tulostaan (69 prosentilla) ja käyttökateaan (36 prosentilla). Kauden aikana Caverion saattoi päätökseen loput Norjan heikosti kannattavista projekteista, joista yksi aiheutti 2,9 milj. euron ylimääräisen negatiivisen tulosvaikutuksen ensimmäisen vuosineljänneksen aikana. Saksassa muutama luovutusvaiheessa oleva projekti heikensi kolmannen vuosineljänneksen käyttökateä 4,3 milj. eurolla.

Vuonna 2015 tehtiin muutoksia konsernirakenteeseen. Tilikauden aikana Caverion-konserni koostui yhtiöistä kahdestatoista valtiossa (Ruotsi, Suomi, Saksa, Norja, Itävalta, Tanska, Venäjä, Liettua, Puola, Latvia, Viro ja Tšekin tasavalta). Caverion myi toimivalle johdolle Romanian, Singaporen ja Malesian pienet, paikalliset toimintonsa ensimmäisen vuosineljänneksen aikana. Tällä ei ollut olennaista vaikutusta Caverion-konsernin taloudelliseen asemaan tai tulokseen. Näiden myyntien jälkeen Caverionilla ei ole enää tytäryhtiöitä Euroopan ulkopuolella. Lisäksi Caverion luopui ensimmäisen vuosineljänneksen aikana joistakin paikallisista toiminnoista, jotka eivät olleet konsernin strategian mukaisia. Caverion allekirjoitti 26.2.2015 sopimuksen Eneas Holding AS:n kanssa norjalaisen Esco Norway AS:n ostamisesta. Vuonna 2014 yhtiön liikevaihto oli 4,8 milj. euroa. Yhtiön palveluksessa oli 17 työntekijää. Ostohintaa ei julkistettu.

Konsernin strategia ja taloudelliset tavoitteet

Tilikauden aikana ei tehty muutoksia aikaisemmin tiedotettuihin strategiaan ja taloudellisiin tavoitteisiin. Tavoitteena on edelleen luoda kasvua ja kannattavuutta sekä kehittää edistyksellisiä ja kestäviä elinkaariratkaisuja kiinteistöille ja teollisuudelle. Caverionin hallitus asetti 31.10.2013 konsernille vuoden 2016 loppuun ulottuvat taloudelliset tavoitteet.

- Liikevaihdon kasvu: Keskimäärin yli 10 prosentin vuotuinen liikevaihdon kasvu
- Kannattavuus: Käyttökate (EBITDA) yli 6 prosenttia liikevaihdosta
- Käyttöpääoma: Negatiivinen

Caverion aikoo saavuttaa taloudelliset tavoitteensa vuoden 2016 loppuun mennessä ensinnäkin hyötymällä toiminnan tehostamiseen tehdyistä viimeaikaisista investoinneista ja keskittymällä hankinnan ja hallinnon tehostamiseen. Toiseksi liiketoimintojen kehittäminen kohti kasvua suurissa projekteissa ja palveluiden johtamisessa tukee liikevaihto- ja kannattavuustavoitteiden saavuttamista niiden suuremman kasvu- ja katepotentiaalini vuoksi. Caverionin tavoitteena on negatiivinen käyttöpääoma, ja siihen pyritään tehostamalla laskutusta ja käyttöpääoman hallintaa.

Osingonjako ja osinkopolitiikka

Hallitus ehdottaa 21.3.2016 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa maksetaan 0,28 euroa osakkeelta eli 75 prosenttia konsernin nettotuloksesta vuonna 2015.

Varsinainen yhtiökokous päätti 16.3.2015, että vuodelta 2014 maksetaan osinkoa 0,22 euroa osakkeelta eli yhteensä 27,5 milj. euroa. Osinkoa ei maksettu yhtiön hallussa oleville omille osakkeille. Osingot maksettiin 2.4.2015.

Caverionin tavoitteena on jakaa osakkeenomistajille osinkoina ja pääoman palautuksina vähintään 50 prosenttia tilikauden tuloksesta verojen jälkeen ilman käyvän arvon muutoksia. Vaikka tämän osinkopolitiikan muuttaminen ei ole suunnitteilla, ei voida taata, että osinkoa tai pääoman palautusta todella maksetaan tulevaisuudessa, eikä takeita voida myöskään antaa minään tietynä vuonna maksettavien osinkojen tai pääoman palautuksen määrästä.

Liikevaihdon jakautuminen

Liikevaihto, milj. euroa	1-12/ 2015	%	1-12/ 2014	%	Muutos
Ruotsi	604,4	25 %	597,2	25 %	1 %
Suomi	547,1	22 %	521,1	22 %	5 %
Saksa	526,4	22 %	496,2	21 %	6 %
Norja	400,8	16 %	458,3	19 %	-13 %
Itävalta	147,0	6 %	136,3	6 %	8 %
Tanska	138,9	6 %	126,6	5 %	10 %
Muut maat	78,4	3 %	70,8	3 %	11 %
Konserni yhteensä	2 443,0	100 %	2 406,6	100 %	2 %
- Huolto ja kunnossapito	1 290,7	53 %	1 297,0	54 %	0 %
- Projektit	1 152,3	47 %	1 109,5	46 %	4 %

Maakohtainen liikevaihto esitetään konserniyhtiön sijainnin perusteella.

Konsernin taloudellinen kehitys 2015

Taloudelliset tunnusluvut on esitetty tarkemmin konsernitilinpäätöksessä. Suluissa esitetyt luvut ovat edellisvuoden vastaavan kauden lukuja, ellei toisin ole mainittu.

Tilauuskanta

Tilauuskanta kasvoi 10 prosenttia edellisvuodesta ja oli 1 461,4 milj. euroa joulukuun lopussa (joulukuun 2014 lopussa: 1 323,6 milj. euroa), mikä kuvastaa kasvutavoitteita suurissa projekteissa ja palveluiden johtamisessa. Vertailukelpoisin valuuttakurssien tilauuskanta kasvoi 11 prosenttia joulukuun 2014 lopusta. Tilauuskantaan eivät sisälly lyhytaikaiset huolto- ja kunnossapitotyöt.

Liikevaihto

Tammi-joulukuun liikevaihto kasvoi 2 prosenttia edellisvuodesta ja oli 2 443,0 (2 406,6) milj. euroa. Vertailukelpoisin valuuttakurssien liikevaihto kasvoi 4 prosenttia edellisvuodesta. Liikevaihto kasvoi kaikissa toimintamaissa Norjaa lukuun ottamatta. Norjassa öljyteollisuuden taantuma on vaikuttanut yleiseen taloustilanteeseen, ja sitä kautta myös heikentänyt teknisen asennuksen ja kunnossapidon palveluiden kysyntää. Lisäksi yhden teknistä asennusta, kunnossapitoa ja tietotekniikkapalveluja sisältäneen suuren sopimuksen päättymisen vaikutus on nyt täysin nähtävissä Norjassa. Norjassa liikevaihto vertailukelpoisin valuuttakurssien laski 6 prosenttia edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Konsernin huolto- ja kunnossapitoliiketoiminnan liikevaihto oli edellisvuoden tasolla ja oli 1 290,7 milj. euroa (1 297,0) milj. euroa eli 53 (54) prosenttia konsernin kokonaisliikevaihdosta. Konsernin projektiliiketoiminnan liikevaihto kasvoi 4 prosenttia ja oli 1 152,3 (1 109,5) milj. euroa eli 47 (46) prosenttia konsernin kokonaisliikevaihdosta.

Valuuttakurssimuutokset laskivat konsernin tammi-joulukuun kokonaisliikevaihtoa 56,2 milj. euroa edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Norjan kruunun vaikutus oli 28,2 milj. euroa, Ruotsin kruunun vaikutus 17,1 milj. euroa ja Venäjän ruplan vaikutus 11,0 milj. euroa.

Kannattavuus

Käyttökate

Tammi–joulukuun käyttökate kasvoi edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna ja oli 91,5 (67,5) milj. euroa eli 3,7 (2,8) prosenttia liikevaihdosta. Katsauskauden liiketoiminnan kuluihin sisältyy yhteisten prosessien käyttöönottoon liittyviä koulutus- ja uudelleenjärjestelykuluja sekä konsernistratégiaan kuulumattomien paikallisten toimintojen luopumisesta aiheutuneita kuluja.

Norjassa öljyteollisuuden taantuma on vaikuttanut yleiseen taloustilanteeseen edellä Liikevaihto-osiossa kuvatun mukaisesti. Lisäksi yhden teknistä asennusta, kunnossapitoa ja tietotekniikka-palveluja sisältäneen suuren sopimuksen päättymisen vaikutus on nyt täysin nähtävissä Norjassa. Ensimmäisen vuosineljänneksen aikana saatettiin päätökseen loput Norjan heikosti kannattavista projekteista. Yhdessä näistä projekteista vuoden 2014 toisella vuosineljänneksellä tehty varaus oli riittämätön. Kyseisen projektin loppuunsaattamisen ylimääräinen negatiivinen vaikutus oli 2,9 milj. euroa tammi–maaliskuussa.

Saksassa muutama luovutusvaiheessa oleva projekti heikensi heinä–syyskuun käyttökateä 4,3 milj. eurolla. Kauden käyttökateä heikensivät myös 1,1 milj. euron asianajokulut, jotka liittyvät meneillään olevaan, Saksan kilpailulakien mahdollista rikkomusta koskevaan tutkintaan.

Kauden aikana Caverion laati Teollisuuden ratkaisuille uuden toimintamallin, jossa kyseinen liiketoiminnan osa toimii juridisesti kunkin Caverionin paikallisen divisioonan alla 1.1.2016 lähtien. Suomessa uuden toimintamallin käyttöönoton yhteydessä Teollisuuden ratkaisut, Suomi liitettiin Caverion Suomi Oy:n osaksi, mikä aiheutti 1,3 milj. euron uudelleenjärjestelykulut. Lisäksi Suomessa tapahtui yksi tekninen vahinko, mikä johti sopimusratkaisuun teollisuusasiakkaan kanssa ja aiheutti 0,7 milj. euron kustannukset tammi–maaliskuussa.

Liikevoitto

Caverionin tammi–joulukuun liikevoitto kasvoi edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna ja oli 65,0 (44,2) milj. euroa eli 2,7 (1,8) prosenttia liikevaihdosta.

Poistot ja arvonalentumiset tammi–joulukuussa olivat 26,5 (23,3) milj. euroa, josta 8,1 milj. euroa oli yrityskauppoihin liittyviä, kohdistettuja aineettomia hyödykkeitä ja 18,3 milj. euroa muita poistoja.

Muut liikevoittoon vaikuttavat tekijät on esitetty tarkemmin kohdassa käyttökate.

Tulos ennen veroja, tilikauden voitto ja osakekohtainen tulos

Tulos ennen veroja oli 61,3 (36,5) milj. euroa, tilikauden voitto 46,6 (27,6) milj. euroa ja osakekohtainen tulos 0,37 (0,22) euroa tammi–joulukuussa. Nettorahoituskulut olivat –3,7 (–7,6) milj. euroa tammi–joulukuussa 2015.

Konsernin efektiivinen veroaste oli 24,0 (24,5) prosenttia tammi–joulukuussa.

Investoinnit ja yrityskaupat

Kuluneen vuoden aikana Caverion on investoinut yhtiön toimintamallin, prosessien ja järjestelmien yhtenäistämiseen. Bruttoinvestoinnit taseen pysyviin vastaaviin olivat tammi–joulukuussa 26,9 (23,4) milj. euroa eli 1,1 (1,0) prosenttia liikevaihdosta.

Investoinnit tietotekniikkaan olivat 18,2 (16,3) milj. euroa tammi–joulukuussa 2015. Tietotekniikkainvestoinnit liittyivät pääasiassa

yhteisen IT-alustan rakentamiseen ja yhteisen toiminnanohjausjärjestelmän toteuttamiseen. Myös IT-järjestelmiä ja mobiiliyökaluja kehitettiin sisäisten prosessien ja tehokkuuden parantamiseksi. Muut investoinnit, mukaan lukien yritysostot, olivat 8,7 (7,1) milj. euroa.

Caverion allekirjoitti 26.2.2015 sopimuksen Eneas Holding AS:n kanssa norjalaisen Esco Norway AS:n ostamisesta. Vuonna 2014 yhtiön liikevaihto oli 4,8 milj. euroa. Yhtiön palveluksessa on 17 työntekijää. Ostohintaa ei julkistettu.

Vuoden 2015 ensimmäisen neljänneksen aikana Caverion myi Romanian, Singaporen ja Malesian pienet, paikalliset toimintonsa toimivalle johdolle. Myyneillä ei ole olennaista vaikutusta Caverion-konsernin taloudelliseen asemaan tai tulokseen. Näiden yritysmyyntien jälkeen Caverionilla ei ole enää tytäryhtiöitä Euroopan ulkopuolella. Lisäksi Caverion on luopunut joistakin paikallisista toiminnoista, jotka eivät olleet konsernin strategian mukaisia.

Tutkimus ja kehitys

Konserni on panostanut kauden aikana merkittävästi harmonisoituun toimintamalliin, prosesseihin ja järjestelmien kehittämiseen, yhteensä noin 1 prosenttia konsernin liikevaihdosta. Tämän lisäksi konsernin tutkimus- ja kehitystoiminnan kulut liittyen tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen olivat vuonna 2015 noin 2,8 milj. euroa eli 0,1 prosenttia liikevaihdosta.

Konsernin panostukset olivat yhteensä 9,6 milj. euroa (0,4 prosenttia liikevaihdosta) vuonna 2014 ja 12,7 milj. euroa (0,5 prosenttia liikevaihdosta) vuonna 2013.

Kassavirta, käyttöpääoma ja rahoitus

Konsernin operatiivinen kassavirta ennen rahoituseriä ja veroja oli 85,8 (113,5) milj. euroa tammi–joulukuussa 2015. Konsernin operatiivinen kassavirta investointien jälkeen oli 49,5 (73,5) milj. euroa tammi–joulukuussa 2015.

Käyttöpääoma oli –13,6 milj. euroa joulukuun lopussa (–19,3 milj. euroa).

Toukokuussa 2015 Caverion teki uuden 200 milj. euron rahoitusjärjestelyn. Se korvasi vanhan syndikoidun määräaikaislainan ja rahoitusliimitissopimuksen, joiden oli alun perin sovittu erääntyvän kesäkuussa 2016. Uuteen rahoitusjärjestelyyn sisältyvät viisivuotinen 100 milj. euron syndikoitu luottoliimitissopimus sekä viisivuotiset kahdenväliset yhteensä 100 milj. euron lainasopimukset. Uudelleenrahoituksella Caverion vahvisti velkojensa maturiteettikaumaa ja pystyi hyödyntämään markkinatilannetta.

Caverionin rahavarat olivat joulukuun lopussa 68,1 milj. euroa (98,8 milj. euroa). Lisäksi Caverionilla on nostamattomia luottoliimitissopimuksia 100,0 milj. euroa ja nostamattomia tililimitissopimuksia 19,0 milj. euroa.

Vahva kassa mahdollisti ylimääräisen 34,1 milj. euron korollisten velkojen lyhennyksen tammi–joulukuussa 2015. Konsernin korolliset velat olivat 97,9 milj. euroa joulukuun lopussa (12/2014: 149,0 milj. euroa), ja keskiporko suojausten jälkeen oli 1,3 prosenttia. Kiinteäkorkoisten lainojen osuus koron nousua vastaan tehtyjen suojausten jälkeen on lähes 100 prosenttia konsernin korollisesta velasta. Noin 92 prosenttia lainoista on pankeilta ja muilta rahoituslaitoksilta ja noin 6 prosenttia vakuutusyhtiöiltä. Yhteensä 22,7 milj. euroa korollisesta velasta erääntyy maksettavaksi seuraavien 12 kuukauden aikana.

Caverionin ulkoisissa lainoissa sovelletaan taloudellista kovenanttia, joka perustuu konsernin nettovelan ja käyttökateen suhdeluukuun. Konsernin nettovelka oli 29,8 milj. euroa joulukuun lopussa (12/2014: 50,2 milj. euroa).

Hallitus, tilintarkastajat ja toimitusjohtaja

Hallitus

Caverionin varsinainen yhtiökokous pidettiin 16.3.2015. Yhtiökokous valitsi hallitukseen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja neljä jäsentä. Puheenjohtajaksi valittiin Ari Lehtoranta, varapuheenjohtajaksi Michael Rosenlew ja jäseniksi Markus Ehrnrooth, Anna Hyvönen, Eva Lindqvist ja Ari Puheloinen. Hallituksen toimikausi päättyy maaliskuussa 2016 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Vuoden 2015 alussa yhtiökokouksen päättymiseen asti hallitukseen kuuluivat puheenjohtaja Henrik Ehrnrooth, varapuheenjohtaja Ari Lehtoranta ja jäseninä Anna Hyvönen, Eva Lindqvist ja Michael Rosenlew.

Lisätietoa Caverionin hallituksen jäsenistä ja heidän palkkioistaan sekä hallituksen valiokunnista on selvityksessä hallinto- ja

ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement) sekä palkka- ja palkkioselvityksessä, jotka julkaistaan erikseen osoitteessa www.caverion.fi/sijoittajat > Hallinnointi.

Tilintarkastajat

Varsinainen yhtiökokous valitsi tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy:n tarkastamaan yhtiön vuoden 2015 hallintoa ja tilejä. Päävastuullinen tilintarkastaja on Heikki Lassila, KHT.

Konsernijohtaja

Caverionin hallitus nimittää toimitusjohtajan ja päättää hänen palkastaan, palkkioistaan ja muista toimitusjohtajan ehtoista. Caverion Oyj:n toimitusjohtajana on toiminut konsernijohtaja Fredrik Strand 1.4.2014 lähtien.

Henkilöstö

Henkilöstö maittain kauden lopussa

	12/2015	12/2014	Muutos
Suomi	4 569	4 697	-3 %
Ruotsi	3 779	3 868	-2 %
Norja	2 944	3 085	-5 %
Saksa	2 471	2 415	2 %
Itävalta	733	722	2 %
Tanska	1 050	1 041	1 %
Muut maat	1 853	1 527	21 %
Konserni yhteensä	17 399	17 355	0 %

Tammi-joulukuussa konsernin palveluksessa oli keskimäärin 17 321 (17 490) työntekijää ja vuoden lopussa konsernin henkilöstömäärä oli 17 399 (17 355). Tammi-joulukuun henkilöstökulut olivat yhteensä 978,2 (995,2) milj. euroa. Caverion-konserni työllisti noin 1 300 kesätyöntekijää ja harjoittelijaa vuonna 2015. Norjan lukuihin on lisätty oikaisuna harjoittelijoiden määrä vuosina 2014 ja 2015.

Henkilöstöhallinnossa keskityttiin katsauskaudella edelleen vakaan kasvua ja kilpailukykyä tukevan perustan, tehokkaan toimintatavan ja muutosta ohjaavan ammatillisen tuen luomiseen. Kauden aikana Caverion vahvisti kansainvälisiä ja paikallisia tiimejään kokeneilla johtajilla ja avainosaajilla sekä harjoittelijoilla rekrytoimalla ja järjestämällä lukuisia harjoittelijaohjelmia kaikissa divisioonissa. Erinomaisen johtamisen strategista painopistettä jatkettiin edelleen ohjaamalla tehokkaasti koko konsernin laajuisia kehittämishankkeita, kuten yhteisiä seuraajasuunnittelun käytäntöjä henkilöstöriskien vähentämiseksi, yhteisen työnkuvarakenteen, urapolkujen ja suoritukseen perustuvan palkitsemisen toteuttamista, konserninlaajuisia johdon kehittämissuunnitelmia sekä yhteisten henkilöstöprosessien ja integroitujen ratkaisujen toteuttamista. Koko konsernin kattava työturvallisuusprojekti eteni tavoitteiden mukaisesti. Marraskuussa 2015 koko konsernille kerrottiin henkilöstökyselyn tuloksista tulevan kehitystyön pohjaksi. Kyselyn vastausprosentti oli korkea ja henkilöstön sitoutumisaste vahvistunut.

Eräänä Caverionin henkilöstöhallinnon ja turvallisuusorganisaation tärkeimmistä tavoitteista on panostaa henkilöstön työturvallisuuden ja hyvinvoinnin parantamiseen. Työturvallisuutta mitataan yhteisellä mittarilla (tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohden). Tapaturmataajuus oli 8,3 vuonna 2015 (1–12/2014: 10,1).

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Caverion allekirjoitti 26.1.2016 yli 80 miljoonan euron arvoisen palveluiden johtamisen sopimuksen rakennusliike A. Enggaardin ja Nordean kanssa uuden toimistorakennuksen elinkaarihankkeesta. Julkisen sektorin virastojen käyttöön tarkoitettu kiinteistö sijaitsee Kööpenhaminan Kalvebod Bryggessä. Hanke on yksi Tanskan suurimmista PPP-kumppanuushankkeista (Public-Private Partnership) ja samalla myös yksi Caverionin suurimmista tilauksista koskaan. Sopimus sisältyy Caverionin Q1/2016-tilauskantaan.

Caverion on allekirjoittanut sopimuksen Alfred Lotterin kanssa Arneg Kühlmöbel u. Ladeneinrichtungen, Produktions- u. Handelsgesellschaft mbH:n (Arneg Kühlmöbel) liiketoiminnan ostamisesta. Itävallan liittovaltion kilpailuviranomainen hyväksyi kaupan 19.1.2016. Kauppa tukee Caverionin kasvustrategiaa ja vahvistaa yhtiön asemaa Itävallan jäähdytystekniikkamarkkinoilla. Ostohintaa ei julkisteta. Arneg Kühlmöbel on yksi Itävallan johtavista jäähdytystekniikan toimittajista. Vuonna 2014 yrityksen liikevaihto oli noin 7,0 miljoonaa euroa.

Suurimmat riskit ja epävarmuustekijät

Caverion-konserni luokittelee riskeiksi tekijät, jotka voisivat vaarantaa konsernin strategisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisen. Riskit on jaettu strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja tapahtumariskeihin. Riskitekijöiden tunnistamisessa ja hallinnassa on otettu huomioon liiketoiminnan ja toimintaympäristön erityispiirteet. Riskienhallinta on olennainen osa konsernin johtamis-, seuranta- ja raportointijärjestelmiä. Strategisten riskien luonnetta ja todennäköisyyttä seurataan ja raportoidaan jatkuvasti. Strateginen riskiarviointi toteutetaan konserninlaajuisesti kerran vuodessa strategian käsittelyn yhteydessä.

Strategisesta näkökulmasta Caverion on kehittänyt liiketoimintojaan vakaampaan ja tasaisempaan suuntaan selviytyäkseen paremmin suhdanteiden muutoksista. Säännöllisen seurannan ja analysoinnin avulla pyritään reagoimaan toimintaympäristön muutoksiin ajoissa sekä hyödyntämään uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Yhtiön asiakaskunta on laaja ja koostuu sekä julkisen että yksityisen sektorin erikokoisista toimijoista.

Konsernin tavoitteena on kasvaa sekä organisesti että yritysostoin. Yrityskauppoihin ja ulkoistamiseen liittyviä riskejä hallitaan soveltamalla projektien valintaan tiukkoja kriteerejä sekä perehdyttämällä uudet työntekijät perusteellisesti Caverionin arvoihin, toimintatapoihin ja strategiaan. Konserni soveltaa yrityskauppojen toteutukseen yhtenäistä toimintatapaa ja ohjeistusta.

Caverionille tyypillisiä operatiivisia riskejä ovat urakkatarjouksiin, palvelusopimuksiin, projektinhallintaan ja henkilöstöön liittyvät riskit. Erilaisten projektien osalta on tärkeää olla valikoiva, ottaa huomioon urakoiden riskit ja kannattavuus sekä käsitellä kaikkien urakoiden ja sopimusten sisältö, riskit ja sopimusehdot määrittelyjen prosessien mukaisesti. Tehoton ja epäonnistunut projektinhallinta voi heikentää merkittävästi Caverionin kykyä tarjota laadukkaita ja kannattavia palveluita. Tämä puolestaan voi vaikuttaa haitallisesti Caverionin liiketoimintaan, liiketoiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan. Liiketoimintojen muuttuessa strategian mukaisesti pitkäaikaisten sopimusten osuuden odotetaan kasvavan suhteellisesti, mikä voi lisätä sopimusriskejä pitkäaikaisissa sopimuksissa.

Saksassa tutkitaan edelleen kilpailuoikeudellisten sääntöjen rikkomuksia teknisten palveluiden toimialalla. Osana tutkintaa Saksan viranomaiset ovat hankkineet tietoja useilta teknisten palvelujen tarjoajilta, mukaan lukien Caverionilta. Caverion tekee asiassa aktiivisesti yhteistyötä paikallisten viranomaisten kanssa. Tilinpäätöshetkellä saatavilla olevan tiedon perusteella ei voida arvioida Caverionille näistä asioista mahdollisesti aiheutuvien riskien tai kustannusten määrää. On mahdollista, että kustannukset ja/tai sanktiot voivat olla olennaisia.

Imtech Germanyn maksukyvyttömyyden seurauksena ImCa-konsortion Berliinin Brandenburgin lentokenttäprojektiin liittyvät sitoumukset ovat yksin Caverionin vastuulla. Tällä ei kuitenkaan ole olennaista vaikutusta Caverionin sitoumuksiin kauden lopussa.

Vuonna 2015 Caverion vahvisti riskienhallinta- ja Compliance-toimintojaan sekä käynnisti niihin liittyvien prosessien uudelleenarvioinnin ja kehittämisen. Caverion on myös käynnistänyt vuosittaisen, konserninlaajuisen compliance-koulutusohjelman, jonka kaikki työntekijät suorittavat.

Caverionin toiminta ei sisällä merkittäviä ympäristöriskejä. Merkittävin mahdollisuus vaikuttaa globaaliin hiilijalanjälkeen syntyy yhteistyössä asiakkaiden kanssa. Caverion kehittää jatkuvasti tuotteitaan ja palvelujaan siten, että niillä on mahdollista pienentää asiakkaiden toiminnan ympäristövaikutuksia. Caverion tarjoaa asiakkailleen lukuisia energiatehokkuuteen liittyviä palveluja, kuten kiinteistöjen energiatarkauksia ja -analyseja, energiatehokasta kiinteistöteknikkaa, modernisointia ja järjestelmien automatisointia. Caverionin toiminnasta aiheutuvat hiilidioksidipäästöt syntyvät pääasiassa huoltoautojen polttoaineenkulutuksesta. Yritys hyödyntää logistiikkaratkaisuja, joiden avulla voidaan pienentää sekä tavaroiden että henkilöstön kuljettamisesta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä.

Yhtiön menestys riippuu olennaisesti yhtiön johdon ja työntekijöiden ammattitaidosta sekä yhtiön kyvystä sitouttaa nykyinen johto ja työntekijät ja tarvittaessa palkata uutta ammattitaitoista

henkilöstöä. Suuri osa Caverionin liiketoiminnasta on henkilötyövaltaista, joten organisen kasvun edellytyksenä on osaavan henkilöstön saatavuus ja sitoutuneisuus. Jos yhtiön johdon jäseniä tai työntekijöitä lähtee eikä tilalle saada palkatuksi uutta pätevää henkilöstöä, tilanne voi vaikuttaa haitallisesti yhtiön liiketoimintaan, liiketoiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

Luottotappio tai luottotappiovaraukset kirjataan saamisista, joista ei todennäköisesti saada suoritusta. Luottotappioksi kirjauksissa sovelletaan Caverion-konsernin liiketoiminnan myyntisaamisten arvostusperiaatetta, ja kirjauksiin sisältyy arviointia ja harkintaa. Arvio perustuu aikaisemmin toteutuneisiin luottotappioihin, luotonvalvonnan kokemukseen, asiakaskohtaisiin vakuuksiin ja selvityksiin sekä arviointiajankohdan taloudellisiin olosuhteisiin.

Caverionin taseeseen kirjattua liikearvoa ei poisteta, mutta sitä testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Määrä, jolla liikearvon kirjanpitoarvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän, kirjataan arvonalentumistappiona tuloslaskelmaan. Mikäli Caverionin tulos- ja kasvukehityksessä tapahtuu muutoksia alaspäin, tämä voi johtaa liikearvon arvonalentumiseen. Se voi vaikuttaa epäedullisesti Caverionin liiketoiminnan tulokseen ja omaan pääomaan. Caverion-konsernin liikearvon määrä 31.12.2015 oli 335,7 milj. euroa.

Rahoitusriskejä ovat maksuvalmiuteen, valuuttakursseihin ja korkoihin liittyvät riskit sekä luotto- ja vastapuoliriskit. Caverionin liiketoiminnan vastapuoliriskit liittyvät ennen kaikkea asiakkaiden kanssa tehtyjen sopimusten veloitteiden täyttämiseen, asiakas- ja saataviin sekä pitkäaikaisiin palvelusopimuksiin. Rahoitusriskejä sekä taloudelliseen raportointiin liittyviä riskejä hallitaan laskenta- ja rahoituspolitiikan mukaisesti, sisäisellä valvonnalla sekä sisäisellä ja ulkoisella tarkastuksella. Rahoitusriskeistä esitetään tarkempi selvitys tilinpäätöksen liitetiedossa 29.

Tapahtumariskejä voivat olla henkilö- tai tietoturvaan liittyvät onnettomuudet tai toimitiloille, projektikohteille tai muulle omaisuudelle sattuvat äkilliset ja ennalta arvaamattomat esinevahingot, kuten tulipalot, sortumiset ja varkaudet. Tapahtumariskit korvataan Caverion-konsernin vakuutusikäytäntöjen mukaisesti.

Valtuutukset

Osakeanti

Varsinainen yhtiökokous valtuutti Caverionin hallituksen päättämään osakeannista. Valtuutus voidaan käyttää kokonaan tai osittain laskemalla liikkeelle enintään 25 000 000 Caverionin osaketta yhdessä tai useammassa osakeannissa. Osakeannit voivat olla suunnattuja eli osakkeenomistajien etuoikeudesta poikkeavia, ja ne voivat olla maksullisia tai maksuttomia. Anti voidaan kohdistaa myös yhtiölle itselleen osakeyhtiölain rajoitusten mukaisesti.

Antivaltuutus sisältää valtuutuksen myös omien osakkeiden luovuttamisesta. Tämän valtuutuksen kohteena on enintään 12 000 000 osaketta. Hallitus oikeutettiin päättämään luovuttamisen tarkoituksesta ja ehdoista. Valtuutus on voimassa 31.3.2016 saakka. Hallitus ei ole käyttänyt valtuutusta vuonna 2015.

Omien osakkeiden hankkiminen

Caverion Oyj:n 16.3.2015 pidetty varsinainen yhtiökokous valtuutti Caverionin hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta. Hallitukselle myönnetty valtuutus käsittää enintään 12 000 000 yhtiön oman osakkeen hankkimisen yhtiön vapaaseen omaan pääomaan kuuluvilla varoilla. Osakkeet voidaan hankkia muussa kuin osakkeenomistajien nykyisten omistusten suhteessa.

Hankinta toteutetaan Nasdaq Helsinki Oy:n säännellyllä markkinnalla järjestämässä kaupankäynnissä. Valtuutus on voimassa 18 kuukautta varsinaisen yhtiökokouksen päätöksestä. Hallitus ei ole käyttänyt valtuutusta vuonna 2015.

Tietoa Caverion Oyj:n osakkeista

Päivitetty luettelo Caverionin suurimmista osakkeenomistajista, julkisten sisäpiiriläisten omistuksista ja yhtiön omistusrakenteesta sektoreittain 31.12.2015 on julkaistu tilinpäätöksessä ja osoitteessa www.caverion.fi/sijoittajat.

Osakkeet ja osakepääoma

Caverion Oyj:llä on yksi osakesarja, jonka jokainen osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa sekä yhtäläisin perustein määräytyvään osinkoon. Yhtiön osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Caverionin yhtiöjärjestykseen ei sisälly lunastus- eikä suostumuslauseketta eikä erityisiä määräyksiä yhtiöjärjestyksen muutosten toteuttamisesta. Caverion Oyj:n osakepääoma ja osakkeiden lukumäärä eivät muuttuneet katsauskauden aikana. Caverion Oyj:n osakkeiden lukumäärä oli 125 596 092 ja osakepääoma oli 1 000 000 euroa 31.12.2015.

Yhtiön hallussa olevat osakkeet, panttaukset, optiot

Osakkeiden lukumäärä oli 125 596 092 ja osakepääoma oli 1 000 000 euroa 1.1.2015. Caverionin hallussa oli 509 257 yhtiön omaa osaketta 1.1.2015.

Tammi-joulukuussa yhtiölle palautui YIT Oyj:n osakepohjaisen kannustinjärjestelmän ehtojen mukaisesti 2 834 Caverionin osaketta. Caverionin hallussa oli 512 091 yhtiön omaa osaketta joulukuun 2015 lopussa. Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä oli siten 125 084 001 joulukuun 2015 lopussa. Caverion Oyj:n omistamien omien osakkeiden osuus koko osakemäärästä ja äänistä on 0,41 prosenttia.

Caverion ei ole tehnyt päätöksiä optioista tai muista osakkeisiin liittyvistä erityisoikeuksista. Caverionin hallitus hyväksyi 26.5.2014 pitkäaikaisen osakepohjaisen kannustinjärjestelmän yhtiön avainjohtajille vuosille 2014–2016. Jos kaikki tavoitteet saavutetaan, osakepalkkio vastaa kokonaisuudessaan enintään 500 000 Caverionin osaketta. Lisätietoja kannustinjärjestelmästä julkaistiin pörssitiedotteella 26.5.2014. Lisäksi Caverionin hallitus hyväksyi uuden osakepohjaisen pitkän aikavälin kannustinohjelman konsernin johdolle joulukuussa 2015. Uusi ohjelma koostuu suoriteperusteisesta osakepalkkio-ohjelmasta (Performance Share Plan) täydennettynä erityistilanteita varten tarkoitettulla ehdollisella osakepalkkio-ohjelmalla (Restricted Share Plan). Molemmat ohjelmat koostuvat vuosittain alkavista yksittäisistä, kolmen vuoden pituisista osakepalkkio-ohjelmista. Kunkin uuden yksittäisen ohjelman alkaminen edellyttää hallituksen erillistä päätöstä. Ensimmäiset ohjelmat alkavat vuoden 2016 alussa ja niihin perustuvat mahdolliset osakepalkkiot suoritetaan keväällä 2019. Jos kaikki suoriteperusteiselle osakepalkkio-ohjelmalle asetetut tavoitteet saavutetaan, ensimmäisten, vuodet 2016–2018 käsittävien ohjelmien nojalla voidaan suorittaa osakepalkkiona yhteensä enintään noin 728 000 Caverionin osaketta (bruttomäärä ennen soveltuvan ennakonpidätyksen vähentämistä). Lisätietoja kannustinjärjestelmästä julkaistiin pörssitiedotteella 18.12.2015.

Caverionilla tai sen tytäryhtiöillä ei ole Caverion Oyj:n osakkeita panttina.

Kaupankäynti osakkeella

Caverionin osakkeen avauskurssi oli 6,67 euroa vuoden 2015 alussa. Osakkeen päätöskurssi katsauskauden viimeisenä kaupankäyntipäivänä (30.12.) oli 9,03 euroa. Osakkeen hinta nousi 35,4 prosenttia tammi-joulukuussa. Osakkeen ylin kurssi katsauskaudella tammi-joulukuussa oli 9,69 euroa, alin kurssi 6,67 euroa ja keskimurssi 8,69 euroa. Osakkeita vaihdettiin Nasdaq Helsingissä tammi-joulukuussa 36,4 miljoonaa kappaletta. Vaihdon arvo oli 316,6 milj. euroa (lähde: Nasdaq Helsinki).

Caverionin osakkeilla käydään kauppaa myös muilla markkina- paikoilla, kuten BATS Chi-X:ssä, Frankfurtin pörssin Open Market -listalla, Turquoisessa ja Burgundyssa. Caverion Oyj:n osakkeita vaihdettiin tammi-joulukuussa vaihtoehtoisilla kaupankäyntipaikoilla 4,9 miljoonaa kappaletta eli noin 9,4 prosenttia osakkeen koko kaupankäyntimäärästä. Vaihtoehtoisista kauppapaikoista Caverionin osakkeiden vaihto oli erityisen vilkasta BATS Chi-X:ssä. Lisäksi 10,9 miljoonalla Caverion Oyj:n osakkeella käytiin tammi-joulukuussa Nasdaq Helsingin ulkopuolista OTC-kauppaa. Niiden osuus koko kaupankäyntimäärästä oli noin 20,9 prosenttia (lähde: Fidessa Fragmentation Index).

Caverion Oyj:n markkina-arvo katsauskauden lopussa oli 1 129,5 milj. euroa. Markkina-arvo ei sisällä 31.12.2015 yhtiön hallussa olevia omia osakkeita (512 091 kpl).

Näkymät vuodelle 2016

Tulosohjeistus vuodelle 2016

Caverion arvioi, että konsernin vuoden 2016 liikevaihto kasvaa edellisvuodesta (2015: 2 443 milj. euroa) ja että konsernin vuoden 2016 käyttökate kasvaa merkittävästi edellisvuodesta (2015: 91,5 milj. euroa).

Caverionin palvelujen markkinanäkymät

Toimialan megatrendit, kuten lisääntynyt teknologian käyttö rakennuksissa, energiatehokkuutta koskevat vaatimukset ja lisääntyvä digitalisoituminen ja automaatio sekä kaupungistuminen, luovat edelleen kysyntää Caverionin palveluille ja ratkaisuille tulevina vuosina.

Teknisen asennuksen ja kunnossapidon markkinoiden odotetaan pysyvän vakaina. Parempaa energiatehokkuutta ja parempia sisäilmaolosuhteita koskevat vaatimukset sekä tiukentuva ympäristölainsäädäntö ovat merkittäviä markkinoiden kehitystä tukevia tekijöitä. Norjassa öljyteollisuuden taantuma on vaikuttanut yleiseen taloustilanteeseen, mikä saattaa myös jatkossa vaikuttaa negatiivisesti Caverionin teknisen asennuksen ja kunnossapidon liiketoimintaan.

Suurten projektien liiketoiminnassa kiinteistöjen ja teollisuuden uusien tarjousten odotetaan lisääntyvän vuoden aikana. Tarjoustoiminnassa on nähtävissä myönteisiä merkkejä etenkin julkisella sektorilla ja teollisuudessa ja uskomme positiivisen trendin jatkuvan. Alhaisen korkotason ja rahoituksen saatavuuden odotetaan tukevan investointeja. Talotekniikan suunnittelua ja toteutusta sisältävien kokonaistoimitusten kysynnän odotetaan kehittyvän suotuisasti suurissa ja teknisesti vaativissa projekteissa. Saksan ja Ruotsin ydinvoimateollisuuden, Ruotsin kaivosteollisuuden ja Norjan öljyteollisuuden taantumien odotetaan edelleen jatkuvan, mikä saattaa edelleen aiheuttaa projektien lykkäyksiä ja peruutuksia.

Palveluiden johtamisen kysynnän odotetaan jatkuvan vahvana. Rakennuksissa olevan teknologian lisääntyessä uusien palvelujen

---

tarpeen ja elinkaariratkaisujen kysynnän odotetaan lisääntyvän. Asiakkaiden keskittyminen omaan ydintoimintaansa tarjoaa edelleen Caverionille mahdollisuuksia ylläpidon sekä huollon ja kunnossapidon ulkoistuksissa erityisesti julkishallinnossa, teollisuudessa ja energiasektorilla.

Toimintaympäristön mahdolliset muutokset yleiseen makrotaloudelliseen kehitykseen ja geopolittisiin jännitteisiin liittyvän lisääntyvän epävarmuuden seurauksena saattavat aiheuttaa tiettyä varovaisuutta projektien aloituksissa ja palvelujen kysynnässä.

Konsernin tuloslaskelma

Milj. e	Liite	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Liikevaihto	2, 34	2 443,0	2 406,6
Liiketoiminnan muut tuotot	4	3,3	2,1
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos		6,4	-4,2
Valmistus omaan käyttöön		1,1	1,3
Aineiden ja tarvikkeiden käyttö		-671,3	-659,5
Ulkopuoliset palvelut		-426,9	-390,6
Henkilöstökulut	7	-978,2	-995,2
Liiketoiminnan muut kulut	5	-286,0	-293,0
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	14	0,0	0,0
Poistot ja arvonalentumiset	6	-26,5	-23,3
Liikevoitto		65,0	44,2
Rahoitustuotot		0,8	1,1
Kurssierot		0,0	-1,4
Rahoituskulut		-4,6	-7,3
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	8	-3,7	-7,6
Voitto ennen veroja		61,3	36,5
Tuloverot	9	-14,7	-8,9
Tilikauden voitto		46,6	27,6
Jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		46,6	27,6
Määräysvallattomille omistajille		0,0	0,0
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos:			
Osakekohtainen tulos, laimentamaton, euroa	10	0,37	0,22
Osakekohtainen tulos, laimennettu, euroa		0,37	0,22

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä.

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. e	Liite	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Tilikauden voitto		46,6	27,6
Muut konsernin kirjatut tuotot ja kulut			
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi:			
Etuuspohjaisten eläkkeiden arvonmuutos		4,4	-6,9
– Laskennallinen vero		0,4	1,4
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi:			
Rahavirran suojaukset	29	-0,3	0,1
– Laskennallinen vero			0,0
Myytavissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutos	15	0,2	-0,6
– Laskennallinen vero			0,2
Muuntoerot		-4,8	-3,5
Muut konsernin kirjatut tuotot ja kulut, yhteensä		-0,1	-9,4
Konsernin laaja tulos		46,5	18,2
Jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		46,5	18,2
Määräysvallattomille omistajille		0,0	0,0

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä.

Konsernitase

Milj. e	Liite	31.12.2015	31.12.2014
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset hyödykkeet	11	27,4	26,0
Liikearvo	12, 13	335,7	335,7
Muut aineettomat hyödykkeet	12	47,5	51,0
Osuudet osakkuusyrityksissä	14	0,2	0,1
Myytavissä olevat sijoitukset	15	1,4	1,3
Saamiset	16	2,6	2,8
Laskennalliset verosaamiset	17	1,0	0,7
Pitkäaikaiset varat yhteensä		415,7	417,8
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	18	25,4	20,1
Myyntisaamiset ja muut saamiset	19	648,8	596,7
Verosaamiset		0,6	1,2
Rahavarat	20	68,1	98,8
Lyhytaikaiset varat yhteensä		743,0	716,7
VARAT YHTEENSÄ		1 158,7	1 134,5

Milj. e	Liite	31.12.2015	31.12.2014
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	21	1,0	1,0
Omat osakkeet		-3,2	-3,2
Muuntoerot		-6,5	-1,8
Arvonmuutosrahasto		-0,7	-0,6
Kertyneet voittovarot		265,8	241,7
		256,3	237,2
Määräysvallattomien omistajien osuus		0,4	0,6
Oma pääoma yhteensä		256,7	237,8
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	17	58,3	60,2
Eläkeveloitteet	23	40,6	39,9
Varaukset	24	9,0	8,2
Rahoitusvelat	25	75,2	95,5
Muut velat	26	0,4	0,2
Pitkäaikaiset velat yhteensä		183,5	204,0
Lyhytaikaiset velat			
Ostovelat ja muut velat	26	670,1	617,2
Verovelat		8,1	2,7
Varaukset	24	17,7	19,4
Rahoitusvelat	25	22,7	53,5
Lyhytaikaiset velat yhteensä		718,5	692,7
Velat yhteensä		902,0	896,7
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ		1 158,7	1 134,5

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä.

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. e	Liite	1.1.–31.12.2015	1.1.–31.12.2014
Liiketoiminnan rahavirrat			
Tilikauden voitto		46,6	27,6
Oikaisut:			
Poistot ja arvonalentumiset		26,5	23,3
Muut liiketoimet, joihin ei liity maksutapahtumaa		0,0	-11,5
Rahoitustuotot ja -kulut		3,7	7,6
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot ja tappiot		-0,1	-0,6
Verot		14,7	8,9
Oikaisut yhteensä		44,8	27,8
Käyttöpääoman muutokset:			
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos		-52,2	69,8
Vaihto-omaisuuden muutos		-5,1	8,5
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos		51,7	-20,1
Käyttöpääoman muutos		-5,6	58,1
Operatiivinen kassavirta ennen rahoituseriä ja veroja			
		85,8	113,5
Maksetut korot		-4,5	-7,0
Muut rahoituserät, netto		-0,6	0,2
Saadut korot		0,7	1,0
Saadut osingot		0,0	0,0
Maksetut verot		-9,9	-11,6
Liiketoiminnan nettorahavirta		71,6	96,2
Investointien rahavirrat			
Tytäryritysten ja liiketoimintojen hankinta vähennettynä hankintahetken rahavaroilla		0,8	-0,4
Tytäryritysten ja liiketoimintojen myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla		-0,2	
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	11	-8,8	-7,1
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	12	-15,5	-16,4
Investoinnit sijoituksiin			-0,6
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynti		1,6	1,1
Myytävissä olevien sijoitusten myynti		0,0	0,6
Investointien nettorahavirta		-22,1	-22,7
Rahoituksen rahavirrat			
Lainojen takaisinmaksut	25	-50,5	-68,5
Lyhytaikaisten lainojen nettomuutos	25	-0,7	-2,4
Rahoitusleasingvelkojen maksut		-0,9	-0,7
Omien osakkeiden hankinta	21		-3,2
Maksetut osingot		-27,6	-27,7
Rahoituksen nettorahavirta		-79,6	-102,5
Rahavarojen muutos		-30,0	-29,0
Rahavarat tilikauden alussa		98,8	133,3
Valuuttakurssien muutosten vaikutus		-0,6	-5,5
Rahavarat tilikauden lopussa	20	68,1	98,8

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Milj. e	Liite	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma					Määräysvallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä	
		Osakepääoma	Kertyneet voittovarajat	Muuntoerot	Arvonmuutosrahasto	Omat osakkeet			Yhteensä
Oma pääoma 1.1.2015		1,0	241,7	-1,8	-0,6	-3,2	237,2	0,6	237,8
Kauden laaja tulos 1–12/2015									
Katsauskauden voitto			46,6				46,6	0,0	46,6
Muut laajan tuloksen erät:									
Etuuspohjaisten eläkkeiden arvo muutos			4,4				4,4		4,4
– Laskennallinen vero			0,4				0,4		0,4
Rahavirran suojaukset	29				-0,3		-0,3		-0,3
– Laskennallinen vero									
Myytävässä olevien sijoitusten käyvän arvon muutos	15				0,2		0,2		0,2
– Laskennallinen vero									
Muuntoerot				-4,8			-4,8		-4,8
Kauden laaja tulos 1–12/2015 yhteensä			51,4	-4,8	-0,1		46,5		46,5
Liiketoimet omistajien kanssa									
Osingonjako			-27,5				-27,5		-27,5
Omien osakkeiden hankinta	21								
Osakeperusteiset maksut	22		0,2			0,0	0,2		0,2
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä			-27,3			0,0	-27,3		-27,3
Tytäryhtiöiden myynti				0,0			0,0	-0,3	-0,2
Oma pääoma 31.12.2015		1,0	265,8	-6,5	-0,7	-3,2	256,3	0,4	256,7

Milj. e	Liite	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma					Määräys- vallatto- mien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä	
		Osake- pääoma	Kertyneet voittovarot	Muunto- erot	Arvon- muutos- rahasto	Omat osakkeet			Yhteensä
Oma pääoma 1.1.2014		1,0	247,0	1,7	-0,2	0,0	249,5	0,6	250,1
Kauden laaja tulos 1–12/2014									
Katsauskauden voitto			27,6				27,6	0,0	27,6
Muut laajan tuloksen erät:									
Etuuspohjaisten eläkkeiden arvo muutos			-6,9				-6,9		-6,9
– Laskennallinen vero			1,4				1,4		1,4
Rahavirran suojaukset	29				0,1		0,1		0,1
– Laskennallinen vero					0,0		0,0		0,0
Myytävässä olevien sijoitusten käyvän arvon muutos	15				-0,6		-0,6		-0,6
– Laskennallinen vero					0,2		0,2		0,2
Muuntoerot				-3,5			-3,5		-3,5
Kauden laaja tulos 1–12/2014 yhteensä			22,1	-3,5	-0,4		18,2	0,0	18,2
Liiketoimet omistajien kanssa									
Osingonjako			-27,6				-27,6		-27,6
Omien osakkeiden hankinta	21					-3,2	-3,2		-3,2
Osakeperusteiset maksut	22		0,3			0,0	0,3		0,3
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä			-27,3			-3,2	-30,5		-30,5
Oma pääoma 31.12.2014		1,0	241,7	-1,8	-0,6	-3,2	237,2	0,6	237,8

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä.

Tunnusluvut

Tuloslaskelma, 1.1.–31.12.	2015	2014	2013
Liikevaihto, milj. e	2 443,0	2 406,6	2 543,6
Käyttökate, milj. e	91,5	67,5	70,9
Käyttökateprosentti, %	3,7	2,8	2,8
Liikevoitto, milj. e	65,0	44,2	49,4
Liikevoittoprosentti, %	2,7	1,8	1,9
Tulos ennen veroja, milj. e	61,3	36,5	42,8
% liikevaihdosta	2,5	1,5	1,7
Katsauskauden voitto, milj. e	46,6	27,6	35,5
% liikevaihdosta	1,9	1,1	1,4
Tase, milj. e	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Taseen loppusumma	1 158,7	1 134,5	1 274,3
Käyttöpääoma	-13,6	-19,3	46,0
Korollinen nettovelka	29,8	50,2	86,5
Tunnuslukuja ja muita tietoja	2015	2014	2013
Omavaraisuusaste, %	26,6	24,7	22,2
Velkaantumisaste, %	11,6	21,1	34,6
Oman pääoman tuotto, %	18,8	11,3	11,1
Operatiivinen kassavirta ennen rahoituseriä ja veroja, milj. e	85,8	113,5	108,5
Tilaukanta, milj. e	1 461,4	1 323,6	1 240,7
Henkilöstö keskimäärin	17 321	17 490	18 071
Henkilöstö kauden lopussa	17 399	17 355	17 673
Osakekohtaisia tunnuslukuja, 1.1.–31.12.	2015	2014	2013
Osakekohtainen tulos, laimentamaton, e	0,37	0,22	0,28
Osakekohtainen tulos, laimennettu, e	0,37	0,22	0,28
Osakekohtainen oma pääoma, e	2,0	1,9	2,0
Osakekohtainen osinko, e	0,28*	0,22	0,22
Osinko/tulos, %	75,2*	100,1	77,8
Efektiiivinen osinkotuotto, %	3,1*	3,3	2,5
Hinta/voitto -suhde (P/E-luku)	24,2	30,3	31,5
Osakkeen kurssikehitys			
Kurssi 31.12., EUR	9,03	6,65	8,90
Alin kurssi, EUR	6,67	5,37	3,00
Ylin kurssi, EUR	9,69	8,92	8,94
Keskikurssi, EUR	8,69	7,03	5,54
Osakekannan markkina-arvo 31.12., milj. e	1 129,5	831,8	1 117,7
Osakkeen vaihdon kehitys			
Osakkeiden vaihto, 1 000 kpl	36 439	50 953	46 168
Osakkeiden vaihto, %	29,1	40,6	36,8
Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä kauden lopussa, 1 000 kpl	125 084	125 087	125 592
Osakkeiden painotettu keskiarvo tilikauden aikana, 1 000 kpl	125 085	125 381	125 595
Osakkeiden painotettu keskiarvo tilikaudella laimennusvaikutuksella korjattuna, 1 000 kpl	125 085	125 381	125 595

* Hallituksen ehdotus

Tunnuslukujen laskentakaavat

Käyttökate =	Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset
Käyttöpääoma =	Vaihto-omaisuus + myynti- ja osatuloutussaamiset + muut lyhytaikaiset saamiset – osto- ja osatuloutusvelat – muut lyhytaikaiset velat – saadut ennakot – lyhytaikaiset varaukset
Korollinen nettovelka =	Korolliset velat – rahavarat
Omavaraisuusaste (%) =	$\frac{\text{Oma pääoma} + \text{määräysvallattomien omistajien osuus} \times 100}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$
Velkaantumisaste (%) =	$\frac{\text{Korolliset velat} - \text{rahavarat} \times 100}{\text{Oma pääoma} + \text{määräysvallattomien omistajien osuus}}$
Oman pääoman tuotto (%) =	$\frac{\text{Tilikauden voitto} \times 100}{\text{Oma pääoma yhteensä (keskimäärin tilikauden aikana)}}$
Henkilöstö keskimäärin =	Tilikauden kalenterikuukausien lopussa palveluksessa olleen henkilökunnan lukumäärän keskiarvo
Osakekohtainen tulos, laimentamaton =	$\frac{\text{Tilikauden voitto (emoyhtiön omistajille laskettu osuus)}}{\text{Kauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo}}$
Osakekohtainen tulos, laimennettu =	$\frac{\text{Tilikauden voitto (emoyhtiön omistajille laskettu osuus)}}{\text{Kauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo laimennusvaikutuksella oikaistuna}}$
Osakekohtainen oma pääoma =	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu ulkona oleva lukumäärä 31.12.}}$
Osinko/osake =	$\frac{\text{Tilikauden osinko/osake}}{\text{Tilikaudella ja sen jälkeen tapahtuneiden osakeantien oikaisukertoimet}}$
Osinko/tulos (%) =	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko} \times 100}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
Efektiiivinen osinkotuotto (%) =	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko} \times 100}{\text{Pörssikurssi 31.12.}}$
Hinta/voitto -suhde (P/E-luku) =	$\frac{\text{Pörssikurssi 31.12.}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
Keskikurssi =	$\frac{\text{Osakkeen euromääräinen kokonaisvaihto}}{\text{Vaihdettujen osakkeiden keskimääräinen lukumäärä tilikaudella}}$
Osakekannan markkina-arvo =	(Osakkeiden lukumäärä – omat osakkeet) × tilinpäätöspäivän pörssikurssi
Osakevaihto =	Tilikauden aikana vaihdettujen osakkeiden lukumäärä
Vaihtuvuus (%) =	$\frac{\text{Pörssivaihto (kpl)} \times 100}{\text{Liikkeellä oleva keskimääräinen osakemäärä}}$

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

1. TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

YLEISET TIEDOT

Caverion Oyj ("emoyhtiö" tai "yhtiö") tytäryhtiöineen (yhdessä, "Caverion", "Caverion-konserni" tai "konserni") on kiinteistö- ja rakennusalan sekä teollisuuden palveluja tarjoava konserni. Caverion suunnittelee, toteuttaa, huoltaa ja ylläpitää käyttäjäystävällisiä ja energiatehokkaita teknisiä ratkaisuja kiinteistöille ja teollisuudelle. Caverionin palveluita käytetään toimistoissa ja liikekiinteistöissä, asunnoissa, julkisissa palvelurakennuksissa, infrastruktuurissa sekä teollisuuslaitoksissa.

Caverion Oyj:n kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on Panuntie 11, 00620 Helsinki. Yhtiön osakkeet on listattu NASDAQ OMX Helsinki Oy:n pörssilistalla 1.7.2013 lähtien. Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.caverion.fi tai emoyhtiön pääkonttorista, osoitteesta Panuntie 11, 00620 Helsinki.

YIT Oyj:n osittaisjakautuminen, jossa kiinteistötekniset palvelut -liiketoiminta eriytettiin YIT Oyj:stä ("jakautuminen"), tuli voimaan 30.6.2013. Voimaantulopäivänä kaikki kiinteistötekniset palvelut -liiketoimintaan liittyvät varat ja velat siirrettiin Caverion Oyj:lle, joka syntyi osittaisjakautumisen yhteydessä.

Caverion Oyj:n hallitus on 26.1.2016 hyväksynyt konsernitilinpäätöksen julkaistavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös tai muuttaa sitä tilinpäätöksen julkistamisen jälkeen pidettävässä varsinaisessa yhtiökokouksessa.

Konsernitilinpäätös on laadittu noudattaen jäljempänä esitettyä laatimisperustaa ja laatimisperiaatteita.

YHTEENVETO MERKITTÄVISTÄ TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEISTA

Laatimisperusta

Caverion Oyj:n konsernitilinpäätös on laadittu Euroopan unionissa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti noudattaen 31. joulukuuta 2015 voimassa olevia standardeja ja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitilinpäätös esitetään miljoonina euroina, ellei erikseen muuta mainita, ja yksittäiset luvut ja loppusummat pyöristetään miljooniksi, mistä johtuen yhteenlaskuissa saattaa esiintyä pyöristyseroja.

Konsernitilinpäätös tilikaudelta 2015 on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta myytävissä olevia sijoituksia, käypään arvoon tulosaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, käypään arvoon arvostettavia johdannaissopimuksia sekä Caverion Oyj:n osakkeen käypään arvoon perustuvia osakepohjaisen kannustinjärjestelmän kulukirjauksia.

IFRS-standardien mukaisen tilinpäätöksen laatiminen edellyttää tiettyjen keskeisten kirjanpidollisten arvioiden käyttöä. Lisäksi se edellyttää johdolta harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sovellettaessa. Jäljempänä kohdassa "Keskeiset kirjanpidolliset

arviot ja harkintaan perustuvat ratkaisut" kuvataan merkittävää harkintaa vaativat tai monimutkaiset alueet sekä alueet, joilla on tehty konsernitilinpäätöksen kannalta merkittäviä oletuksia ja arvioita.

Uudet standardit ja standardien muutokset

Tilikauden aikana voimaan tulleilla standardimuutoksilla ja tulkinnoilla ei ole ollut olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Caverion-konsernin tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laatiminen

Tytäryhtiöt

Tytäryrityksiä ovat kaikki sellaiset yritykset, joissa konsernilla on oikeus määrätä talouden ja toiminnan periaatteista. Yleensä tämä perustuu osakeomistukseen, joka tuottaa yli puolet äänivallasta. Arvioitaessa, onko konsernilla toisessa yrityksessä määräysvalta, otetaan huomioon sellaisen potentiaalisen äänivallan olemassaolo ja vaikutus, joka on tarkasteluhetkellä toteutettavissa käyttämällä oikeus tai suorittamalla vaihto. Tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen kokonaisuudessaan siitä päivästä lukien, jona konserni saa niihin määräysvallan. Yhdistely lopetetaan, kun määräysvalta lakkaa.

Liiketoimintojen yhdistäminen käsitellään hankintamenomenetelmällä. Tytäryhtiön hankinnasta maksettava kokonaisvastike määritetään luovutettavien varojen, vastattavaksi otettavien velkojen ja mahdollisten konsernin liikkeeseen laskemien oman pääoman ehtoisten instrumenttien käypänä arvona. Kokonaisvastike sisältää ehdollisesta vastikejärjestelystä johtuvan omaisuusarvon tai velan käyvän arvon. Hankintaan liittyvät menot kirjataan kuluiksi toteutuessaan. Yksilöitävissä olevat hankitut varat, ja vastattavaksi otetut velat ja ehdolliset velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Määräysvallattomien omistajien osuus kirjataan hankintakohtaisesti käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien suhteellista osuutta nettovarallisuudesta.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja voitot eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa.

Osakkuusyrietykset

Konsernitilinpäätös sisältää ne osakkuusyrietykset, joissa konsernin osuus äänivallasta on 20–50 prosenttia tai konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta mutta ei määräysvaltaa. Osakkuusyrietykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Sijoitus kirjataan alun perin hankintamenon määräisenä ja sitä lisätään tai vähennetään kirjaamalla Caverion-konsernin osuus sijoituskohteen hankinta-ajankohdan jälkeisistä voitoista tai tappioista. Jokaisen raportointikauden lopussa ratkaistaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että osakkuusyrietykseen tehdyn sijoituksen arvo on alentunut.

Konsernin osuus osakkuusyriyten hankinnan jälkeisistä voitoista tai tappioista merkitään tuloslaskelmaan, ja sen osuus hankinnan jälkeisistä muun laajan tuloksen muutoksista kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Sijoituksen kirjanpitoarvoa oikaistaan vastaavasti. Jos konsernin osuus osakkuusyriyksen tappioista ylittää osakkuusyhtiöosuuden kirjanpitoarvon, ei kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita kirjata, paitsi jos konsernilla on oikeudellisia tai tosiasiallisia velvoitteita osakkuusyriyksen suhteen tai se on suorittanut maksuja osakkuusyriyksen puolesta. Konsernin ja osakkuusyriyksen väliset realisoitumattomat voitot on eliminoitu konsernin omistusosuuden mukaisesti.

Liiketoimet määräysvallattomien omistajien kanssa

Määräysvallattomien omistajien kanssa toteutuneita liiketoimia, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääoma koskevinä liiketoimina. Maksetun vastikkeen ja tytäryhtiön nettovarallisuudesta hankitun osuuden kirjanpitoarvon välinen erotus kirjataan omaan pääomaan. Myös voitot tai tappiot osakkeiden myynnistä määräysvallattomille omistajille kirjataan omaan pääomaan.

Luopuminen tytäryriyksistä

Kun määräysvalta lakkaa, mahdollinen jäljelle jäävä osuus arvotetaan määräysvallan menettämisaikakohdan käypään arvoon ja kirjanpito-arvon muutos kirjataan tuloslaskelmaan. Lisäksi mahdollisia aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjattuja määriä käsitellään realisoituneina ja ne siirretään tulovaikutteisiksi. Jos omistusosuus vähenee niin, että määräysvalta kuitenkin edelleen säilyy, vain tämä suhteellinen osuus aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjatusta määrästä siirretään omaan pääomaan sisältyvään määräysvallattomien omistajien osuuteen.

Keskeiset kirjanpidolliset arviot ja harkintaa perustuvat ratkaisut

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arvioita ja oletuksia tarkastellaan jatkuvasti, ja ne perustuvat aiempaan kokemukseen ja muihin tekijöihin kuten odotuksiin tulevista tapahtumista, joiden voidaan kyseisissä olosuhteissa kohtuudella uskoa toteutuvan. Arvioihin ja oletuksiin perustuvien kirjanpidollisten arvioiden lopputulemat voivat lähtökohtaisesti poiketa arvioiduista. Merkittäviä kirjanpidollisia arvioita ja harkintaa sisältyy alla mainittuihin tilinpäätöseriin. Arvioita

ja harkintaa on kommentoitu yksityiskohtaisemmin kunkin erän yhteydessä.

- o Liikearvo (Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentuminen)
- o Pitkäaikaiset sopimukset
- o Tuloverot
- o Varaukset
- o Eläkevelvoitteet
- o Myyntisaamiset (Lainat ja muut saamiset)

Ulkomaan rahan määräisten erien muuntaminen

Kunkin konserniyriyksen tilinpäätöksiin sisällytetyt luvut määritetään siinä valuutassa, joka on kunkin yksikön pääasiallisen toimintaympäristön valuutta (toimintavaluutta). Tämä konsernitilinpäätös esitetään euroina, joka on konsernin esittämismvaluutta.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu toimintavaluutan määräisinä käyttäen tapahtumapäivän kurssia tai, jos erät on arvostettu uudelleen, arvostuspäivän kurssia. Valuuttakurssivoitot ja -tappiot, jotka syntyvät liiketapahtumiin liittyvistä maksuista ja ulkomaan rahan määräisten varojen ja velkojen muuttamisesta tilinpäätöspäivän kurssiin, merkitään tuloslaskelmaan. Lainoihin ja rahavaroihin liittyvät valuuttakurssivoitot ja -tappiot esitetään tuloslaskelmassa omana eränään rahoitustuotoissa ja -kuluissa. Kaikki muut valuuttakurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolella. Ei-monetaariset erät arvotetaan pääasiassa tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaisten konserniyriyten tilinpäätösten muuntaminen

Ulkomaisten konserniyriyten tuloslaskelmat muunnetaan euroiksi käyttäen kauden keskikursseja. Taseet muunnetaan euroiksi tilikauden päättymispäivän kurssia käyttäen. Tilikauden tuloksen muuntaminen eri kursseilla tuloslaskelmassa ja taseessa aiheuttaa muuntoeron, joka kirjataan muihin laajan tuloksen eriin.

Ulkomaisten yksikön hankinnasta syntyneitä liikearvoja sekä varojen ja velkojen oikaisuja käypiin arvoihin käsitellään ulkomaisten yksikön varoina ja velkoina, ja ne muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Tästä syntyvät muuntoerot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun tytäryriyten myydään, kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

Konsernitilinpäätöksen laadinnassa käytetään Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä määrittelemiä valuuttakursseja.

Käytetyt valuuttakurssit ovat:

	Tuloslaskelma 1-12/2015	Tuloslaskelma 1-12/2014	Tase 31.12.2015	Tase 31.12.2014
1 EUR = CZK	27,2831	27,5359	27,0230	27,735
DKK	7,4587	7,4549	7,4626	7,4453
NOK	8,9444	8,3561	9,6030	9,0420
PLN	4,1828	4,1847	4,2639	4,2732
RUB	67,9899	51,0421	80,6736	72,337
SEK	9,3535	9,0980	9,1895	9,3930

Toimintasegmentit

Caverion-konsernin kannattavuus on esitetty yhtenä kokonaisuutena 1.1.2014 alkaen. Caverionin ylin operatiivinen päätöksentekijä on hallitus. Caverionin johtamisrakenteen, toiminnan luonteen ja

liiketoiminta-alueiden vuoksi raportoitava toimintasegmentti on koko konserni.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Muiden omaisuuserien hankintamenuo jaksotetaan tasapoistoina hyödykkeen arvioidulle taloudelliselle vaikutusajalle seuraavasti.

Rakennukset	40 vuotta
Konttorikalusteet	5 vuotta
ATK kalusto	3–5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	10–40 vuotta

Käyttöomaisuushyödykkeiden jäännösarvot ja taloudelliset vaikutusajat tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden luovutuksista syntyvät myyntivoitot ja -tappiot sisältyvät liiketoiminnan muihin tuottoihin tai liiketoiminnan muihin kuluihin.

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo

Liikearvoa syntyy tytäryritysten hankinnan yhteydessä, ja se on määrä, jolla luovutettu vastike ylittää konsernin osuuden hankinnan kohteen yksilöitävissä olevan nettovarallisuuden nettomääräisestä käyvästä arvosta ja määräysvallattomien omistajien osuuden käyvän arvon hankinta-ajankohtana. Yksilöitävissä oleva nettovarallisuus sisältää hankitut varat sekä vastattavaksi otetut velat ja ehdolliset velat. Luovutettu vastike arvostetaan käypään arvoon.

Liikearvo testataan arvonalentumisen varalta vuosittain tai sitä useammin, jos tapahtumat tai olosuhteiden muutokset antavat viitteitä mahdollisesta arvonalentumisesta. Testausta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon vähennettynä arvonalentumisilla. Arvonalennukset kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi, eikä niitä myöhemmin peruuteta. Myyntiin yritykseen liittyvän liikearvon kirjanpitoarvo vaikuttaa myyntivoittoon ja -tappioon.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen alun perin hankintamenuon, kun hankintamenuo on määritettävissä luotettavasti ja on odotettavissa, että aineettomasta hyödykkeestä kertyy taloudellista hyötyä konsernille. Aineettomat hyödykkeet, joilla on tunnettu tai arvioitu rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan vaikutusajanaan tasapoistoina kuluiksi tuloslaskelmaan.

Yrityshankintojen yhteydessä hankitut muut aineettomat hyödykkeet kirjataan taseeseen erilleen liikearvosta, mikäli ne täyttävät aineettoman hyödykkeen määritelmän; ne ovat erotettavissa tai perustuvat sopimukseen tai laillisiin oikeuksiin. Yrityshankintojen yhteydessä kirjatut aineettomat hyödykkeet koostuvat muun muassa asiakassopimusten ja niihin liittyvien asiakassuhteiden sekä kilpailukieltosopimusten arvosta ja hankittuun teknologiaan ja alaan liittyvän prosessiosaamisen arvosta. Asiakassopimusten ja niihin liittyvien asiakassuhteiden sekä alaan liittyvän prosessiosaamisen arvo määritellään oletettujen asiakkuuksien pysyvyyden ja kestoajan mukaan arvioitujen rahavirtojen perusteella.

Muiden aineettomien hyödykkeiden poistoajat ovat seuraavat:

Asiakassuhteet ja sopimuskannat	3–5 vuotta
Patentoimaton teknologiaosaaminen	3–5 vuotta
Atk- ohjelmistot ja muut	2–5 vuotta
Kilpailukielto	2–3 vuotta

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot

Tutkimusmenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi. Uusien tai kehittyneempien tuotteiden suunnittelusta aiheutuneet menot aktivoidaan taseeseen aineettomiksi hyödykkeiksi siitä lähtien, kun tuote on teknisesti toteutettavissa, se voidaan hyödyntää kaupallisesti ja tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä. Aktivoidut kehittämismenot poistetaan niiden taloudellisena vaikutusajanaan. Poistot aloitetaan, kun hyödyke on valmis käytettäväksi. Hyödykkeen, joka ei ole vielä valmis, arvo testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Kehitysmenot, joista ei odoteta syntyvän taloudellista hyötyä, kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentuminen

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, sekä keskeneräiset aineettomat hyödykkeet. Arvonalentumistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksiköiden tasolla.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuvilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvo määritetään kyseisistä omaisuuseristä tai rahavirtaa tuottavista yksiköistä saatavissa oleviksi arvioitujen diskontattujen vastaisten nettorahavirtojen perusteella. Diskonttokorkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuseriin liittyvistä erityisriskeistä. Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan ja se kohdistetaan ensin rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettuun liikearvoon ja tämän jälkeen muihin omaisuuseriin taseasuhteisesti. Arvonalentumistappio peruutetaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumistappion kirjaamisajankohdasta. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruuteta enempää kuin mikä johtaisi kirjanpitoarvoon, joka hyödykkeellä olisi, jos aiempina vuosina ei olisi kirjattu arvonalentumistappioita.

Liikearvot testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta liitetiedossa 13 kuvatus periaatteen mukaisesti. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta. Rahavirtaa tuottavien yksikköjen kerrytettävissä olevat rahamäärät perustuvat käyttöarvolaskelmiin. Käyttöarvolaskelmien rahavirrat perustuvat johdon parhaaseen näkemykseen tulos- ja markkinakehityksestä. Diskonttauksessa käytettyä korkoa voidaan korottaa toimialakohtaisella lisärisikokijällä.

Kerrytettävissä olevia rahamääriä on arvioitu suhteessa eri ajanjaksoihin ja laskelmien herkkyyttä on analysoitu muun muassa diskonttauskoron, kannattavuuden ja jäännösarvojen kasvutekijän muutoksien osalta. Tilikaudella 2015 ja 2014 arvonalentumistauksissa ei tullut kirjattavaksi arvonalentumistappiota. Konsernin liikearvojen määrät 31.12.2015 ja 31.12.2014 ovat 335,7 milj. euroa ja 335,7 milj. euroa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alhaisempaan nettorealisointiin. Aineiden ja tarvikkeiden hankintameno määritetään painotetun keskihinnan menetelmällä. Keskenäisten töiden hankintameno muodostuu raaka-aineiden hankinnasta, suunnittelumenoista, välittömistä työsuorituksista johtuvista menoista, muista välittömistä menoista sekä osuudesta valmistuksen muuttuvista yleismenoista ja kiinteistä yleismenoista. Netto-realisointi-arvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut tuotteen valmiiksi saatamiseen tarvittavat menot ja myynnistä johtuvat menot.

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasing-sopimuksiksi. Rahoitusleasing-sopimus merkitään vuokrasopimuksen alkamisajankohtana vuokratun omaisuuserän käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasing-sopimuksella hankitusta omaisuuserästä tehdään poistot omaisuuserän taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen vuokra-aikana siten, että tilikausittain jäljelle olevalle velalle tulee samansuuruinen korkoprosentti. Rahoitusleasing-sopimuksista aiheutuvat vuokraveroitukset sisältyvät rahoitusvelkoihin.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat (vähennettyinä mahdollisilla vuokralle antajalta saaduilla kannustimilla) kirjataan kuluiksi tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Työsuhde-etuudet

Eläkevelvoitteet

Konsernissa on toiminta-alueellaan erilaisia maksupohjaisia ja etuspohjaisia eläkejärjestelmiä, jotka noudattavat eri maiden paikallisia säännöstöjä ja käytäntöjä.

Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jota veloitus koskee. Konsernilla ei ole oikeudellisia eikä tosiasiallisia velvoitteita lisämaksujen suorittamiseen, jos rahastolla ei ole riittävästi varoja kaikkien nykyisen ja aiempien tilikausien työsuoritukseen perustuvien etuuksien maksamiseen kaikille työntekijöille.

Konsernissa on etuspohjaisia eläkejärjestelyjä Norjassa, Itävallassa, Saksassa ja Suomessa. Etuspohjaisten eläkejärjestelyjen veloitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen ja ne perustuvat riippumattomien asiantuntijoiden vuosittain tekemiin laskelmiin, joissa käytetään etuus-oikeusyksikköön perustuvaa menetelmää. Diskonttaus-korkona on käytetty yritysten liikkeelle laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoa. Käytetyn viitekoron perusteena olevien joukkovelkakirjalainojen maturiteetti vastaa olennaisilta osin laskettavan eläkevastuun maturiteettia. Etuspohjaisissa järjestelyissä eläkevelkana esitetään etuspohjaisen veloitteen nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen tilinpäätöspäivän käyväällä arvolla. Eläkemenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluiksi jaksottaen kustannukset työntekijöiden palvelusajalle.

Kokemusperusteisista tarkistuksista ja vakuutusmatemaattisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta oman pääoman hyvitykseksi tai veloitukseksi sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Aiempaan työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

Ruotsin työeläkkeet on vakuutettu usean työnantajan yhteisessä eläkejärjestelyssä. Tämän eläkevastuun osalta ei ole ollut mahdollista saada riittäviä tietoja vastuiden ja varojen jakamiseksi työnantajittain. Ruotsin työeläkkeet on käsitelty maksupohjaisina.

Eläkevelvoitteiden nykyarvo riippuu useista eri tekijöistä, jotka määritetään vakuutusmatemaattisella perusteella käyttäen useita eri oletuksia, joihin kuuluu muun muassa diskonttokorko. Oletusten muutokset vaikuttavat eläkevelvoitteiden kirjanpitoarvoon. Diskonttauskorkona on käytetty yritysten liikkeelle laskevien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinakorkoa tai valtion velkasitoumusten markkinakorkoa. Diskonttokorko määritetään sille valuutalle, jossa etuudet toteutuvat. Käytetyn viitekoron perustana olevien instrumenttien maturiteetti vastaa olennaisilta osin laskettavan eläkevastuun maturiteettia. Muut oletukset perustuvat vakuutusmatemaattisiin tilastoihin sekä vallitseviin markkinaolosuhteisiin. Eläkevelvoitteiden määrät 31.12.2015 ja 31.12.2014 olivat 40,6 milj. euroa ja 39,9 milj. euroa.

Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on voimassa avainhenkilöilleen osakepohjainen kannustinjärjestelmä, joka on osa Caverion-konsernin johdon palkitsemis- ja sitouttamisohjelmaa. Kannustinjärjestelmässä on yksi kolmivuotinen ansaintajakso (2014–2016). Sitä seuraa yksivuotinen oikeuden syntymisjakso, jonka jälkeen palkkiot maksetaan keväällä 2018. Palkkio maksetaan vain niille, joiden työsuhteet jatkuvat maksuhetken saakka. Kun osakkeet on jaettu, ne ovat vapaasti edelleen luovutettavissa. Mahdollinen palkkio perustuu konsernin liikevaihdolle ja käyttökateprosentille vuoden 2016 loppuun asti asetettuihin tavoitteisiin. Palkkio maksetaan Caverionin osakkeina ja käteiskorvauksena, jonka tarkoituksena on kattaa palkkioon liittyvät verot ja veroluonteiset kulut.

Omana pääomana maksettavat osakeperusteiset palkkiot arvostetaan niiden myöntämispäivän mukaiseen Caverionin osakkeen markkinahintaan ja kirjataan tasaisesti oikeuden syntymisajanjakson aikana henkilöstökuluihin ja vastaavasti omaan pääomaan. Käteisvaroina maksettavien osakeperusteisen liike-toimien arvo perustuu Caverionin osakkeen markkinahintaan tilinpäätöshetkellä. Se jaksotetaan henkilöstökuluihin ja vastaavasti lyhytaikaisiin velkoihin rahaosuuden maksupäivään asti.

Lisätietoja osakeperusteisista maksuista esitetään liitetiedossa 22.

Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet

Työsuhteen päättämiseen liittyviä etuuksia maksetaan, kun konserni lopettaa henkilön työsuhteen ennen normaalia eläkeelle jääntiä. Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet kirjataan kuluiksi, kun konserni on sitoutunut peruuttamattomasti lopettamaan työntekijöiden työsuhteen yksityiskohtaisen, asianmukaisen suunnitelman mukaisesti. Lisäksi kirjataan kuluksi etuudet, joita konserni on tarjonnut työsuhteen päättämisen yhteydessä mahdollisesti vapaaehtoisten irtisanoutumisten edistämiseksi. Etuudet, jotka erääntyvät maksettavaksi yli 12 kuukauden kuluttua tilinpäätöspäivästä, diskontataan nykyarvoonsa. Irtisanottujen henkilöiden etuuksiin liittyvät erilaisten säännöstöjen perusteella

todennäköisesti syntyvät muut velat on arvioitu tilinpäätöshetkellä ja kirjattu kuluksi ja velaksi.

Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja veloitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varaukset arvostetaan veloitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon. Jos osasta veloitetta on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa. Tappiollisista sopimuksista kirjataan varaus, kun veloitteiden täyttämiseksi vaadittavat välttämättömät menot ylittävät sopimuksesta saatavat hyödyt. Takuuvarauksen suuruus perustuu kokemukseräiseen tietoon näiden vastuiden toteutumisesta. Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun konserni on laatinut yksityiskohtaisen uudelleenjärjestelysuunnitelman ja aloittanut suunnitelman toimeenpanon tai tiedottanut asiasta. Konsernin jatkuvaan toimintaan liittyvistä menoista ei kirjata varausta.

Varausten kirjaamiseen liittyy arvioita, jotka koskevat todennäköisyyttä ja määrää. Tappiollisista sopimuksista kirjataan varaus, kun veloitteiden täyttämiseksi vaadittavat välttämättömät menot ylittävät sopimuksesta saatavat hyödyt. Takuuvarauksen suuruus perustuu kokemukseräiseen tietoon näiden vastuiden toteutumisesta. Varaukset yhteensä 31.12.2015 ja 31.12.2014 olivat 26,7 milj. euroa ja 27,6 milj. euroa.

Tuloverot

Tuloslaskelman verokulu muodostuu tilikauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Verot merkitään tuloslaskelmaan, paitsi milloin ne liittyvät muihin laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan kirjattaviin eriin. Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan tilinpäätöspäivään mennessä säädettyjen verokantojen perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisiin tilikausiin liittyvillä veroilla. Johto arvioi veroilmoituksissa otettuja kantoja tilanteissa, joissa verolainsäädäntö jättää tilaa tulkinnolle. Tällaisissa tilanteissa kirjattavat verovelat perustuvat johdon arvioihin.

Laskennalliset verot lasketaan kaikista väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Verotuksessa vähennyskeltomista liikearvon arvonalentumisista ei kirjata laskennallista veroa ja tytäryritysten jakamattomista voittovaroista ei kirjata laskennallista veroa siltä osin, kun ero ei todennäköisesti purkautu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa. Laskennalliset verot on laskettu käyttämällä verokantoja, jotka on säädetty tai joiden hyväksytystä sisällöstä on ilmoitettu tilinpäätöspäivään mennessä. Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät pitkäaikaisten sopimusten valmistusasteen mukaisen tuloutuksen ja verotettavan tulon eroista, aineellisten hyödykkeiden nopeutetuista poistoista, etuusperusteisista eläkejärjestelyistä, myöhemmin vähennyskelpoisista varauksista, yrityshankintojen yhteydessä tehdyistä käypiin arvoihin arvostuksesta ja käyttämättömistä verotuksellisista tappioista.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat netotetaan keskenään silloin, kun on olemassa laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus kuitata kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset ja

-velat keskenään ja kun laskennalliset verot liittyvät saman veron-saajan perimiin tuloveroihin joko samalta verovelvolliselta tai eri verovelvollisilta, kun saaminen ja velka on tarkoitus realisoida nettomääräisesti.

Konserni on tuloverotuksen kohteena useassa eri maassa. Tuloverojen kokonaismäärän arvioiminen koko konsernin tasolla edellyttää merkittävää harkintaa, joten lopullisen veron määrään liittyy epävarmuutta. Laskennallisten verovelkojen nettomäärät 31.12.2015 ja 31.12.2014 olivat 57,3 milj. euroa ja 59,5 milj. euroa.

Rahoitusvarat

Rahoitusvarojen luokittelu ja arvostus

Rahoitusvarat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat, lainat ja muut saamiset sekä myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu riippuu siitä, mihin tarkoitukseen kyseiset rahoitusvarat on hankittu.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahoitusvaroja tai johdannaisia, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja. Rahoitusvaroihin kuuluva erä luokitellaan tähän ryhmään, jos se on hankittu pääasiassa lähitulevaisuudessa tapahtuvaa myyntiä varten. Johdannaiset ja muut käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat kirjataan alun perin käypään arvoon, ja ne arvostetaan myöhemmin käypään arvoon. Transaktiomenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan. Tähän ryhmään kuuluvat varat luokitellaan pitkäaikaisiksi varoiksi (Saamiset), jos ne erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua raportointikauden päättymispäivästä, ja lyhytaikaisiksi varoiksi (Myyntisaamiset ja muut saamiset), jos ne erääntyvät alle 12 kuukauden kuluttua.

Lainat ja muut saamiset

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Lainat ja muut saamiset ovat lyhytaikaisia, jos eräpäivä on enintään 12 kuukautta tilinpäätöspäivän jälkeen, muutoin ne ovat pitkäaikaisia. Ne kirjataan alun perin käypään arvoon ja transaktiomenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen ne arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä määritettyyn jaksotettuun hankintamenuon vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla. Lainat ja muut saamiset koostuvat lainasaamisista, myyntisaamisista, rahoista ja pankkisaamisista sekä tietyistä muista saamisista.

Myyntisaamiset ovat saamisia, jotka johtuvat asiakkaille tavanomaisessa liiketoiminnassa myydyistä tuotteista tai tuotetuista palveluista. Myyntisaamiset ja muut saamiset ovat lyhytaikaisia, jos niiden eräpäivä on enintään 12 kuukautta tilinpäätöspäivän jälkeen, muutoin ne ovat pitkäaikaisia.

Konsernissa kirjataan arvonalentuminen myyntisaamisista, joista ei todennäköisesti tulla saamaan suoritusta. Arvonalentumistappion kirjaamisessa sovelletaan liiketoimintayksiköiden myyntisaamisten arvostusperiaatetta. Kirjattuihin arvonalentumistappioihin sisältyy arviointia ja harkintaa. Arvio perustuu aikaisemmin toteutuneisiin luottotappioihin, luotonvalvonnan kokemukseen, asiakaskohtaisiin selvityksiin sekä taloudellisiin

olosuhteisiin arviointihetkellä. Myyntisaamisten määrät 31.12.2015 ja 31.12.2014 olivat 351,7 milj. euroa ja 346,5 milj. euroa.

Rahat ja pankkisaamiset muodostuvat käteisvaroista, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista sekä muista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden alkuperäinen juoksu-aika on enintään kolme kuukautta.

Myytäviksi olevat rahoitusvarat

Myytäviksi olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuuluttomia varoja, jotka on joko nimenomaisesti luokiteltu tähän ryhmään tai joita ei ole luokiteltu mihinkään muuhun ryhmään. Ne kirjataan alun perin käypään arvoon, johon lisätään transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon. Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat taseen pitkäaikaisia rahoitusvaroja, koska johdolla ei ole tarkoitusta luopua niistä 12 kuukauden kuluessa raportointikauden päättymisestä.

Kirjaaminen taseeseen ja pois taseesta

Rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupankäyntipäivän perusteella päivänä, jona konserni sitoutuu ostamaan tai myymään omaisuuserän. Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun oikeudet sijoitusten rahavirtoihin ovat lakanneet tai siirretty toiselle osapuolelle ja konserni on olennaisilta osin siirtänyt omistukseen liittyvät riskit ja edut toiselle osapuolelle.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat -ryhmän käyvän arvon muutoksista johtuvat voitot tai tappiot esitetään tuloslaskelman rahoitustuotoissa ja -kuluissa sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Korkotuotot lainoista ja muista saamisista esitetään tuloslaskelmassa rahoitustuotoissa sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Osinkotuotot rahoitusvaroista merkitään tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin, kun konsernille on syntynyt oikeus maksun saamiseen.

Käyvän arvon muutokset myytävissä oleviksi luokitelluista sijoituksista kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään omassa pääomassa arvonmuutosrahastossa verovaikutus huomioiden. Kun sijoitukset myydään tai niistä kirjataan arvonalentuminen, omaan pääomaan kirjatut kertyneet käyvän arvon muutokset sisällytetään tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Rahoitusinstrumenttien netottaminen

Rahoitusvarat ja -velat vähennetään toisistaan ja taseessa esitetään nettomäärä silloin, kun kirjattujen määrien vähentämiseen toisistaan on laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus ja suoritus aiotaan toteuttaa nettomääräisesti tai omaisuuserä aiotaan realisoida ja velka suoritetaan samanaikaisesti.

Rahoitusvarojen arvon alentuminen

Jaksotettuun hankintamenuun taseeseen merkityt varat

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko olemassa objektiivista näyttöä jonkin rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvon alentumisesta yhden tai useamman omaisuuserän alkuperäisen kirjaamisen jälkeen toteutuneen tapahtuman ("tappion synnyttävä tapahtuma") seurauksena. Tappion synnyttävällä tapahtumalla on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvioituihin vastaisiin rahavirtoihin.

Näyttöä arvonalentumisesta voivat olla esimerkiksi koronmaksun tai lyhennysten laiminlyönnit, Caverion-konsernilla olevan saamisen uudelleenjärjestely, viitteet velallisen konkurssin tai muun taloudellisen uudelleenjärjestelyn todennäköisyydestä tai

todettavissa oleva tieto, joka osoittaa arvioitujen vastaisten rahavirtojen määritettävissä olevaa vähentymistä, esimerkiksi muutokset maksujen myöhästymisessä ja laiminlyöntien kanssa korreloiva velallisen heikentynyt taloudellinen tilanne.

Lainojen ja muiden saamisten ryhmän osalta tappion suuruus määritetään omaisuuserän kirjanpitoarvon ja kyseisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän alkuperäisellä efektiivisellä korolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Omaisuuserän kirjanpitoarvoa pienennetään ja tappio merkitään konsernin tuloslaskelmaan liiketoiminnan muihin kuluihin ja taseeseen myyntisaamisten vähennyseräksi. Arvon alentumista koskevaa näyttöä arvioidaan jatkuvasti sekä yksittäisten omaisuuserien tasolla että ryhmän tasolla. Kaikkia yksittäin tarkasteltuina merkittäviksi katsottavia omaisuuseriä tarkastellaan arvon alentumisen varalta erikseen. Ryhmän tasolla tapahtuva arviointi tehdään yhdistämällä riskiominaisuuksiltaan samankaltaisia omaisuuseriä ja arvioimalla niitä yhtenä kokonaisuutena.

Konsernin myyntisaamisten arvostusperiaatteiden mukaisesti kirjataan kuluksi 50 prosenttia yli 180 päivää vanhoista ja 100 prosenttia yli 360 päivää vanhoista vakuudettomista ja epävarmoista saamisista. Osatuloutuksista johtuen osa luotettavasti arvioiduista luottotappioksi katsottavista eristä sisältyy projektien kuluennusteeseen ja tulee huomioiduksi heikentyneenä kateennusteena. Tappiollisten projektien myyntisaatavien arvonalennot sisältyvät tappiovaraukseen.

Jos arvonalentumistappion määrä vähentyy myöhemmällä kaudella ja vähennys pystytään objektiivisesti yhdistämään arvonalentumisen kirjaamisen jälkeen toteutuneeseen tapahtumaan, konsernituloslaskelmaan merkitään aiemmin kirjattujen arvonalentumistappion peruutus.

Myytäviksi oleviksi luokitellut varat

Myytäviksi oleviksi luokiteltujen sijoitusten osalta katsotaan käyvän arvon merkittävän tai pitkittyneen alentumisen alle hankintamenuon olevan myös näyttöä omaisuuserän arvon alentumisesta. Jos tällaista näyttöä on myytävissä olevista rahoitusvaroista, niin kertynyt tappio, joka määritetään hankintamenuon ja senhetkisen käyvän arvon erotuksena vähennettynä kyseisestä rahoitusvaroihin kuuluvasta erästä aiemmin tulosvaikutteisesti kirjatulla arvonalentumistappiolla, poistetaan omasta pääomasta ja kirjataan tulosvaikutteisesti. Tuloslaskelmaan aiemmin kirjattuja arvonalentumistappioita ei peruteta tuloslaskelman kautta.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat merkitään taseeseen selvityspäivänä ja ne kirjataan alun perin käypään arvoon vähennettynä aiheutuneilla transaktiomenoilla. Myöhemmin rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuun. Saadun määrän ja takaisin maksettavan määrän välinen erotus merkitään tuloslaskelmaan efektiivisen koron menetelmällä laina-ajan kuluessa. Muut vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Lainalimiiteistä maksettavat palkkiot jaksotetaan kuluksi kyseisen liimitin voimassaoloajalle. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niihin liittyvät velvoitteet sopimusten mukaan päättyvät tai siirtyvät pois.

Rahoitusvelat ovat lyhytaikaisia velkoja, kun jäljellä oleva maturiteetti on enintään 12 kuukautta, ja pitkäaikaisia velkoja, kun niiden maturiteetti on yli 12 kuukautta.

Johdannaisinstrumentit ja suojauslaskenta

Johdannaiset kirjataan alun perin johdannaissopimuksen solmimispäivän käypään arvoon, ja sen jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon. Johdannaisiin välittömästi liittyvät transaktiomenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan. Johdannaisten myöhemmästä käypään arvoon kirjaamisesta syntyvän voiton tai tappion kirjaamistapa riippuu siitä, onko johdannainen määritetty suojausinstrumentiksi ja minkä luonteista erää se suojaa. Voitot tai tappiot johdannaisista, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, kirjataan tuloslaskelman rahoitustuottoihin ja kuluihin sille kaudelle, jonka aikana ne syntyvät. Johdannaiset ovat pitkäaikaisia velkoja (Muut velat), kun niiden maturiteetti on yli 12 kuukautta, ja lyhytaikaisia velkoja (Ostovelat ja muut velat), kun niiden jäljellä oleva maturiteetti on alle 12 kuukautta.

Konserni soveltaa suojauslaskentaa vaihtuvakorkoisten lainojen viitekoron muutoksilta suojautumiseen (rahavirran suojaus). Suojaussuhteen alussa dokumentoidaan kohteen ja suojausinstrumenttien välinen suhde ja arvioidaan suojaussuhteen tehokkuus. Suojaussuhteen tehokkuutta tarkastellaan vähintään jokaisena raportointipäivänä. Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaisten tehokkaan osuuden käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään omassa pääomassa suojausrahastossa verovaikutus huomioiden. Tehottomaan osuuteen liittyvä voitto tai tappio kirjataan tuloslaskelman rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään tuloslaskelman rahoitustuottoihin tai -kuluihin niillä tilikausilla, joilla suojauskohde vaikuttaa tulokseen. Kun suojausinstrumentti erääntyy tai se myydään tai kun suojauslaskennan soveltamisedellytykset eivät enää täyty, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu. Kuitenkin, jos ennakoidun suojatun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omaan pääomaan kertyneet voitot tai tappiot kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

Ostovelat

Ostovelat ovat maksuveloitteita, jotka ovat syntyneet tavarantomittajilta tai palveluntuottajilta tavanomaisessa liiketoiminnassa hankituista tavaroista tai palveluista. Ostovelat luokitellaan lyhytaikaisiksi veloiksi, jos ne erääntyvät maksettaviksi yhden vuoden kuluessa. Muussa tapauksessa ne esitetään pitkäaikaisina velkoina.

Omat osakkeet

Omista osakkeista maksettu vastike sekä hankintaan liittyvät kustannukset vähentävät omaa pääomaa. Kun omassa hallussa olevat osakkeet myydään, omaan pääomaan merkitään saatu vastike vähennettynä suorilla transaktiokustannuksilla.

Tuloutusperiaatteet

Liikevaihtoon kirjataan tuotteiden ja palveluiden myynnistä saadut tuotot käypään arvoon vähennettynä välillisillä veroilla ja alennuksilla.

Mydyt tavarat ja palvelut

Konserni tarjoaa kiinteistöteknisiä palveluja sekä teollisuuden huolto- ja ylläpitopalveluita. Tuotot tavaroiden ja palvelujen myynnistä kirjataan, kun omistamiseen liittyvät merkittävät riskit, edut ja määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle. Tuotot lyhytaikaisista palveluista kirjataan silloin, kun palvelu on suoritettu.

Pitkäaikaiset sopimukset

Pitkäaikaiset palvelusopimukset ja kiinteistötekniset projektit kirjataan tuotoiksi valmistusasteen perusteella, kun liiketoimen loppu-tulos voidaan arvioida luotettavasti. Valmistusaste määritellään tarkasteluhetkeen mennessä suoritetusta työstä johtuvien menojen osuutena hankkeen arvioiduista kokonaismenoista. Menot, joiden määrä ylittää valmistusasteen mukaisen menojen määrän, aktivoitetaan vaihto-ominaisuuteen keskeneräisenä työnä. Laskutus, jonka määrä ylittää valmistusasteen mukaisen tuloutuksen määrän jaksotetaan saatuihin ennakoihin. Laskutus, jonka määrä alittaa valmistusasteen mukaisen tuloutuksen määrän kirjataan osatuloutussiirtosaamiisiin.

Pitkäaikaisten sopimusten tuloutukseen sisältyvistä arvioista johtuen tilikausittain esitetty liikevaihto ja tulos vain harvoin vastaavat lopullisen kokonaistuloksen tasaista jakautumista sopimuksen ajalle. Kun tuottojen kirjaaminen perustuu osatuloutukseen, sopimuksen lopputulosta arvioidaan säännöllisesti ja luotettavasti. Sopimuksen kokonaistuloksen laskenta sisältää arvioita sekä sopimuksen loppuunsaattamiseksi tarvittavien kokonaiskustannusten että laskutettavan työn kehittymisestä. Mikäli arviot sopimuksen lopputulemasta muuttuvat, tuloutettua myyntiä ja voittoa oikaistaan sillä raportointikaudella, jolloin muutos on ensi kertaa tiedossa ja arvioitavissa. Jos on todennäköistä, että hankkeen valmiiksi saattamiseen tarvittavat kokonaismenot ylittävät hankkeesta saatavat kokonaistulot, odotettavissa oleva tappio kirjataan kuluksi välittömästi. Pitkäaikaisten palvelusopimusten ja kiinteistöteknisten projektien liikevaihdot vuosina 2015 ja 2014 olivat 1 468,7 milj. euroa ja 1 419,4 milj. euroa ja ne olivat 60 prosenttia ja 59 prosenttia konsernin liikevaihdosta (liitetieto 2).

Konserni voi myös toteuttaa ennalta sovittua yksittäisen projektin tai pitkäaikaisen palvelusopimuksen työyhteensittymänä. Työyhteensittymä ei ole itsenäinen juridinen yksikkö, vaan sen osapuolena olevat yhtiöt ovat yleensä yhteisvastuussa työyhteensittymän velvoitteista. Työyhteensittymänä toteutettavat projektit ja palvelusopimukset sisältyvät ao. konserniyhtiön raportointiin ja kirjataan tuotoiksi valmistusasteen mukaan konserniyhtiön työyhteensittymäosuuden perusteella.

Korot ja osingot

Korkotuotot on kirjattu efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot silloin, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

Arvio uusien standardien ja tulkintojen vaikutuksesta konsernitilinpäätökseen tulevaisuudessa

Useat uudet standardit, standardien muutokset ja tulkinnat tulevat voimaan vasta myöhemmin kuin 1.1.2015 alkavilla tilikausilla, eikä niitä ole sovellettu tätä konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Niistä vain seuraavilla odotetaan olevan merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen:

IFRS 9 'Rahoitusinstrumentit'. IFRS 9:n kokonainen versio korvaa suurimman osan IAS 39:ään sisältyvästä ohjeistuksesta. Eri arvostusperusteet on säilytetty, mutta niitä on yksinkertaistettu määräämällä rahoitusvaroille kolme pääasiallista arvostusryhmää: jaksotettu hankintameno, käypä arvo muiden laajan tuloksen erien kautta ja käypä arvo tulosvaikutteisesti. Luokittelu riippuu yhteisön liiketoimintamallista ja rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimusperusteisten rahavirtojen ominaispiirteistä. Osakesijoitukset arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti, joskin niitä alun perin

kirjanpitoon merkittäessä voidaan tehdä peruuttamaton valinta arvonmuutosten kirjaamisesta muihin laajan tuloksen eriin. IAS 39:n mukainen toteutuneisiin arvonalentumistappioihin perustuva malli korvautuu uudella odotettuihin tappioihin perustuvalla mallilla.

Rahoitusvelkojen luokitteluun ja arvostukseen ei tullut muita muutoksia kuin oman luottoriskin muutosten kirjaaminen muihin laajan tuloksen eriin, kun on kyse käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista veloista.

Suojauksen tehokkuutta koskevat vaatimukset helpottuvat, kun vaatimus täsmällisestä tehokkuustestauksesta poistuu. IFRS 9 edellyttää taloudellista suhdetta suojauskohteen ja suojausinstrumentin välillä ja samaa ”suojausastetta” kuin mitä johto tosiasiallisesti käyttää riskienhallinnassa. Dokumentointia vaaditaan edelleen, mutta se poikkeaa IAS 39:n mukaisesta. Standardia ei ole vielä hyväksytty EU:ssa. Konsernin johto on arvioimassa standardin vaikutusta konsernitilinpäätökseen ja sitä suunnitellaan sovellettavan voimaantulopäivästä 1.1.2018 alkaen.

IFRS 15 ‘Myyntituotot asiakassopimuksista’. Kyseessä on uusi, yhteen sovitettu tulouttamista koskeva standardi. Se korvaa IAS 11:n ”Pitkäaikaishankkeet, IAS 18:n ”Tuotot” sekä niihin liittyvät tulkinnat.

Myyntituotot kirjataan, kun asiakas saa määräysvallan tavarahan tai palveluun. Asiakas saa määräysvallan, kun se pystyy ohjaamaan tavarahan tai palvelun käyttöä ja saamaan siihen liittyvän hyödyn.

IFRS 15:n peruseriaatteena on, että myyntituotto kirjataan tavalla, joka kuvaa luvattujen tavaroiden tai palvelujen luovuttamista asiakkaalle, ja kirjattava määrä kuvastaa sitä rahamäärää, johon yritys odottaa olevansa oikeutettu kyseisiä tavaroita tai palveluja vastaan. Myyntituotot kirjataan tämän periaatteen mukaisesti seuraavia vaiheita noudattaen:

- Vaihe 1: tunnistetaan asiakassopimus (tai -sopimukset)
- Vaihe 2: tunnistetaan sopimukseen sisältyvät suoritevelvoitteet
- Vaihe 3: määritetään transaktiohintaa
- Vaihe 4: transaktiohintaa kohdistetaan sopimukseen sisältyville suoritevelvoitteille
- Vaihe 5: kirjataan myyntituotto, kun (tai sitä mukaa kuin) suoritevelvoite täytetään.

IFRS 15 sisältää myös johdonmukaiset liitetietovaatimukset, joiden tuloksena tilinpäätöksen käyttäjät saavat kattavat tiedot yrityksen asiakassopimuksista aiheutuvien rahavirtojen luonteesta, määrästä, ajoituksesta ja epävarmuudesta. Standardia ei ole vielä hyväksytty EU:ssa. Konsernin johto on arvioimassa standardin vaikutusta konsernitilinpäätökseen ja sitä suunnitellaan sovellettavan voimaantulopäivästä 1.1.2018 alkaen.

Muutokset IAS 1:een, ‘Disclosure Initiative’. Muutokset koskevat olennaisuuden määritelmää, erien yhdistämistä, välisummien esittämistä, tilinpäätöksen rakennetta sekä laadintaperiaatteiden esittämistä. Muutokset on hyväksytty EU:ssa. Konsernin johto on arvioimassa muutosten vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Konsernin johto on arvioimassa myös muita uusien standardien, standardien muutoksien sekä tulkintojen vaikutuksia, jotka tulevat voimaan vasta myöhemmin kuin 1.1.2015 alkavilla tilikausilla. Näitä ei ole vielä hyväksytty EU:ssa ja niillä ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

2. PITKÄAIKAISTEN SOPIMUKSIEN TULOUTUS

Milj. e	2015	2014
Tilikaudella tuotoiksi kirjatut tulot pitkäaikaisista palvelusopimuksista ja kiinteistöteknisistä projekteista	1 468,7	1 419,4
Keskeneräisten sopimusten kertyneet toteutuneet menot ja kirjatut voitot vähennettynä kirjatuilla tappioilla tilikauden loppuun mennessä	1 925,3	1 876,8
Saamiset pitkäaikaisista palvelusopimuksista ja projekteista	255,8	206,2
Saadut ennakosuoritukset	114,3	52,0

Pitkäaikaisten palvelusopimusten ja projektien syntyneet menot ja kirjatut voitot, jotka ovat suuremmat kuin laskutettu määrä esitetään taseen erässä "Myyntisaamiset ja muut saamiset". Saadut

ennakosuoritukset sekä erotus, joka syntyy, jos menot ja kirjatut voitot ovat pienemmät kuin hankkeen laskutus, esitetään erässä "Ostovelat ja muut velat".

3. YRITYSHANKINNAT JA -MYYNIT

Caverion Oyj allekirjoitti 26.2.2015 sopimuksen Eneas Holding AS:n kanssa norjalaisen Esco Norway AS -yhtiön ostosta. Esco Norway on energiapalveluyhtiö, jolla on erityisosaamista EPC-sopimuksista (Energy Performance Contracting), rakennuksiin ja energiakäyttöön liittyvistä hallintajärjestelmistä (BMS ja EMS), energiankäyttöön liittyvistä asiantuntijapalveluista sekä hankekehityksestä. Vuonna 2014 yhtiön liikevaihto oli 4,8 milj. euroa ja yhtiön palveluksessa oli 17 työntekijää. Kauppahintaa ei julkistettu ja hankinnalla ei ollut

olennaista vaikutusta Caverion-konsernin taloudelliseen asemaan ja tulokseen.

Caverion myi liiketoimintansa Romaniassa, Singaporessa ja Malesiassa yhtiöiden toimivalle johdolle vuoden 2015 ensimmäisen neljänneksen aikana. Romania myytiin tammikuussa 2015 ja Singapore sekä Malesia maaliskuussa 2015. Singaporen sekä Malesian myynnillä oli takautuva vaikutus 1.1.2015 alkaen. Yritysmyyneillä ei ollut olennaista vaikutusta Caverion-konsernin taloudelliseen asemaan ja tulokseen.

4. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

Milj. e	2015	2014
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot	0,6	0,6
Vuokratuotot	0,3	0,4
Muut tuotot	2,5	1,1
Yhteensä	3,3	2,1

5. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

Milj. e	2015	2014
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntitappiot	0,5	0,0
Toimitilavuokrat	38,2	37,2
Muut vuokrat	41,8	46,9
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	17,2	15,8
Projektien muut muuttuvat kulut	65,6	64,1
Matkakulut	46,9	45,6
IT-kulut	33,3	31,9
Kiinteistökulut	8,6	9,3
Muut kiinteät kulut ¹⁾	33,9	42,1
Yhteensä	286,0	293,0

¹⁾ Muut kiinteät kulut sisältävät hallinto-, markkinointi- ja muita kiinteitä kuluja.

Konsernin tutkimus- ja kehittämismenot olivat 2,8 (9,6) milj. euroa vuonna 2015. Tämän lisäksi konserni on panostanut tilikauden aikana merkittävästi harmonisoituun toimintamalliin, prosesseihin ja järjestelmien kehittämiseen.

Tilintarkastajille maksetut palkkiot

Milj. e	2015	2014
PricewaterhouseCoopers		
Tilintarkastus	0,6	0,6
Todistukset ja lausunnot	0,0	0,0
Veroneuvonta	0,1	0,2
Muut palkkiot	0,1	0,6
Yhteensä	0,8	1,4

6. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

Milj. e	2015	2014
Poistot hyödykeryhmittäin		
Aineettomat hyödykkeet		
Hankintojen kohdistukset	8,1	9,8
Muut aineettomat hyödykkeet	9,6	4,9
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	0,5	0,5
Koneet ja kalusto	3,6	4,3
Koneet ja kalusto, rahoitusleasing	0,8	0,8
Muut aineelliset hyödykkeet	3,8	3,0
Yhteensä	26,5	23,3
Arvonalentumiset		
Liikearvo		
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	26,5	23,3

7. HENKILÖSTÖKULUT

Milj. e	2015	2014
Palkat	763,7	787,4
Eläkekulut, maksupohjaiset järjestelyt	80,1	76,2
Eläkekulut, etuuspohjaiset järjestelyt *	0,6	-11,7
Muut työsuhteen päättymisen jälkeiset kulut	0,2	0,2
Osakeperusteinen palkitseminen	0,4	0,4
Muut henkilösivukulut	133,2	142,9
Yhteensä	978,2	995,2
Konsernin henkilökunta keskimäärin tilikaudella	17 321	17 490

* Yksi Norjan etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä siirrettiin maksuperusteiseksi järjestelmäksi kesäkuun 2014 lopussa. Purettu eläkevastuu oli suuruudeltaan noin 14 milj. euroa.

Tiedot johdon palkoista ja palkkioista sekä muista työsuhte-etuuksista on esitetty liitetiedossa 33. Lähipiiritapahtumat.

8. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

Milj. e	2015	2014
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	0,0	0,0
Korkotuotot lainoista ja muista saamisista	0,6	1,0
Luovutusvoitot myytävissä olevista sijoituksista	0,0	0,1
Muut rahoitustuotot lainoista ja muista saamisista	0,1	0,1
Rahoitustuotot yhteensä	0,8	1,1
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenuon kirjatuista lainoista ¹⁾	-3,1	-6,3
Muut rahoituskulut jaksotettuun hankintamenuon kirjatuista veloista	-1,4	-1,0
Korkokulut rahoitusleasingsopimuksista	0,0	-0,1
Rahoituskulut yhteensä	-4,6	-7,3
Valuuttakurssivoitot	22,6	8,5
Valuuttakurssitappiot	-22,5	-9,9
Valuuttakurssierot, netto	0,0	-1,4
Rahoituskulut, netto	-3,7	-7,6

¹⁾ Korkokulut jaksotettuun hankintamenuon kirjatuista lainoista sisältää suojauslaskennassa olevien korkojohdannaisten korkokuluja 0,1 (0,1) milj. euroa.

9. TULOVEROT

Tuloverot tuloslaskelmassa

Milj. e	2015	2014
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	15,2	8,0
Edellisten tilikausien verot	0,5	-0,8
Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos	-1,1	1,7
Tuloverot yhteensä	14,7	8,9

Konsernin tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot eroavat suomalaisen yhtiön verokannan 20,0 prosenttia mukaisesta tuloverosta seuraavasti:

Milj. e	2015	2014
Voitto ennen veroja	61,3	36,5
Verot laskettuna kotimaan verokannalla (20,0 %)	12,3	7,3
Ulkomaisten tytäryritysten poikkeavat verokannat	1,5	1,6
Verovapaat tulot ja vähennyskelvottomat kulut	0,8	1,7
Osakkuusyriyten nettotulos	0,0	0,0
Verokantojen muutosten vaikutus laskennallisiin veroihin ^{1) 2)}	0,5	-0,1
Tilikauden tappioista kirjaamattomat verot	-0,3	0,4
Laskennallisten verojen uudelleenarviointi	0,5	-1,2
Edellisten tilikausien verot	-0,6	-0,8
Verot tuloslaskelmassa	14,7	8,9

¹⁾ Vuoden 2015 lukuihin vaikuttaa verokannan muutos Tanskassa 23,5 prosentista 22,0 prosenttiin, Saksassa 30,0 prosentista 31,0 prosenttiin ja Norjassa 27,0 prosentista 25,0 prosenttiin vuonna 2016 sekä Tanskassa 24,5 prosentista 23,5 prosenttiin vuonna 2015.

²⁾ Vuoden 2014 lukuihin vaikuttaa verokannan muutos Tanskassa 24,5 prosentista 23,5 prosenttiin vuonna 2015 sekä Suomessa 24,5 prosentista 20,0 prosenttiin, Tanskassa 25,0 prosentista 24,5 prosenttiin ja Norjassa 28,0 prosentista 27,0 prosenttiin vuonna 2014.

10. OSAKEKOHTAINEN TULOS

Laimentamaton osakekohtainen tulos on laskettu jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos tilikauden aikana ulkona olleiden osakkeiden painotetulla keskimäärällä.

	2015	2014
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto, milj. e	46,6	27,6
Osakkeiden painotettu keskiarvo tilikauden aikana (1 000 kpl)	125 085	125 381
Osakekohtainen tulos, laimentamaton, euroa	0,37	0,22

Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa osakkeiden lukumäärän painotetussa keskiarvossa otetaan huomioon kaikkien laimentavien potentiaalisten kantaosakkeiden osakkeiksi muuttamisesta johtuva laimentava vaikutus. Laimennusvaikutusta ei syntynyt vuosina 2015 ja 2014.

	2015	2014
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto, milj. e	46,6	27,6
Osakkeiden painotettu keskiarvo tilikauden aikana (1 000 kpl)	125 085	125 381
Osakkeiden painotettu keskiarvo tilikaudella laimennusvaikutuksella korjattuna (1 000 kpl)	125 085	125 381
Osakekohtainen tulos, laimennettu, euroa	0,37	0,22

11. AINEELLISET HYÖDYKKEET

2015

Milj. e	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet ¹⁾	Kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	1,1	16,6	63,3	17,8	1,8	100,6
Kurssierot	0,0	0,0	-0,4	-0,3	0,0	-0,7
Lisäykset		0,4	4,8	2,9	1,2	9,3
Liiketoimintojen hankinta			0,0			0,0
Vähennykset	-0,1	-2,0	-4,0	-0,7	-0,1	-6,9
Liiketoimintojen myynti			-0,2	-0,1		-0,3
Siirrot erien välillä		0,2	0,7	1,2	-0,8	1,3
Hankintameno 31.12.2015	1,0	15,1	64,2	20,8	2,1	103,2
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015		-11,6	-52,1	-10,9		-74,6
Kurssierot		0,0	0,4	0,2		0,6
Poistot		-0,5	-3,6	-3,8		-7,9
Vähennysten kertyneet poistot		1,4	4,0	0,6		6,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015		-10,7	-51,3	-13,9		-75,9
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	1,1	5,0	11,2	6,9	1,8	26,0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	1,0	4,4	12,9	7,0	2,1	27,4

2014

Milj. e	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet ¹⁾	Kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2014	1,3	16,8	71,0	16,8	0,7	106,7
Kurssierot	0,0	-0,1	-3,5	-0,5		-4,0
Lisäykset		0,2	3,6	3,0	1,1	7,9
Vähennykset	-0,2	-0,3	-7,9	-1,5		-9,9
Hankintamenot 31.12.2014	1,1	16,6	63,3	17,8	1,8	100,6
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2014		-11,3	-57,8	-9,6		-78,7
Kurssierot		0,1	2,8	0,3		3,2
Poistot		-0,5	-5,1	-3,0		-8,6
Vähennysten kertyneet poistot		0,1	8,0	1,4		9,5
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2014		-11,6	-52,1	-10,9		-74,6
Kirjanpitoarvo 1.1.2014	1,3	5,5	13,2	7,2	0,7	27,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	1,1	5,0	11,2	6,9	1,8	26,0

¹⁾ Muut aineelliset hyödykkeet sisältävät muun muassa vuokrahuoneistojen peruseräparannukset.

Rahoitusleasingsopimukset

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasingsopimuksilla hankittua omaisuutta seuraavasti:

Koneet ja kalusto

Milj. e	2015	2014
Hankintameno 1.1.	8,8	8,9
Muuntoero	-0,4	-0,4
Lisäykset	0,5	0,6
Liiketoimintojen hankinta	0,5	
Vähennykset		-0,3
Liiketoimintojen myynti	-0,1	
Kertyneet poistot	-7,7	-7,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	1,5	1,5

Aineellisista hyödykkeistä ei ole kirjattu arvonalentumistappioita vuosina 2015 ja 2014. Saadut julkiset avustukset ovat vähäisiä ja ne on kirjattu hankintamenon vähennykseksi.

12. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

2015		Hankintojen kohdistukset	Muut aineettomat hyödykkeet ¹⁾	Muut aineettomat hyödykkeet yhteensä
Milj. e	Liikearvo			
Hankintameno 1.1.2015	336,6	71,7	49,7	121,4
Lisäykset			15,6	15,6
Liiketoimintojen hankinta		0,1	0,0	0,1
Vähennykset		-4,5	-1,0	-5,5
Siirrot erien välillä		4,2	-1,2	3,0
Kurssierot		-0,4	-0,3	-0,7
Hankintameno 31.12.2015	336,6	71,0	62,8	133,9
Kertyneet poistot 1.1.2015	-0,9	-53,2	-17,3	-70,5
Poistot ja arvonalentumiset		-8,1	-9,6	-17,7
Kurssierot		0,4	0,1	0,6
Siirtojen ja vähennysten kertyneet poistot		0,3	1,0	1,3
Kertyneet poistot 31.12.2015	-0,9	-60,6	-25,8	-86,4
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	335,7	18,5	32,3	50,8
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	335,7	10,5	37,0	47,5
2014				
Milj. e	Liikearvo	Hankintojen kohdistukset	Muut aineettomat hyödykkeet ¹⁾	Muut aineettomat hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2014	336,6	78,3	34,9	113,2
Lisäykset		2,2	16,4	18,6
Vähennykset		-6,0	-0,8	-6,8
Kurssierot		-2,8	-0,8	-3,6
Hankintameno 31.12.2014	336,6	71,7	49,7	121,4
Kertyneet poistot 1.1.2014	-0,9	-51,1	-13,7	-64,8
Poistot ja arvonalentumiset		-9,8	-4,8	-14,6
Kurssierot		1,7	0,3	2,1
Vähennysten kertyneet poistot		6,0	0,8	6,8
Kertyneet poistot 31.12.2014	-0,9	-53,2	-17,3	-70,5
Kirjanpitoarvo 1.1.2014	335,7	27,2	21,2	48,4
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	335,7	18,5	32,3	51,0

¹⁾ Muut aineettomat hyödykkeet sisältävät muun muassa ATK-ohjelmistoja ja lisenssejä.

Hankintojen kohdistukset muodostuvat:	2015	2014
Asiakassuhteet ja sopimuskannat	5,0	9,9
Tilaukanta	5,4	8,7
Yhteensä	10,5	18,5

13. LIIKEARVO

Konsernin liikearvo kohdistuu rahavirtaa tuottaville yksiköille seuraavasti:

Milj. e	2015	2014
Suomi	68,9	68,9
Ruotsi	36,6	36,6
Norja	69,7	69,7
Tanska	7,6	7,6
Teollisuuden palvelut	47,0	47,0
Saksa	86,0	86,0
Itävalta	16,5	16,5
Puola	2,4	2,4
Tsekki	1,1	1,1
Liikearvot yhteensä	335,7	335,7

Rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä olevan rahamäärän arvo perustuu käyttöarvolaskelmiin. Käyttöarvolaskelmien rahavirtojen laskennassa on käytetty seuraavan vuoden budjettia ja sitä seuraaville kahdelle vuodelle johdon parasta arviota liiketoiminnan kehityksestä. Sekä vuoden 2015 että 2014 liikearvon arvonalemmistestauksissa on käytetty jäännösarvon kasvutekijänä 2 prosenttia. Caverionin johto katsoo, että 2 prosenttia kuvaa ennustettua pitkän aikavälin inflaatio-oletusta. Ennustetut liiketoimintavoilyymit perustuvat nykyiseen konsernirakenteeseen. Ennusteissa on huomioitu kiinteistötekniikan huolto- ja kunnossapitopalveluiden tarjoamat mahdollisuudet kaikissa toimintamaissa. Arviot tulevasta perustuvat aiempaan kokemukseen markkinoiden kehityksestä, ja niiden teossa on hyödynnetty useita eri julkisten tutkimuslaitosten

markkinoiden kehitystä, kysyntää ja hintojen kehitystä koskevia ennusteita.

Diskonnttaustekijänä on käytetty Caverion-konsernille laskettua oman ja vieraan pääoman painotettua keskimääräistä kustannusta ennen veroja (Weighted Average Cost of Capital, WACC pre-tax), jota on oikaistu rahavirtaa tuottavien yksiköiden verokannoilla. Testauksessa käytetyn diskonnttaustekijän vaihteluväli eri rahavirtaa tuottavien yksiköiden kohdalla ennen veroja on ollut 8,1 %–9,5 % (2014: 8,7 %–10,8 %).

Liikearvon testaustuloksia arvioidaan vertaamalla kerrytettävissä olevaa rahamäärää (E) rahavirtaa tuottavan yksikön testattavaan omaisuuteen (T) seuraavasti:

Suhde	Arvio
E < T	Alaskirjaus
E 0–20 % > T	Ylittää hieman
E 20–50 % > T	Ylittää selvästi
E 50 %– > T	Ylittää merkittävästi

Testauksen tulos vuonna 2015 oli, että kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää merkittävästi kirjanpitoarvon kaikkien rahavirtaa tuottavien yksiköiden kohdalla, paitsi Tsekin. Tsekin kohdalla kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon hieman. Vuosina 2015 ja 2014 ei tehty alaskirjauksia.

Kerrytettävissä olevan rahamäärän herkkyyttä käytettyjen oletusten muutoksille on arvioitu mm. diskonnttaustekijän, kannat-

tavuuden ja jäännösarvon kasvutekijän osalta. Merkittäväkään muutos näissä tekijöissä ei johtaisi arvonalemmuskirjaukseen minkään rahavirtaa tuottavan yksikön kohdalla, paitsi Tsekin kohdalla.

Herkkyysanalyysit Tsekin kohdalla osoittavat, että Tsekin 1,1 miljoonan euron liikearvon testaus on kaikkein herkin Tsekin 8,60 %:n diskonnttaustekijän muutoksille.

14. OSUDET OSAKKUUSYRITYKSISSÄ

Milj. e	2015	2014
Tasearvo tilikauden alussa	0,1	0,1
Osuus tuloksesta	0,0	0,0
Tasearvo tilikauden lopussa	0,2	0,1

Osakkuusyritysten kirjanpitoarvoon ei sisälly liikearvoa.

Konsernin osakkuusyritykset sekä niiden varat, velat, liikevaihto ja voitto/tappio

Milj. e	Yritys	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio	Omistus
2015	Arandur Oy	Vantaa	4,4	3,9	5,3	0,1	33,00 %
2014	Arandur Oy	Vantaa	4,6	4,2	5,4	0,1	33,00 %

15. MYYTÄVISSÄ OLEVAT SIOITUKSET

Milj. e	2015	2014
Tasearvo 1.1.	1,3	2,0
Kurssierot	0,0	0,0
Lisäykset		0,5
Vähennykset	0,0	-0,5
Käyvän arvon muutokset	0,1	-0,7
Tasearvo 31.12.	1,4	1,3
Myytävissä olevat sijoitukset sisältävät seuraavia eriä		
Noteeratut osakkeet	0,7	0,6
Noteeraamattomat osakkeet	0,7	0,7
Yhteensä	1,4	1,3

16. PITKÄAIKAISET SAAMISET

Milj. e	2015 Tasearvo	2015 Käypä arvo	2014 Tasearvo	2014 Käypä arvo
Muut saamiset ¹⁾	2,6	2,6	2,8	2,8

¹⁾ Muihin saamisiin sisältyy etuuspohjaiseen eläkejärjestelyyn liittyviä varoja 2,1 (2,0) milj. euroa.

Täsmäytys liitetietoon 28:

Milj. e	2015	2014
Muut saamiset	2,6	2,8
Etuuspohjainen eläkejärjestely	-2,1	-2,0
Erotus	0,5	0,8

Pitkäaikaisiin saamisiin ei sisälly saamia lähipiiriin kuuluvilta.

17. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT

Milj. e	2015	2014
Laskennallinen verosaaminen	1,0	0,7
Laskennallinen verovelka	-58,3	-60,2
Laskennallinen verovelka, netto	-57,3	-59,5
Laskennallisiin veroihin kirjatut muutokset:		
Laskennallinen verovelka, netto 1.1	-59,5	-58,6
Muuntoero	0,7	1,4
Tuloslaskelmaan kirjattu muutos	1,1	-1,7
Laajaan tuloslaskelmaan kirjattu muutos	0,5	1,5
Yrityshankinnat ja aktivoinnit	0,0	-2,1
Laskennallinen verovelka, netto 31.12.	-57,3	-59,5

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos tilikauden aikana ennen netottamista

2015

Milj. e	1.1.	Muuntoero	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu laajaan tulos- laskelmaan	Yritys- hankinnat ja aktivoinnit	31.12.
Laskennalliset verosaamiset:						
Varaukset	4,8	-0,1	-0,1	0,0		4,6
Vahvistetut tappiot	10,3	-0,2	-3,6			6,5
Eläke-etuudet	6,2	-0,1	0,1	0,5		6,7
Muut erät	1,6	0,0	0,8			2,4
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	22,9	-0,3	-2,9	0,5		20,2
Laskennalliset verovelat:						
Aineettomien hyödykkeiden aktivointi ¹⁾	37,8	-0,8	-2,4			34,6
Kertyneet poistoerot	5,1	0,1	1,9		0,0	7,1
Eläke-etuudet	0,4	0,0	0,0			0,4
Osatuloutus	36,9	-0,3	-3,6			33,0
Vaihto-omaisuus	1,6	0,0	-0,2			1,4
Muut erät	0,6	0,0	0,3			0,9
Laskennalliset verovelat yhteensä	82,4	-1,0	-3,9		0,0	77,5

2014

Milj. e	1.1.	Muuntoero	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu laajaan tulos- laskelmaan	Yritys- hankinnat ja aktivoinnit	31.12.
Laskennalliset verosaamiset:						
Varaukset	4,6	-0,1	0,3			4,8
Vahvistetut tappiot	8,1	-0,2	2,4			10,3
Eläke-etuudet	9,2	-0,2	-4,2	1,4		6,2
Muut erät	1,8	-0,1	-0,2	0,1		1,6
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	23,7	-0,6	-1,7	1,5		22,9
Laskennalliset verovelat:						
Aineettomien hyödykkeiden aktivointi ¹⁾	41,1	-1,4	-4,0		2,1	37,8
Kertyneet poistoerot	6,3	-0,2	-1,0			5,1
Eläke-etuudet	0,4		0,0			0,4
Osatuloutus	31,7	-0,4	5,6			36,9
Vaihto-omaisuus	2,1	0,0	-0,5			1,6
Muut erät	0,7		-0,1			0,6
Laskennalliset verovelat yhteensä	82,3	-2,0	0,0		2,1	82,4

¹⁾ Aineettomien hyödykkeiden aktivointirivi sisältää aineettomien hyödykkeiden aktivoinnin lisäksi myös erillisyyhtiöiden vähennyskelpoisesta liike-
arvosta kirjatun laskennallisen verovelan.

Käyttämättömistä verotuksellisista tappioista kirjataan laskennallista verosaamista siihen määrään asti, kun verohyödyn saaminen verotettavan tulon perusteella on todennäköistä. Laskennallista verosaamista on jätetty kirjaamatta kertyneistä ja osittain verotuksessa vahvistamattomista tappioista 2,3 (2,0) milj. euroa vuonna

2015. Verovelkaa ei ole kirjattu sellaisten tytäryhtiöiden jakamat-
tomista voittovaroista, joiden veronmaksu määräytyy voitonjaon
perusteella, koska voitonjako on konsernin päätävällässä, ja se
ei ole todennäköistä tilinpäätöshetkellä.

18. VAIHTO-OMAISUUS

Milj. e	2015	2014
Aineet ja tarvikkeet	15,8	17,2
Keskeneräiset työt	9,6	2,8
Ennakkomaksut	0,1	0,1
Vaihto-omaisuus yhteensä	25,4	20,1

Tilikausilla 2015 ja 2014 ei ole tehty vaihto-omaisuuden alaskirjauksia.

19. MYYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

Milj. e	2015 Tasearvo	2014 Tasearvo
Myyntisaamiset	351,7	346,5
Saamiset pitkäaikaisista sopimuksista ¹⁾	255,8	206,2
Siirtosaamiset	26,4	27,6
Muut saamiset	14,9	16,4
Yhteensä	648,8	596,7

Konsernin myyntisaamiset ovat vuoden 2015 aikana olleet keskimäärin 309,3 (321,5) milj. euroa. Konserni ei ole vastaanottanut vakuuksia.

Täsmäytys liitetietoon 28:

Milj. e	2015	2014
Myyntisaamiset	351,7	346,5
Saamiset pitkäaikaisista sopimuksista ¹⁾	255,8	206,2
Muut saamiset	14,9	16,4
Yhteensä	622,4	569,1

¹⁾ Lisätietoja on esitetty liitetiedossa 2. Pitkäaikaisten sopimusten tuloutus.

20. RAHAVARAT

Milj. e	2015 Tasearvo	2015 Käypä arvo	2014 Tasearvo	2014 Käypä arvo
Käteinen raha ja pankkitilit	66,5	66,5	78,8	78,8
Lyhytaikaiset rahamarkkinasijoitukset	1,6	1,6	20,0	20,0
Rahavarat	68,1	68,1	98,8	98,8

Konsernin rahavirtalaskelmassa rahavaroihin luetaan seuraavat erät:

Milj. e	2015	2014
Rahavarat	68,1	98,8

21. OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Osakepääoma ja omat osakkeet

	Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä, kpl	Osakepääoma milj. e	Omat osakkeet milj. e
1.1.2014	125 592 012	1,0	0,0
Omien osakkeiden luovutus			
Omien osakkeiden palautuminen	-5 177		0,0
Omien osakkeiden hankinta	-500 000		-3,2
31.12.2014	125 086 835	1,0	-3,2
1.1.2015	125 086 835	1,0	-3,2
Omien osakkeiden luovutus			
Omien osakkeiden palautuminen	-2 834		0,0
31.12.2015	125 084 001	1,0	-3,2

Caverion Oyj:n osakkeiden lukumäärä oli 125 596 092 ja osakepääoma 1,0 milj. euroa 31.12.2015.

Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa.

Omat osakkeet

Emoyhtiön omien osakkeiden muutokset tilikauden aikana:

	Osakkeiden lukumäärä
1.1.2015	509 257
Omien osakkeiden luovutus	
Omien osakkeiden palautuminen	2 834
31.12.2015	512 091

Tammi-joulukuussa 2015 yhtiölle palautui Caverion Oyj:lle osittaisjakautumisessa siirtyneen osakepohjaisen kannustinjärjestelmän ehtojen mukaisesti 2 834 Caverionin osaketta.

Hallussa olevien osakkeiden hankintahinta yhteensä oli 3,2 milj. euroa 31.12.2015 ja se esitetään erillisenä oman pääoman eränä. Osakkeista maksettu määrä pienentää emoyhtiön voitonjakokelpoisia varoja. Osakkeet ovat yhtiön hallussa omina osakkeina ja ne on oikeus laskea uudelleen liikkeeseen tulevaisuudessa.

Muuntoerot

Muuntoerot sisältävät ulkomaisten yksikköjen tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot. Myös ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksista syntyvät voitot ja tappiot sisältyvät muuntoeroihin silloin, kun suojauslaskennan edellytykset ovat täyttyneet. Ulkomaisten yksiköiden nettosijoitusten suojausta ei ole ollut vuosina 2015 ja 2014.

Arvonmuutosrahasto

Arvonmuutosrahasto sisältää myytävissä olevien sijoitusten ja rahavirran suojauksessa käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset.

Osingot

Varsinainen yhtiökokous päätti 16.3.2015, että tilikaudelta 2014 maksetaan osinkoa 0,22 euroa osakkeelta eli yhteensä 27,5 milj. euroa. Osinkoa ei maksettu yhtiön hallussa oleville omille osakkeille.

Hallitus on ehdottanut 21.3.2016 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että vuodelta 2015 maksettaisiin osinkoa 0,28 euroa/osake.

Osakkeenomistajat

Caverionin rekisteröityjen osakkeenomistajien määrä oli joulukuun 2015 lopussa 30 594 (2014: 32 837). Hallintarekisteröityjen ja muiden kuin suomalaisten sijoittajien omistuksessa oli joulukuun 2015 lopussa 34,6 prosenttia osakkeista (2014: 33,0 %).

Yhtiö julkaisi 4.3.2015 arvopaperimarkkinalain 9 luvun 5 §:n mukaisen liputusilmoituksen, jonka mukaan Antti Herlinin määräysvallassa olevan yhtiön Security Trading Oy:n omistusosuus Caverion Oyj:stä oli ylittänyt 10 prosenttia (1/10).

Päivitetty luettelo Caverionin suurimmista osakkeenomistajista, julkisten sisäpiiriläisten omistuksista ja yhtiön omistusrakenteesta sektoreittain 31.12.2015 on julkaistu osoitteessa www.caverion.fi/sijoittajat.

Caverion Oyj ei ole arvopaperimarkkinalain 2. luvun 4. pykälän tarkoittamalla tavalla minkään osakkeenomistajan, jäsenen tai muun henkilön määräysvallassa. Caverion ei ole osallisena sopimuksissa, jotka eriyttäisivät arvopapereiden omistuksen ja niihin liittyvät taloudelliset oikeudet. Yhtiön hallituksen tiedossa ei ole osakassopimuksia tai vastaavia Caverionin osakkeenomistajiin vaikuttavia järjestelyjä, joilla saattaisi olla merkittävä vaikutus osakkeen hintaan.

Caverion Oyj:n keskeisissä rahoitussopimuksissa on omistussuhteen muutosta koskeva ehto, jota sovelletaan, jos jokin yksittäinen yhteisö tai sen määräysvallassa oleva taho hankkii yli 50 prosenttia yhtiön osakkeista.

Suurimmat omistajat 31.12.2015

Omistaja	Osakkeita, kpl	% kaikista osakkeista
1. Structor S.A.	17 840 000	14,2
2. Antti Herlinin suorat ja määräysvallassa olevien yhtiöiden osakeomistukset	13 850 180	11,0
3. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	4 030 000	3,2
4. Fondita-rahastot	3 542 000	2,8
5. Nordea-rahastot	2 898 567	2,3
6. Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	2 864 393	2,3
7. Danske Invest -rahastot	2 475 958	2,0
8. OP-rahastot	2 191 166	1,7
9. Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	2 119 468	1,7
10. Valtion eläkerahasto	1 850 000	1,5
11. SEB-rahastot	1 608 584	1,3
12. Aktia-rahastot	1 510 854	1,2
13. Evli-rahastot	1 347 936	1,1
14. Brotherus Ilkka	1 048 265	0,8
15. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Etera	757 446	0,6
16. Säästöpankki-rahastot	731 052	0,6
17. Odin-rahastot	557 549	0,4
18. Caverion Oyj	512 091	0,4
19. Sijoitusrahasto Alfred Berg Finland	461 242	0,4
20. Föreningen Konstsamfundet rf	423 002	0,3
20 suurinta yhteensä	62 619 753	49,9
Muut osakkeenomistajat	38 345 222	30,5
Hallintarekisteröidyt yhteensä	24 631 117	19,6
Kaikki osakkeet	125 596 092	100,0

Omistajarakenne sektoreittain 31.12.2015

Sektori	Osakkeenomistajat	% omistajista	Osakkeita, kpl	% kaikista osakkeista
Hallintarekisteröidyt ja ei-suomalaiset	173	0,6	43 432 816	34,6
Kotitaloudet	28 396	92,8	23 860 533	19,0
Julkisyhteisöt	30	0,1	12 792 582	10,2
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	86	0,3	17 343 998	13,8
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	419	1,4	7 119 413	5,7
Yritykset ja asuntoyhteisöt	1 490	4,9	21 046 750	16,8
Yhteis- ja erikoistileillä	0	0,0	0	0,0
Yhteensä	30 594	100,0	125 596 092	100,0

Omistusrakenne perustuu Tilastokeskuksen sektoriluokitukseen.

Tiedot perustuvat Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään luetteloon yrityksen osakkeenomistajista. Kukin hallintarekisteröity osakkeenomistaja on merkitty osakerekisteriin yhtenä osakkeenomistajana. Yhden hallintarekisteröidyn osakkeenomistajan kautta voidaan hallita usean sijoittajan salkkua.

Caverion Oyj:n julkisten sisäpiiriläisten osakeomistus 31.12.2015

Hallitus		Omistus	Lähipiirin omistus	Yhteensä
Ehrnrooth Markus	Hallituksen jäsen	0	0	0
Hyvönen Anna	Hallituksen jäsen	0	0	0
Lehtoranta Ari Tapio	Hallituksen puheenjohtaja	3 310	13	3 323
Lindqvist Eva	Hallituksen jäsen	1 500	0	1 500
Puheloinen Ari	Hallituksen jäsen	0	0	0
Rosenlew Michael	Hallituksen jäsen	0	0	0
Yhteensä		4 810	13	4 823

Johtoryhmä		Omistus	Lähipiirin omistus	Yhteensä
Thernström Strand Olof Fredrik	Konsernijohtaja	4 000	0	4 000
Eskola Merja	Henkilöstö	770	0	770
Gaaserud Knut	Norja	506	0	506
Hacklin Jarno	Suomi	6 586	0	6 586
Heinola Antti	Talous ja hallinnointi	9 700	0	9 700
Kühn Werner	Saksa	16 500	0	16 500
Lundin Thomas	Ruotsi	0	0	0
Malmberg Matti	Konsernin Delivery & Operations Development	6 160	0	6 160
Pitkäkoski Juhani	Teollisuuden ratkaisut	53 100	0	53 100
Qvarngård Carina	Konsernin Business Development & Marketing	0	0	0
Rafn Peter	Tanska	691	0	691
Sacklén Niclas	Eastern Europe	0	0	0
Simmet Manfred	Itävalta	2 377	0	2 377
Toikkanen Sakari	Konsernin strategia ja kehitys	39 882	0	39 882
Yhteensä		140 272	0	140 272

Tilintarkastajat		Omistus	Lähipiirin omistus	Yhteensä
Lassila Heikki	Päävastuullinen tilintarkastaja	0	0	0

22. OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Caverionilla on pitkäaikainen osakepohjainen kannustinjärjestelmä yhtiön avainjohdolle, joka on osa Caverion-konsernin johdon palkitsemis- ja sitouttamisohjelmaa. Sen keskeisenä tavoitteena on yhdistää omistajien ja johdon tavoitteet yhtiön omistaja-arvon edistämiseksi ja tukea yhtiötä sen tavoitteissa. Lisäksi tavoitteena on sitouttaa avainjohto yhtiöön ja sen strategiaan tavoitteisiin sekä tarjota avainjohdolle kilpailukykyinen yhtiön osakkeiden omistukseen perustuva palkkiojärjestelmä.

Kannustinjärjestelmässä on yksi kolmivuotinen ansaintajakso (2014–2016). Sitä seuraa yksivuotinen oikeuden sitouttamisjakso, jonka jälkeen palkkiot maksetaan keväällä 2018. Palkkio maksetaan vain niille, joiden työsuhde jatkuu maksuhetken saakka. Kun osakkeet on annettu, ne ovat vapaasti edelleen luovutettavissa.

Mahdollinen palkkio perustuu konsernin liikevaihdolle ja käyttökateprosentille vuoden 2016 loppuun asti asetettuihin tavoitteisiin. Palkkio maksetaan Caverionin osakkeina ja käteiskorvauksena, jonka tarkoituksena on kattaa palkkioon liittyvät verot ja veroluonteiset kulut. Jos kaikki tavoitteet saavutetaan, osakepalkkio vastaa kokonaisuudessaan enintään 500 000 Caverionin osaketta. Järjestelmän piiriin kuului 39 henkilöä tilikauden 2015 lopussa.

Caverionin hallitus hyväksyi uuden osakepohjaisen pitkän aikavälin kannustinohjelman konsernin johdolle joulukuussa 2015. Uusi ohjelma koostuu suoriteperusteisesta osakepalkkio-ohjelmasta (Performance Share Plan) täydennettynä erityistilanteita varten tarkoitettulla ehdollisella osakepalkkio-ohjelmalla (Restricted Share Plan). Ensimmäiset ohjelmat alkavat vuoden 2016 alussa ja niihin perustuvat mahdolliset osakepalkkiot suoritetaan keväällä 2019. Jos kaikki suoriteperusteiselle osakepalkkio-ohjelmalle asetetut tavoitteet saavutetaan, ensimmäisten, vuodet 2016–2018 käsittävien ohjelmien nojalla voidaan suorittaa osakepalkkiona yhteensä enintään noin 728 000 Caverionin osaketta (bruttomäärä ennen soveltuvan ennakonpidätyksen vähentämistä).

Ohjelma

Osakepohjainen kannustinjärjestelmä 2014–2016

Liikkeeseenlaskupäivä	26.5.2014
Osakkeiden enimmäismäärä, kpl	500 000
Osinko-oikaisu	–
Myöntämispäivät	16.9.2014, 19.12.2014 ja 18.6.2015
Osakehintaa myöntämispäivinä (euroa)	5,21, 5,54 ja 7,37
Ansaintajakso alkaa	1.1.2014
Ansaintajakso päättyy	31.12.2016
Osakkeiden vapautuminen	30.4.2018
Oikeuden syntymisehdot	Liikevaihto ja käyttökateprosentti, työssäolovelvoite
Enimmäisvoimassaoloaika, vuotta	3,6
Jäljellä oleva juoksuaika, vuotta	2,3
Henkilöitä tilikauden loppuessa	39
Toteutustapa	Rahana ja osakkeina

Ohjelman kauden aikaiset muutokset

1.1.2014

Kauden alussa ulkona olevat	0
-----------------------------	---

Tilikauden muutokset

Kaudella myönnetty	460 000
--------------------	---------

31.12.2014

Kauden lopussa ulkona olevat	460 000
------------------------------	---------

1.1.2015

Kauden alussa ulkona olevat	460 000
-----------------------------	---------

Tilikauden muutokset

Kaudella myönnetty	8 250
Kaudella menetetyt	–16 000

31.12.2015

Kauden lopussa ulkona olevat	452 250
------------------------------	---------

Osakepalkkiojärjestelmän kustannukset

Konsernitilinpäätökseen sisältyy kuluja osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä 0,3 (0,2) milj. euroa. Osakepalkkiojärjestelmän rahaosuudesta siirtovelkoihin on jaksotettu 0,4 (0,1) milj. euroa. Kuluksi kirjatusta kustannuksesta 0,2 (0,1) milj. euroa aiheutuu konsernin johtoryhmän palkitsemisesta.

Konsernitilinpäätökseen sisältyy kuluja tästä osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä 0,1 (0,2) milj. euroa. Kuluksi kirjatusta kustannuksesta 0,0 (0,1) milj. euroa aiheutuu konsernin johtoryhmän palkitsemisesta.

Caverion Oyj:lle osittaisjakautumisessa siirtynyt osakepohjainen kannustinjärjestelmä

YIT-konsernilla oli voimassa avainhenkilöilleen osakepohjainen kannustinjärjestelmä vuosina 2010–2012. Caverion konsernin palvelukseen osittaisjakautumisessa siirtyneiden henkilöiden omistamien ja osakepalkkiojärjestelmän perusteella saatujen YIT Oyj:n osakkeiden osalta poistettiin YIT Oyj:n hallituksen päätöksellä 25.4.2013 osakkeiden luovutusrajoitus ja ehtojen mukainen palauttamisvelvollisuus. Vastaavasti jakautumisessa, palkitsemisjärjestelmässä luovutettujen osakkeiden perusteella, näille henkilöille jaettaviin Caverion Oyj:n osakkeisiin kohdistettiin alkuperäisen ohjelman ehtojen mukainen luovutusrajoitus sekä palauttamisvelvollisuus Caverion Oyj:lle. Konsernitilinpäätöksiin 2015 ja 2014 tehdyt kulukirjaukset perustuvat Caverion Oyj:n osakkeen arvotukseen 1.7.2013 henkilöille jaettujen osakkeiden osalta.

23. ELÄKEVELVOITTEET

Taseeseen merkityt velat:

Milj. e	2015	2014
a) Etuuspohjaiset eläke-edut	30,7	30,0
b) Työsuhteen päättymisen jälkeiset muut etuudet	9,8	9,8
Taseen eläkevelvoitteet (koroton)	40,6	39,9
Taseen saamiset etuuspohjaisista eläkkeistä	-2,1	-2,0
Eläkevelvoitteet, netto	38,5	37,8

Tuotot ja kulut tuloslaskelmassa, liikevoittoon kirjatut:

Milj. e	2015	2014
a) Etuuspohjaiset eläke-edut *	-0,6	11,7
b) Työsuhteen päättymisen jälkeiset muut etuudet	-0,2	-0,2
Rahoituskuluihin kirjatut	-1,1	-1,3
Tuotot (+) / kulut (-) tuloslaskelmassa, yhteensä	-1,8	10,2

* Yksi Norjan etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä siirrettiin maksuperusteiseksi järjestelmäksi kesäkuun 2014 lopussa. Purettu eläkevastuu oli suuruudeltaan noin 14 milj. euroa.

Käyvän arvon muutokset, kulut laajassa tuloslaskelmassa:

Milj. e	2015	2014
a) Etuuspohjaiset eläke-edut	-1,0	-2,6
b) Työsuhteen päättymisen jälkeiset muut etuudet	0,1	-0,9
Valuuttakurssimuutokset	1,4	-1,9
Kulut laajassa tuloslaskelmassa, yhteensä	0,5	-5,5

a) Etuuspohjaiset eläke-edut

Konsernilla on etuuspohjaiset eläkejärjestelyt Norjassa, Saksassa, Itävallassa ja Suomessa, joissa eläke-etuuden suuruus määräytyy muun muassa palkan ja työssäolovuosien perusteella. Eläkejärjestelyt on hoidettu pääosin vakuutusyhtiöissä, ja niitä hallinnoidaan paikalliseen lainsäädäntöön perustuen.

Taseessa esitetyt eläkevelvoitteet on määritetty seuraavasti:

Milj. e	2015	2014
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	6,1	6,0
Varojen käypä arvo	-8,1	-8,1
Rahastoitujen velvoitteiden alikate	-2,1	-2,0
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	30,7	30,0
Etuuspohjaisten eläkevelvoitteiden alikate	28,7	28,0
Taseeseen merkityt eläkevelvoitteet	30,7	30,0
Taseen saamiset etuuspohjaisista eläkkeistä	-2,1	-2,0

Etuuspohjaisen eläkevelvoitteen vuosimuutokset ovat seuraavat:

Milj. e	Velvoitteen nykyarvon muutokset	Varojen käyvän arvon muutokset	Eläkevelvoitteen muutokset, netto
1.1.2015	36,0	-8,1	28,0
Kauden työsuoritukseen perustuva meno	0,3	0,1	0,4
Korkomenot	0,9	0,0	0,9
Velvoitteen täyttämistä johtuvat voitot	0,0	0,0	0,0
Käyvän arvon muutokset			
Varojen tuotto, pl. korkokulut	0,6	0,0	0,6
Voitto (-) / tappio (+) demografisten oletusten muutoksesta	-1,0	-0,4	-1,4
Voitto (-) / tappio (+) taloudellisten oletusten muutoksesta	1,5	0,0	1,5
Kokemusperusteiset voitot (-) / tappiot (+)	0,1	0,0	0,1
Valuuttakurssimuutokset			
Työnantajan suoritukset	-0,3	0,0	-0,3
Maksetut etuudet	0,0	0,0	0,0
	-1,4	0,3	-1,0
31.12.2015	36,8	-8,1	28,7

Milj. e	Velvoitteen nykyarvon muutokset	Varojen käyvän arvon muutokset	Eläkevelvoitteen muutokset, netto
1.1.2014	119,3	-79,3	40,0
Kauden työsuoritukseen perustuva meno	2,1	0,2	2,3
Korkomenot	2,9	-1,8	1,1
Velvoitteen täyttämistä johtuvat voitot	-86,1	72,0	-14,0
Käyvän arvon muutokset			
Varojen tuotto, pl. korkokulut		1,3	1,3
Voitto (-) / tappio (+) demografisten oletusten muutoksesta	-2,1		-2,1
Voitto (-) / tappio (+) taloudellisten oletusten muutoksesta	4,3		4,3
Kokemusperusteiset voitot (-) / tappiot (+)	0,3		0,3
Valuuttakurssimuutokset			
Työnantajan suoritukset	-0,8	0,0	-0,8
Maksetut etuudet	-0,4	-2,9	-3,3
	-3,5	2,4	-1,1
31.12.2014	36,0	-8,1	28,0

Eläkevelvoitteen keskimääräinen kestoaika Caverion-konsernissa on 17 (15) vuotta.

Merkittävät aktuaariset oletukset olivat seuraavat:

2015	Diskonttokorko	Palkankorotus-olettama	Eläkkeiden kasvu-olettama
Suomi	2,30 %	1,70 %	1,90 %
Norja	2,60 %	2,50 %	0,00 %
Saksa	2,25 %	3,00 %	2,25 %
Itävalta	2,25 %	-	2,25 %

2014	Diskonttokorko	Palkankorotus-olettama	Eläkkeiden kasvu-olettama
Suomi	2,3 %-3,75 %	2,00 %	2,10 %
Norja	2,30 %	2,75 %	0,00 %
Saksa	2,50 %	3,00 %	2,25 %
Itävalta	2,50 %	1,50 %	2,25 %

Etuspohjaisen eläkeveloitteen herkkyyks merkittävien olettamien muutoksille on seuraava:

2015

Vaikutus eläkeveloitteeseen *

	Olettaman muutos	Olettaman kasvu	Olettaman vähennys
Diskonttokorko	0,50 %	vähennys 4,0–8,2 %	lisäys 4,3–9,4 %
Palkankorotusolettama	0,50 %	lisäys 0,0–0,3 %	vähennys 0,0–0,3 %
Eläkkeiden kasvuolettama	0,25 %	lisäys 1,7–3,6 %	vähennys 1,6–3,4 %

2014

Vaikutus eläkeveloitteeseen *

	Olettaman muutos	Olettaman kasvu	Olettaman vähennys
Diskonttokorko	0,50 %	vähennys 7,9 %	lisäys 8,9 %
Palkankorotusolettama	0,50 %	lisäys 0,2 %	vähennys 0,2 %
Eläkkeiden kasvuolettama	0,25 %	lisäys 3,5 %	vähennys 3,3 %

* Perustuvat herkkyyksanalyysiin konsernin merkittävimpien eläkejärjestelyjen osalta. Muiden järjestelyjen osalta vaikutukset ovat vastaavia.

Kuvattu herkkyyksanalyysi perustuu esitetyn olettaman muutokseen, kun samalla muut olettamat pysyvät ennallaan. Todellisuudessa näin ei todennäköisesti tapahdu, vaan muutos yhdessä olettamassa saattaa myös vaikuttaa muiden olettamien muuttamiseen. Laskettaessa etuspohjaisen eläkeveloitteen herkkyyttä

merkittäville aktuaarisille olettamille, on käytetty samaa laskentatapaa kuin taseeseen kirjattua eläkeveloitetta laskettaessa.

Eläkejärjestelyn varat muodostuvat seuraavasti:

Milj. e	2015	%	2014	%
Osakkeet	5,5	68	5,4	67
Velkakirjat	1,0	12	1,0	12
Kiinteistöt	0,0	0	0,0	0
Rahat ja pankkisaamiset	1,7	20	1,7	20
Eläkejärjestelyjen varat yhteensä	8,1	100	8,1	100

Eläkejärjestelyjen sijoituksia hallinnoidaan vakuutusyhtiössä, noudattaen asetettuja sijoituspolitiikkoja, joiden on tarkoitus korreloida eläkeveloitteen keston ja kassavirtojen kanssa.

Työnantajan ei odoteta maksavan maksuja järjestelyihin tilikauden 2016 aikana.

Ruotsin usean työntäjän yhteinen eläkejärjestely

Ruotsissa Caverion osallistuu usean työntäjän muodostamaan yhteiseen etuspohjaiseen eläkejärjestelyyn Alecta vakuutusyhtiössä. 1113 Caverion Sverige AB:n työntekijää on järjestelyn piirissä vuoden 2015 lopussa. Tämä usean työntäjän yhteinen järjestely ei kykene tuottamaan luotettavaa tietoa etuspohjaisen eläkevastuun

raportointia varten, joten Caverion käsittelee eläkejärjestelyä maksuperusteisena.

Alectan mahdollinen ylijäämä saatetaan hyvittää työntäjille tai työntekijöille. Odotetut suoritettavat maksut järjestelyyn ensi vuoden aikana ovat 7,5 milj. euroa.

b) Työsuhteen päättymisen jälkeiset muut etuudet

Konsernin työsuhteen päättymisen jälkeisiin muihin etuuksiin sisältyy Itävallan lakisääteinen työntäjävelvoite työsuhteen päättymisen varalta sekä Suomen lisäeläkevakuutuksista aiheutuvat vastuut.

Taseeseen merkityt velat:

Milj. e	2015	2014
Rahastoimattomien veloitteiden nykyarvo	9,8	9,8
Taseeseen merkityt velat	9,8	9,8

Etuus pohjaisen velvoitteen vuosimuutokset ovat seuraavat:

Milj. e	Rahastoimattoman velvoitteen nykyarvo
1.1.2015	9,8
Kauden työsuoritukseen perustuva meno	0,2
Korkomenot	0,2
Käyvän arvon muutokset	
Varojen tuotto, pl. korkokulut	
Voitto (-) / tappio (+) demografisten oletusten muutoksesta	-0,3
Voitto (-) / tappio (+) taloudellisten oletusten muutoksesta	0,2
Kokemusperusteiset voitot (-) / tappiot (+)	0,0
Maksetut etuudet	-0,3
31.12.2015	9,8

Milj. e	Rahastoimattoman velvoitteen nykyarvo
1.1.2014	8,9
Kauden työsuoritukseen perustuva meno	0,2
Korkomenot	0,3
Käyvän arvon muutokset	
Varojen tuotto, pl. korkokulut	0,0
Voitto (-) / tappio (+) demografisten oletusten muutoksesta	0,0
Voitto (-) / tappio (+) taloudellisten oletusten muutoksesta	1,0
Kokemusperusteiset voitot (-) / tappiot (+)	0,2
Maksetut etuudet	-0,7
31.12.2014	9,8

Etuus pohjaiset eläkejärjestelyt ja työsuhteen päättymisen jälkeiset muut järjestelyt altistavat konsernin useille eri riskeille, joista merkittävimpiä kuvataan lähemmin seuraavassa:

Muutokset joukkovelkakirjalainojen tuotossa – Yritysten liiketuloon laskemien joukkovelkakirjalainojen tuoton aleneminen kasvattaa järjestelyistä aiheutuvia velkoja.

Inflaatoriski – Osa järjestelyjen etuusvelvoitteista on sidottu inflaatioon, ja korkeampi inflaatio johtaa velkojen kasvuun.

Odotettavissa oleva elinikä – Suurin osa järjestelyjen velvoitteista liittyy elinikäisten etuuksien tuottamiseen jäsenille, joten odotettavissa olevan eliniän nousu kasvattaa järjestelyjen velvoitteita.

24. VARAUKSET

Milj. e	Takuu- varaukset	Tappiollisten tilausten varaukset	Uudelleen- järjestely varaukset	Oikeuden- käynti varaukset	Muut varaukset	Yhteensä
1.1.2015	16,3	2,2	2,8	2,7	3,6	27,6
Kurssierot	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0
Varausten lisäykset	6,2	1,4	0,6	0,5	2,9	11,6
Käytetyt varaukset	-4,7	-1,5	-2,5	-0,6	-2,2	-11,4
Käyttämättömien varausten peruutukset	-0,1		0,0	-0,3	-0,3	-0,7
Liiketoimintojen myynti	-0,2	-0,1			-0,0	-0,3
31.12.2015	17,5	2,0	0,9	2,4	3,9	26,7
Pitkäaikaiset varaukset	6,3		0,6		2,2	9,0
Lyhytaikaiset varaukset	11,2	2,0	0,4	2,4	1,8	17,7
Yhteensä	17,5	2,0	0,9	2,4	3,9	26,7

Milj. e	Takuu- varaukset	Tappiollisten tilausten varaukset	Uudelleen- järjestely varaukset	Oikeuden- käynti varaukset	Muut varaukset	Yhteensä
1.1.2014	14,6	2,5	2,8	2,4	3,6	25,8
Kurssierot	-0,2	-0,1	-0,1	0,0		-0,4
Varausten lisäykset	8,9	1,7	2,8	1,0	3,0	17,4
Käytetyt varaukset	-6,8	-1,7	-2,7	-0,3	-3,0	-14,5
Käyttämättömien varausten peruutukset	-0,1	-0,2		-0,4	0,0	-0,7
31.12.2014	16,3	2,2	2,8	2,7	3,6	27,6
Pitkäaikaiset varaukset	5,1	0,1	0,4		2,6	8,2
Lyhytaikaiset varaukset	11,2	2,1	2,4	2,7	1,0	19,4
Yhteensä	16,3	2,2	2,8	2,7	3,6	27,6

Hankkeiden sopimusperäiset takuuvaraukset määritetään kokemusperäisen tiedon perusteella vastuiden toteutumisesta. Varausten esittäminen on jaettu pitkä- ja lyhytaikaisiin ennustetun toteutumisajankohdan perusteella.

25. RAHOITUSVELAT

Milj. e	2015 Tasearvo	2014 Tasearvo
Pitkäaikaiset rahoitusvelat		
Lainat rahoituslaitoksilta	69,8	88,1
Eläkelainat	4,0	6,0
Muut lainat	0,5	0,5
Rahoitusleasingvelat	0,9	0,9
Pitkäaikaiset rahoitusvelat yhteensä	75,2	95,5

Milj. e	2015 Tasearvo	2014 Tasearvo
Lyhytaikaiset rahoitusvelat		
Lainat rahoituslaitoksilta	19,9	50,1
Eläkelainat	2,0	2,0
Muut lainat	0,0	0,8
Rahoitusleasingvelat	0,7	0,6
Lyhytaikaiset rahoitusvelat yhteensä	22,7	53,5

Taulukko sisältää muut paitsi liitetiedon 26 mukaiset ostovelat ja muut velat.

Rahoitusleasingvelat

Milj. e	2015	2014
Rahoitusleasingvelat erääntyvät seuraavasti:		
Vähimmäisvuokrat		
Alle vuoden kuluessa	0,7	0,6
1–5 vuoden kuluessa	0,9	0,9
Vähimmäisvuokrat yhteensä	1,6	1,5
Vähimmäisvuokrien nykyarvo		
Alle vuoden kuluessa	0,8	0,7
1–5 vuoden kuluessa	0,9	0,9
Vähimmäisvuokrien nykyarvo	1,7	1,5
Kertymättömät rahoituskulut	0,1	0,0
Tilikaudella rahoituskuluksi kirjattu määrä	0,0	-0,1

Rahoitusleasingvelat aiheutuvat tuotantokoneiden, autojen ja toimistolaitteiden vuokrasopimuksista.

26. OSTOVELAT JA MUUT VELAT

Milj. e	2015 Tasearvo	2014 Tasearvo
Pitkäaikaiset		
Johdannaissopimuksiin perustuvat velat	0,3	
Saadut ennakot	0,0	0,1
Muut velat	0,1	0,1
Pitkäaikaiset yhteensä	0,4	0,2
Lyhytaikaiset		
Ostovelat	232,2	166,6
Siirtovelat	142,0	147,1
Pitkäaikaisten sopimusten jaksotukset	24,5	52,0
Saadut ennakot ¹⁾	195,3	171,5
Muut velat	76,1	80,0
Lyhytaikaiset yhteensä	670,1	617,2

¹⁾ Saadut ennakot sisältävät sekä saadut ennakkosuoritukset että laskutetut ennakkomaksut. Pitkäaikaisten osatuloutettavien sopimusten saatujen ennakkosuoritusten määrä on esitetty liitetiedossa 2.

Siirtovelkojen olennaiset erät

Milj. e	2015	2014
Henkilösivukulujen jaksotukset	115,5	118,0
Korkovelat	0,2	0,3
Johdannaissopimuksiin perustuvat velat	0,1	0,6
Muut	26,2	28,1

Ostovelkojen ja muiden velkojen kirjanpitoarvo on kohtuullisen hyvä arvio niiden käyvistä arvosta.

Täsmäytys liitetietoon 28:

Milj. e	2015	2014
Pitkäaikaiset ostovelat ja muut velat	0,1	0,2
Johdannaissopimukset	0,3	
Yhteensä	0,4	0,2
Milj. e	2015	2014
Lyhytaikaiset ostovelat ja muut velat	670,1	617,2
Siirtovelat	-142,0	-147,1
Pitkäaikaisten sopimusten jaksotukset	-24,5	-52,0
Yhteensä	503,5	418,1

27. JOHDANNAISSOPIMUSTEN NIMELLISARVOT JA KÄYVÄT ARVOT

Nimellisarvot

Milj. e	2015	2014
Valuuttatermiinit, ei-suojauslaskennassa	76,9	33,3
Korkojohdannaiset		
Suojauslaskennassa		
Korkoswapit	90,0	20,0
Korkotermiinit		

Käyvät arvot

Milj. e	2015			2014		
	Positiivinen käypä arvo (tasearvo)	Negatiivinen käypä arvo (tasearvo)	Nettoarvo	Positiivinen käypä arvo (tasearvo)	Negatiivinen käypä arvo (tasearvo)	Nettoarvo
Valuuttatermiinit						
Ei suojauslaskennassa	0,1	-0,1	0,0	0,4	-0,6	-0,2
Korkojohdannaiset						
Suojauslaskennassa		-0,3	-0,3		0,0	0,0

Kaikki johdannaiset on tehty Caverion-konsernin rahoituspolitiikan mukaisesti suojaustarkoituksessa, mutta IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa sovelletaan vain osaan sopimuksista. Valuuttajohdannaiset on tehty lähinnä rahoituksellisten erien suojaamiseksi ja ne on kirjattu tulosvaikutteisesti rahoitustuottoihin/-kuluihin. Valuuttajohdannaiset erääntyvät vuoden 2016 aikana. Korkojohdannaisilla on pidennetty konsernin rahoitusvelkojen

keskimääräistä korkosidonnaisuusaikaa. Suojauslaskennassa olevien erien osalta käyvän arvon muutokset on kirjattu oman pääoman arvonmuutosrahastoon ja suojauslaskennan ulkopuolella olevien erien osalta tulosvaikutteisesti. Korkojohdannaiset, joihin sovelletaan suojauslaskentaa, on tehty suojattavien erien mukaan pitkäaikaisiksi.

28. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN LUOKITTELU ARVOSTUSRYHMITÄIN JA KÄYVÄT ARVOT

Seuraavassa taulukossa on esitetty kirjanpitoarvot ja käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat ja -velat ja näiden arvostusmenetelmien tasot. Käypää arvoa ei ole esitetty taulukossa, jos se ei merkittävästi poikkea tasearvosta.

2015											
Milj. e	Myytävissä olevat sijoitukset	Lainat ja muut saamiset	Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	Johdannaiset suojauslaskennassa	Rahoitusvelat	Tasearvo	Käypä arvo			Liite	
Arvostusperiaate	Käypään arvoon	Jaksotettuun hankintamenoon	Käypään arvoon	Käypään arvoon	Jaksotettuun hankintamenoon		Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä	
Pitkäaikaiset rahoitusvarat											
Myytävissä olevat sijoitukset	1,4					1,4	0,7		0,7	1,4	15
Myyntisaamiset ja muut saamiset		0,5				0,5					16
Lyhytaikaiset rahoitusvarat											
Myyntisaamiset ja muut saamiset		622,4				622,4					19
Johdannaissopimukset (ei-suojauslaskennassa)			0,1			0,1		0,1		0,1	27
Rahavarat		68,1				68,1					20
Yhteensä	1,4	691,0	0,1			692,6	0,7	0,1	0,7	1,5	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat											
Lainat rahoituslaitoksilta						69,8	69,8		71,7	71,7	25
Eläkelainat						4,0	4,0		4,1	4,1	25
Muut lainat						0,5	0,5		0,5	0,5	25
Rahoitusleasingvelat						0,9	0,9		1,0	1,0	25
Ostovelat ja muut velat						0,1	0,1				26
Johdannaissopimukset (suojauslaskennassa)				0,3		0,3		0,3		0,3	26, 27
Lyhytaikaiset rahoitusvelat											
Lainat rahoituslaitoksilta						19,9	19,9				25
Eläkelainat						2,0	2,0				25
Muut lainat						0,0	0,0				25
Rahoitusleasingvelat						0,7	0,7				25
Ostovelat ja muut velat						503,5	503,5				26
Johdannaissopimukset (suojauslaskennassa)											26, 27
Johdannaissopimukset (ei-suojauslaskennassa)			0,1			0,1		0,1		0,1	26, 27
Yhteensä			0,1	0,3		601,5	602,0		77,7	77,7	

2014

Milj. e	Myytavissä olevat sijoitukset	Lainat ja muut saamiset	Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	Johdannaiset suojauslaskennassa	Rahoitusvelat	Käypä arvo				Liite	
	Käypään arvoon	Jaksotettuun hankintameno	Käypään arvoon	Käypään arvoon	Jaksotettuun hankintameno	Tasearvo	Taso 1	Taso 2	Taso 3		Yhteensä
Arvostusperiaate											
Pitkäaikaiset rahoitusvarat											
Myytavissä olevat sijoitukset	1,3					1,3	0,6		0,7	1,3	15
Myyntisaamiset ja muut saamiset		0,8				0,8					16
Lyhytaikaiset rahoitusvarat											
Myyntisaamiset ja muut saamiset		569,1				569,1					19
Johdannaissopimukset (ei-suojauslaskennassa)			0,4			0,4		0,4		0,4	27
Rahavarat		98,8				98,8					20
Yhteensä	1,3	668,6	0,4			670,4	0,6	0,4	0,7	1,8	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat											
Lainat rahoituslaitoksilta					88,1	88,1		89,6		89,6	25
Eläkelainat					6,0	6,0		6,0		6,0	25
Muut lainat					0,5	0,5		0,5		0,5	25
Rahoitusleasingvelat					0,9	0,9		1,0		1,0	25
Ostovelat ja muut velat					0,2	0,2					26
Lyhytaikaiset rahoitusvelat											
Lainat rahoituslaitoksilta					50,1	50,1					25
Eläkelainat					2,0	2,0					25
Muut lainat					0,8	0,8					25
Rahoitusleasingvelat					0,6	0,6					25
Ostovelat ja muut velat					418,1	418,1					26
Johdannaissopimukset (suojauslaskennassa)				0,0		0,0		0,0		0,0	26, 27
Johdannaissopimukset (ei-suojauslaskennassa)			0,6			0,6		0,6		0,6	26, 27
Yhteensä			0,6	0,0	567,2	567,9		97,7		97,7	

Käypien arvojen määrittäminen

Käypien arvojen määrittämismenetelmät ja yhtiökohtaiset estimaatit:

a) Rahoituserät tasolla 1

Tasolle 1 luokiteltujen rahoituserien käypäarvo perustuu täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla arvostuspäivänä. Markkinoita pidetään toimivina, jos noteeratut hinnat ovat säännöllisesti saatavilla pörsissä. Noteeratut hinnat ovat ostohintoja (bid price) Taso 1 sisältää pääasiassa rahastoja ja OMXH listattuja osakkeita.

b) Rahoituserät tasolla 2

Rahoituserät, joille ei ole noteerattua hintaa toimivilla markkinoilla (esimerkiksi OTC-johdannaiset) on arvostettu käyttämällä arvostusmenetelmiä. Arvostusmenetelmät maksimoivat markkinadata käytön, kun sitä on saatavilla ja yhtiökohtaisten estimaattien käyttö on mahdollisimman vähäistä. Jos kaikki merkittävät syöttötiedot käyvän arvon laskentaan on saatavilla markkinoilta, luokitellaan erä tasolle 2. Tasolle 2 luokiteltujen johdannaissopimusten käyvät arvot

on määritetty seuraavasti: Valuutta- ja korkoterminisopimusten käyvät arvot on määritetty käyttäen tilinpäätöspäivän noteerattuja termiinkursseja. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on määritetty tulevien rahavirtojen nykyarvon perusteella. Pitkäaikaisten lainojen käyvät arvot pohjautuvat diskontattuihin rahavirtoihin. Diskonttaus-korkona on käytetty korkoa, jolla konserni saisi vastaavaa ulkoista lainaa tilinpäätöshetkellä ja se muodostuu riskittömästä markkinakorosta, johon on lisätty yritysکوhtainen, maturiteetin mukainen riskipremio 0,75–4,50 % p.a (0,75–4,50 % vuonna 2014).

c) Rahoituserät tasolla 3

Jos yksi tai useampi omaisuuserä tai velkaa koskevat syöttötieto ei perustu todettavissa olevaan markkinatietoon, luokitellaan rahoituserä tasolle 3. Tasolle 3 luokitellut myytävissä olevat sijoitukset ovat noteeraamattomia osakkeita ja ne on arvostettu hankintahintaan vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla tai meklarilta saatuihin hintoihin, koska niiden käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä.

Tarkastelujakson aikana ei ole tapahtunut siirtoja käyvän arvon hierarkian eri tasojen välillä.

Muutokset tasolle 3 luokitelluissa erissä on esitetty seuraavassa taulukossa:

Milj. e	Varat 2015	Velat 2015	Varat 2014	Velat 2014
Avaava tasearvo	0,7		1,4	
Siirrot tasoon / tasolta 3				
Ostot ja myynnit				
Tuloslaskelmaan kirjatut tuotot ja kulut				
Laajaan tuloslaskelmaan kirjatut tuotot ja kulut			-0,7	
Päättävä tasearvo	0,7		0,7	

29. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Caverion-konserni altistuu liiketoiminnassaan maksuvalmiusriskille, luottoriskille sekä valuutta- ja korkoriskille. Caverionin rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on pienentää sitä epävarmuutta, jota rahoitusmarkkinoiden muutokset aiheuttavat sen taloudelliseen tulokseen.

Caverion-konsernin hallitus on hyväksynyt konsernissa noudatettavan rahoituspolitiikan, jonka käytännön toteutuksesta vastaa Caverion-konsernin rahoitusosasto yhdessä liiketoimintayksiköiden kanssa. Liiketoimintayksiköissä ja tytäryhtiöissä rahoitusasioita hoitaa taloushenkilöstö ja operatiivinen johto. Konsernin rahoituspolitiikassa määritellään tehtävälueittain vastuunjakorahoitusosaston ja liiketoimintayksikön välillä. Liiketoimintayksiköiden vastuulla on ollut toimittaa rahoitusosastolle ajantasaista ja täsmällistä informaatiota rahoitusasemasta, kassavirrasta ja valuuttapositiona, jotta on voitu varmistaa tehokas kassan-, rahoituksen-, likviditeetin ja riskienhallinta. Vastuunjaon lisäksi konsernin rahoituspolitiikassa määritellään pääperiaatteet ja toimintatavat rahoitusriskien hallinnalle, kassanhallinnalle sekä rahoitukseen liittyville erityisalueille, kuten kaupallisille takauksille, rahoittajasuhteille ja asiakasrahoitukselle.

Korkoriskien hallinta

Caverionilla on kassavaroihin liittyviä korollisia saamia, mutta muutoin sen tuotot ja liiketoiminnan rahavirrat ovat pääosiltaan riippumattomia markkinakorkojen muutoksista.

Caverionin rahavirran korkoriski aiheutuu pääasiassa lyhyt- ja pitkäaikaisista lainoista ja niitä suojaavista johdannaisista. Vaihtuvakorkeiset lainat altistavat Caverionin rahavirran korkoriskille, jolta suojaudutaan korkojohdannaisilla. Korkoriskien hallinnoimiseksi Caverion-konsernin hallitus on määrittellyt pitkäaikaisille lainoille ja niitä suojaaville korkojohdannaisille keskimääräisen korkosidonnaisuusaika tavoitteen. Konsernin nettovelan (pois lukien kassa) keskimääräinen korkosidonnaisuusaika tarkasteluhetkellä oli 27,7 kuukautta.

Korkojohdannaisilla on suojattu vaihtuvakorkeisen, kuuden kuukauden Euriboriin sidotun, nimellisarvoltaan 90 milj. euron (20 milj. euron vuonna 2014) määräisen lainan pääoman koron uudelleenmäärittelyyn liittyvää riskiä. Suojattavat rahavirrat toteutuvat viiden seuraavan tilikauden aikana. Korkoriskien suojaamisessa noudatetaan suojauslaskentaa (liitteet 27 ja 28). Suojaus on todettu tehokkaaksi ja korkojohdannaisen käyvän arvon muutos on kirjattu tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden mukaisesti oman pääoman arvomuutosrahastoon. Koronvaihtosopimuksen käypä arvo on määritetty tulevien rahavirtojen nykyarvon perusteella.

Koko lainasalkun efektiivisten korkojen painotettu keskiarvo suojausten jälkeen oli 1,32 % vuonna 2015 (2,13 % vuonna 2014). Korkojohdannaiset nostavat koko lainasalkun efektiivisten korkojen painotettua keskiarvoa 0,19 prosenttiyksiköllä vuonna 2015 (0,02

prosenttiyksiköllä vuonna 2014). Kiinteäkorkoiset lainat muodostavat suojausten jälkeen noin 100 prosenttia konsernin korollisen velan määrästä.

Keskimääräisen korkosidonnaisuusajan tavoitteiden toteutumisen lisäksi Caverion-konsernin johto seuraa kuukausittain korkotason mahdollisen muutoksen vaikutusta Caverion-konsernin taloudelliseen tulokseen. Seurannan kohteena on yhden prosenttiyksikön koron nousun vaikutus vuosittaisiin nettokorkokuluihin. Muutoksen vaikutus Caverionin vuosittaisiin nettokorkokuluihin olisi vähentänyt kuluja 0,7 milj. euroa vuonna 2015 (lisännyt kuluja 0,1 milj. euroa vuonna 2014) verovaikutus huomioiden.

Korollisen nettovelan lisäksi Caverion-konsernin sisäisiin lainoihin liittyvät valuuttatermiinit altistavat konsernin tuloksen korkoriskille. Caverionin ulkoiset lainat ovat olleet pääosin euro-määräisiä, mutta tytäryhtiöiden rahoitus on hoidettu kunkin yhtiön toimintavaluutassa. Caverion altistuu konsernin eri toimintavaluuttojen korkoriskille suojautuessaan tytäryhtiöille annettavien valuuttamääräisten lainojen kurssiriskiltä valuuttatermiineillä. Terminoidessaan valuuttamääräisiä saamia emoyhtiö saa tai maksaa termiinisolimuksen ehtojen mukaisesti valuuttojen ja euron korkojen välisen korkoeron. Tilinpäätöshetkellä Caverion-konsernissa ei ollut merkittäviä valuuttamääräisiä sisäisiä lainoja.

Yhden prosenttiyksikön korkomuutoksen vaikutus konsernin taseeseen olisi ollut 1,7 milj. euroa vuonna 2015 (vähäinen vuonna 2014) verovaikutus huomioiden tilinpäätöshetkellä. Tällainen korkotason muutos olisi vaikuttanut suojauslaskennassa olevien korkojohdannaisten arvostukseen oman pääoman arvomuutosrahastossa.

Luotto- ja vastapuoliriski

Caverionin luottoriski liittyy asiakkaisiin, joilta on avoimia saatavia tai joiden kanssa on solmittu pitkäaikaissoleimuksia sekä rahavarojen ja johdannaissopimusten vastapuoliin. Caverion-konsernin rahoitusosasto on vastannut rahavarojen ja johdannaissopimusten vastapuoliriskistä. Liiketoiminnan eriin, kuten myyntisaamiin, liittyvästä luottoriskistä on vastannut Caverion-konsernin yhtiöt. Asiakaskunta ja sopimusten luonne Caverionin eri liiketoimintasegmenteillä on erilainen, ja asiakaskohtaista luottoriskiä on hallinnoinut segmenttien talousosastot yhdessä liiketoimintayksiköidensä kanssa.

Rahoitusinstrumenttien vastapuolten valinta on perustunut Caverion-konsernin johdon arvioon niiden luotettavuudesta. Caverion-konsernin hallitus on hyväksynyt Caverion-konsernin käyttämät pääpankit sekä lyhytaikaisten sijoitusten ja johdannaissopimusten vastapuolet ja limiitit. Caverionin rahoituspolitiikan mukaisesti tehdään lyhytaikaisia, likviditeetin hallintaan liittyviä sijoituksia. Rahavaroista tai johdannaisista ei ole tilikaudella syntynyt luottotappioita. Caverion-konsernin johto ei odota taseen

rahoitusvarojen tai johdannaisten vastapuolista aiheutuvan luotto-tappioita.

Liiketoiminnan luottoriskin hallinnan välineinä ovat esimerkiksi ennakkomaksujen vastaanotto ja projektien etupainotteiset maksuohjelmat, maksuntakaukset ja asiakkaiden taustatietojen perusteellinen selvitys. Valtaosa Caverion-konsernin liiketoi-minnasta perustuu vakiintuneisiin, luotettaviin asiakassuhteisiin ja alalla yleisesti noudatettaviin sopimusehtoihin. Laskujen maksuaika on pääsääntöisesti 14–45 päivää. Uusien asiakkaiden

tausta selvitetään perusteellisesti mm. hankkimalla luottotiedot. Harkinnan mukaan asiakkailta edellytetään takauksen antamista maksun vakuudeksi ja asiakkaiden maksukäyttäytymistä seurataan aktiivisesti. Caverion-konsernilla ei ole ollut merkittäviä luottoris-kikeskittymiä, koska asiakaskunta on laaja ja maantieteellisesti konsernin toimintamaihin jakautunut.

Luottotappiot ja arvonalennukset olivat 0,6 milj. euroa tilikau-della 2015 ja 1,7 milj. euroa tilikaudella 2014. Konsernin luottoriskin enimmäismäärä on rahoitusvarojen kirjanpitoarvo 31.12.2015.

Myyntisaamisten ikäjakauma 31.12.2015

Milj. e	Tasearvo	Alaskirjatut	Brutto
Erääntymättömät ¹⁾	263,8	0,0	263,8
1–90 päivää	40,7	-0,3	41,0
91–180 päivää	6,4	-0,9	7,3
181–360 päivää	4,2	-0,7	4,9
yli 360 päivää	36,5	-3,3	39,8
Yhteensä	351,7	-5,2	356,9

Myyntisaamisten ikäjakauma 31.12.2014

Milj. e	Tasearvo	Alaskirjatut	Brutto
Erääntymättömät ¹⁾	263,0	-0,1	263,0
1–90 päivää	42,7	-0,1	42,8
91–180 päivää	5,8	-0,9	6,7
181–360 päivää	18,8	-1,0	19,7
yli 360 päivää	16,3	-5,0	21,3
Yhteensä	346,5	-7,0	353,6

¹⁾ Erääntymättömiin asiakkailta laskutettuihin myyntisaamisiin ei sisälly olennaisia uudelleen neuvoteltuja saamisia. Lisätietoja myynti-saamisista on esitetty liitetiedossa 19.

Rahoitusvarojen ja -velkojen netottaminen

Seuraavia rahoitusvaroja ja -velkoja koskee netotus, toimeenpantavissa oleva päänetotussopimus tai vastaavanlainen sopimus.

Milj. e	Bruttomäärä esitetty tasessa	Määrät, joita ei ole netotettu	Nettomäärä
Varat 31.12.2015			
Johdannaissaamiset	0,1	-0,1	0,0
Yhteensä	0,1	-0,1	0,0
Velat 31.12.2015			
Johdannaisvelat	0,4	-0,1	0,3
Yhteensä	0,4	-0,1	0,3

Milj. e	Bruttomäärä esitetty tasessa	Määrät, joita ei ole netotettu	Nettomäärä
Varat 31.12.2014			
Johdannaissaamiset	0,4	-0,1	0,3
Yhteensä	0,4	-0,1	0,3
Velat 31.12.2014			
Johdannaisvelat	0,6	-0,1	0,5
Yhteensä	0,6	-0,1	0,5

Rahoitusvarat ja -velat, joita koskee toimeenpantavissa oleva päänetotussopimus tai vastaavanlainen sopimus, on esitetty bruttona. Joissain tapauksissa esimerkiksi toisen osapuolen konkurssissa, kaikki sopimuksen alaiset transaktiot päättyisivät ja ne netotettaisiin. Päänetotussopimukset eivät täytä netottamisen vaatimuksia tilinpäätöksessä. Tämä johtuu siitä, ettei konsernilla ole tilinpäätöshetkellä oikeutta netottamiseen. Oikeus netottami-seen on voimassa vain maksuhäiriön tai konkurssin tapahtuessa.

Muissa rahoitusvaroissa ja -veloissa esimerkiksi myyntisaamisissa tai ostovelloissa ei ole sopimukseen perustuvia netotettavia eriä tilinpäätöshetkellä.

Maksuvalmiusriski

Caverion-konsernissa arvioidaan ja seurataan jatkuvasti liiketoi-minnan vaatiman rahoituksen määrää, jotta Caverion-konser-nilla olisi tarpeeksi likvidejä varoja toiminnan rahoittamiseksi,

erääntyvien lainojen takaisinmaksuun ja vuosittaisten osinkojen maksuun. Rahoitustarpeen arvioiminen on perustunut vuoden välein tehtävään budjettiin, kuukausittain tehtävään rahoitusnusteeeseen sekä lyhytaikaiseen, ajantasaiseen kassasuunniteluun. Caverion-konsernin rahoitusosasto vastaa rahoituksen riittävydestä, erilaisten rahoituslähteiden käytettävyydestä ja ulkoisten lainojen hallitusta erääntymisprofiilista. Noin 92 prosenttia lainoista on hankittu pankeilta ja muilta rahoituslaitoksilta ja noin 6 prosenttia vakuutusyhtiöiltä.

Konsernin korollisen velan määrä oli joulukuun lopussa 97,9 milj. euroa (149,0 milj. euroa vuonna 2014). Yhteensä 22,7 milj. euroa korollista velkaa erääntyy maksettavaksi seuraavan 12 kuukauden aikana.

Caverionin ulkoisissa lainoissa sovelletaan taloudellista kovanantia, joka perustuu konsernin nettovelan ja käyttökatteen (EBITDA) suhdeluukuun.

Caverion-konserni käyttää maksuvalmiusriskin hallinnan välineinä kassavaroja, luotollisia konsernitilejä, rahoituslimiittejä sekä

yritystodistuksia. Caverionin rahavarat olivat joulukuun lopussa 68,1 milj. euroa (98,8 milj. euroa vuonna 2014). Lisäksi Caverionilla on nostamattomia tililimiittisopimuksia 19 milj. euroa ja sitovia nostamattomia rahoituslimiittisopimuksia 100 milj. euroa. Sitovat rahoituslimiittisopimukset ovat voimassa toukokuuhun 2020 asti.

Caverion-konsernin rahoitusosasto hoitaa keskitetysti konsernin varainhallinnan ja -hankinnan. Keskitetyllä kassanhallinnalla optimoidaan likvidien varojen käyttö konsernin eri yksiköiden väliillä.

Seuraava taulukko kuvaa rahoitusvelkojen ja korkojen sopimukseen perustuvaa erääntymistä. Luvut ovat diskonttaamattomia. Vaihtuvakorkoisten lainojen ja korkojohdannaisten tulevat korkovirrat perustuvat 31.12.2015 (31.12.2014) voimassa olleeseen korkoon. Valuuttamääräisten lainojen kassavirrat on käännetty euroiksi tilinpäätöskursseihin. Valuuttajohdannaisten valuuttamääräiset kassavirrat on käännetty euroiksi forward-kursseihin.

Rahoitusvelkojen ja korkojen erääntymisen analyysi 31.12.2015 sopimuksiin perustuen

Milj. e	2016	2017	2018	2019	2020	2021-	Yhteensä	Liite
Rahalaitoslainat	20,7	20,6	20,4	20,2	10,0		92,0	25, 28
Eläkelainat	2,1	2,1	2,0				6,2	25, 28
Rahoitusleasingvelat	0,7	0,5	0,3	0,1	0,0		1,6	25, 28
Muut rahoitusvelat	0,5						0,5	25, 28
Ostovelat ja muut velat	503,5						503,5	26, 28
Korkojohdannaisten suojauslaskennassa	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0		0,5	26, 27, 28
Valuuttajohdannaisten	0,1						0,1	26, 27, 28

Rahoitusvelkojen ja korkojen erääntymisen analyysi 31.12.2014 sopimuksiin perustuen

Milj. e	2015	2016	2017	2018	2019	2020-	Yhteensä	Liite
Rahalaitoslainat	52,7	89,4					142,1	25, 28
Eläkelainat	2,1	2,1	2,1	2,0			8,3	25, 28
Rahoitusleasingvelat	0,6	0,6	0,1	0,1	0,0		1,4	25, 28
Muut rahoitusvelat	0,8	0,5					1,3	25, 28
Ostovelat ja muut velat	418,1						418,1	26, 28
Korkojohdannaisten suojauslaskennassa	0,0						0,0	26, 27, 28
Valuuttajohdannaisten	0,2	0,0					0,2	26, 27, 28

Valuuttariski

Caverion-konserni toimii kansainvälisesti ja altistuu toimintamaidensa valuutoista aiheutuville riskeille. Valuuttakurssiriski syntyy pääasiassa taseeseen merkityistä varoista ja veloista sekä ulkomaisiin tytäryhtiöihin tehdyistä nettosijoituksista. Myös tytäryhtiöiden kaupallisista sopimuksista aiheutuu valuuttakurssiriskiä, joskin sopimukset tehdään pääasiassa yksiköiden omassa toimintavaluutassa.

Valuuttakurssiriskin hallinnan tavoitteena Caverionissa on pienentää sitä epävarmuutta, jota muutokset valuuttakursseissa aiheuttavat kassavirtojen sekä liiketoiminnallisten saamisten ja velkojen arvostusten kautta tulokseen. Caverion-konsernin hallituksen päätöksellä ulkomaisiin tytäryhtiöihin tehtyjä nettosijoituksia ei ole suojattu valuuttakurssien muutoksilta.

Muut kuin euromääräiset nettosijoitukset tilinpäätöshetkellä

Milj. e	2015 Nettosijoitus	2014 Nettosijoitus
SEK	58,5	52,6
NOK	-2,6	-1,5
DKK	12,0	9,0
Muut valuutat	2,8	4,1

Nettosijoituksella tarkoitetaan tässä yhteydessä ulkomaisten tytäryhtiöiden omaa pääomaa lisättynä pysyväksi nettosijoitukseksi katsotuilla lainoilla. Nettosijoitukseksi ei katsota tytäryhtiöiden taseessa mahdollisesti olevaa liikearvoa.

Caverion-konsernin rahoituspolitiikan periaatteiden mukaisesti kaikki konserniyhtiöt ovat olleet vastuussa valuuttamääräiseen kassavirtaansa liittyvän valuuttakurssiriskin tunnistamisesta ja suojaamisesta. Kaikki sitoviin sopimukseen perustuvat erät, jotka ylittävät 0,2 milj. euroa, on suojattava. Suojaukset tehdään sisäisillä transaktioilla, joiden vastapuolena on Caverion-konsernin rahoitusosasto, joka suojaa konsernin nettoposition ja tekee kaikki ulkoisten vastapuolien kanssa tehtävät suojaukset. Valuuttakurssin suojauksissa ei noudateta suojauslaskentaa, joten johdannaisten arvonmuutokset kirjataan tilinpäätöksen laadintaperiaatteiden mukaisesti tulokseen. Vuonna 2015 merkittävien kaupallisiin sopimuksiin ja niiden suojaukseen liittyvät valuutat olivat Ruotsin ja Norjan kruunut. Caverion-konsernissa euron viiden prosenttiyksikön vahvistumisella Ruotsin kruunuun nähden olisi tilinpäätöshetkellä termiinin arvostuksesta aiheutunut kurssivoittoa 0,2 milj.

euroa verovaikutus huomioiden. Euron samansuuruinen vahvistuminen Norjan kruunuun nähden olisi aiheuttanut 0,1 miljoonan euron kurssivoiton verovaikutus huomioiden.

Lukuun ottamatta kaupallisiin sopimuksiin liittyvien johdannaisten aiheuttamaa kurssieroja euron heikentymisellä tai vahvistumisella ei olisi translaatoriskiä lukuun ottamatta ollut olennaista vaikutusta Caverion-konsernin tulokseen. Herkkyyksianalysissä on otettu huomioon sekä sisäisiin että ulkoihin lainoihin ja saamiin liittyvän kurssiriskin suojaamiseksi tehdyt valuuttajohdannaiset, jotka netottavat valuuttakurssimuutosten vaikutuksia.

Pääoman hallinta

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on ylläpitää optimaalista pääomarakennetta, saavuttaa mahdollisimman korkea sitoutuneen pääoman tuotto sekä minimoida pääoman kustannukset konsernin rahoituspolitiikassa määriteltyjen periaatteiden ja limiittien puitteissa. Pääomarakenteeseen vaikutetaan ensisijaisesti ohjaamalla investointeja ja liiketoimintaan sitoutuvan käyttöpääoman määrää.

30. MUUT VUOKRASOPIMUKSET

Konserni vuokralle ottajana

Ei-purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Milj. e	2015	2014
Yhden vuoden kuluessa	50,5	56,2
Yli vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	96,5	101,4
Yli viiden vuoden kuluttua	22,3	31,5
Yhteensä	169,2	189,1

Tuloslaskelmaan sisältyy ei-purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettuja vuokramenoja 57,0 (63,1) milj. euroa.

Konserni on vuokrannut käyttämänsä toimitilat. Toimitilojen vuokrasopimukset kestävät enimmillään 10 vuotta. Useimmiten

sopimukseen sisältyy mahdollisuus jatkaa sopimusta alkuperäisen päättymispäivän jälkeen. Toimitilasopimusten indeksi-, uudistamis- ja muut ehdot poikkeavat toisistaan. Muu vuokrasopimusvastuu sisältää myös konsernin työsuhdeautojen leasing-sopimusten vastuut, joiden pääasiallinen kesto on neljä vuotta.

31. VASTUUSITOUKSET

Milj. e	2015	2014
Annetut takaukset osakkuusyritysten puolesta	0,2	0,2
Muut vastuusitoumukset		
Muut vastuut	0,2	0,2

Konsernin emoyhtiö on antanut tytäryhtiöidensä sitoumusten vakuudeksi takauksia. Näiden takausten yhteismäärä 31.12.2015 oli 491,7 (502,8) milj. euroa. Määrä koostuu ulkoisten takausten vastatakauksista ja emoyhtiön antamista konsernitakauksista. Takaukset on annettu yleisten sopimuskäytäntöjen mukaisesti.

Konserniyhtiöillä on vireillä oikeudenkäyntejä, jotka liittyvät normaaliin liiketoimintaan. Oikeudenkäyntien lopputulosta on vaikea ennustaa, mutta varaus perustuen parhaaseen arvioon lopputuloksesta on kirjattu niissä tapauksissa, joissa sen on katsottu olevan tarpeen. Konsernin johdon käsityksen mukaan oikeudenkäynnillä ei odoteta olevan merkittävää vaikutusta konsernin taloudelliseen asemaan.

Saksassa tutkitaan kilpailuoikeudellisten sääntöjen rikkomuksia teknisten palveluiden toimialalla. Osana tutkintaa Saksan viranomaiset ovat hankkineet tietoja useilta teknisten palvelujen tarjoajilta, mukaan lukien Caverionilta. Caverion tekee asiassa aktiivisesti yhteistyötä paikallisten viranomaisten kanssa. Tilinpäätöshetkellä saatavilla olevan tiedon perusteella ei voida arvioida Caverionille näistä asioista mahdollisesti aiheutuvien riskien tai kustannusten määrää. On mahdollista, että kustannukset ja/tai sanktiot voivat olla olennaisia.

Jakautumiseen osallistuvat yhtiöt vastaavat yhteisvastuullisesti jakautuvan yhtiön velasta, joka on syntynyt ennen kuin jakautumisen täytäntöönpano on rekisteröity. Täten YIT Oyj:n osittaisjakautumisen seurauksena perustetulle Caverion Oyj:lle syntyi yhtiölle

jakautumisessa allokoitun netto-omaisuuden määrään asti niin sanottu toissijainen vastuu ennen jakautumisen täytäntöönpanon rekisteröintiä syntyneistä YIT Oyj:lle jakautumisen jälkeen jääneistä veloista. YIT Oyj:n merkittävimpien rahoitusvelkojen velkojat pois lukien sen liikkeeseen laskemien tiettyjen vaihtuvakorkoisten joukkovelkakirjalainojen haltijat luopuivat oikeudestaan vaatia Caverion Oyj:ltä suoritusta toissijaisen vastuun nojalla. YIT Oyj:n tällaisen

vaihtuvakorkoisen joukkovelkakirjalainan nimellisarvo 31.12.2015 oli 7,2 (10,8) milj. euroa ja se erääntyy vuonna 2016. Lisäksi Caverion Oyj:llä on toissijainen vastuu YIT Oyj:n ennen jakautumista myöntämistä, YIT Oyj:lle jakautumisen jälkeen jääneistä konsernitakauksista. Näiden konsernitakausten määrä joulukuun lopussa oli 338,2 (359,9) milj. euroa.

32. TYTÄRYRITYKSET

Nimi	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus %	Emoyhtiön omistusosuus %
Caverion Suomi Oy	Helsinki	100,00	100,00
Caverion GmbH	München	100,00	100,00
Caverion Industria Oy	Vantaa	100,00	100,00
Caverion Sverige AB	Solna	100,00	100,00
Caverion Norge AS	Oslo	100,00	100,00
Caverion Danmark A/S	Fredericia	100,00	100,00
Caverion Österreich GmbH	Wien	100,00	100,00
Caverion Emerging Markets Oy	Helsinki	100,00	100,00
Caverion Internal Services AB	Solna	100,00	100,00
Caverion Esco AS	Drammen	100,00	
Caverion Eesti AS	Tallinna	100,00	
Caverion Latvija SIA	Riika	100,00	
UAB Caverion Lietuva	Vilna	100,00	
Caverion Huber Invest Oy	Helsinki	100,00	
Caverion Česká republika s.r.o	Praha	100,00	
Caverion Polska Sp.z.o.o.	Varsova	100,00	
Caverion Deutschland GmbH	München	100,00	
Duatec GmbH	München	100,00	
OOO Kaverion Geboidetehnik Rus	Moskova	100,00	
MISAB Sprinkler & VVS AB	Solna	100,00	
ZAO Caverion St. Petersburg	Pietari	100,00	
OOO Caverion Elmek	Moskova	100,00	
Teollisuus Invest Oy	Helsinki	100,00	
OOO Peter Industry Service	Pietari	100,00	
Oy Botnia Mill Service Ab ¹⁾	Kemi	49,83	
Kiinteistö Oy Leppävirran Teollisuustalotie 1	Leppävirta	60,00	

¹⁾ Oy Botnia Mill Service Ab yhdistellään tytäryhtiönä Caverion-konsernin osakassopimuksen mukaisen määräysvallan perusteella.

Caverionilla ei ole tytäryrityksiä, joissa on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus konsernin näkemyksen mukaan.

33. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Milj. e	2015	2014
Tavaroiden ja palveluiden myynnit osakkuusyhtiöille	1,2	1,3

Myynti muulle lähipiirille tapahtuu markkinahintaan.

Johdon työsuhde-etuudet

Johtoon kuuluviin avainhenkilöihin luetaan Caverionin hallituksen jäsenet ja johtoryhmä. Johtoon kuuluville avainhenkilöille näiden työsuorituksesta maksettu kompensatio koostuu seuraavista eristä:

Milj. e	2015	2014
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	4,7	4,7
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	0,1	0,2
Yhteensä	4,9	4,8

Tilikaudelta 2015 johtoon kuuluville avainhenkilöille on lisäksi kertynyt bonuksia 0,4 milj. euroa, jotka maksetaan vuonna 2016. Tiedot osakepalkitsemisesta on esitetty liitteessä 22. Osakeperusteiset maksut.

35. TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Caverion allekirjoitti 26.1.2016 yli 80 miljoonan euron arvoisen palveluiden johtamisen sopimuksen rakennusliike A. Enggaardin ja Nordean kanssa uuden toimistorakennuksen elinkaarihankkeesta. Julkisen sektorin virastojen käyttöön tarkoitettu kiinteistö sijaitsee Kööpenhaminan Kalvebod Bryggessä. Hanke on yksi Tanskan suurimmista PPP-kumppanuushankkeista (Public-Private Partnership) ja samalla myös yksi Caverionin suurimmista tilauksista koskaan. Sopimus sisältyy Caverionin Q1/2016-tilauskantaan.

Caverion on allekirjoittanut sopimuksen Alfred Lotterin kanssa Arneg Kühlmöbel u. Ladeneinrichtungen, Produktions- u. Handelsgesellschaft mbH:n (Arneg Kühlmöbel) liiketoiminnan ostamisesta. Itävallan liittovaltion kilpailuviranomainen hyväksyi kaupan 19.1.2016. Ostohintaa ei julkistettu. Arneg Kühlmöbel on yksi Itävallan johtavista jäähdytystekniikan toimittajista. Vuonna 2014 yrityksen liikevaihto oli noin 7,0 miljoonaa euroa.

Emoyhtiön tuloslaskelma, FAS

Euroa	Liite	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Liiketoiminnan muut tuotot	1	32 858 373,57	25 054 501,63
Henkilöstökulut	2	-9 150 523,34	-8 902 409,32
Poistot ja arvonalentumiset	3	-2 014 464,91	-1 605 767,48
Liiketoiminnan muut kulut	4	-23 908 925,56	-21 312 224,79
LIIKETAPPIO		-2 215 540,24	-6 765 899,96
Rahoitustuotot ja -kulut	5	13 372 622,22	13 236 974,07
VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ		11 157 081,98	6 471 074,11
Satunnaiset erät	6	17 500 000,00	16 350 000,00
VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖSERIÄ JA VEROJA		28 657 081,98	22 821 074,11
Tilinpäätössirrot	7	-323 145,18	-536 853,65
Tuloverot	8	-3 236 603,21	-980 401,49
TILIKAUDEN VOITTO		25 097 333,59	21 303 818,97

Emoyhtiön tase, FAS

Euroa	Liite	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	9	5 516 085,52	4 580 909,95
Aineelliset hyödykkeet	9	5 506 423,63	5 206 603,75
Sijoitukset	10	401 582 569,52	391 582 569,52
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		412 605 078,67	401 370 083,22
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Pitkäaikaiset saamiset	11	60 246 100,00	60 001 100,00
Lyhytaikaiset saamiset	12	47 994 590,76	43 723 686,64
Rahat ja pankkisaamiset		47 977 510,37	82 371 475,40
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		156 218 201,13	186 096 262,04
VASTAAVAA YHTEENSÄ		568 823 279,80	587 466 345,26
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma	13	1 000 000,00	1 000 000,00
Edellisten tilikausien voitto		124 101 340,16	130 316 296,43
Tilikauden voitto		25 097 333,59	21 303 818,97
Käyvän arvon rahasto		-295 661,98	-4 079,27
Omat osakkeet		-3 213 159,00	-3 203 487,39
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		146 689 852,77	149 412 548,74
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	14	868 249,59	545 104,41
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen vieras pääoma	16	74 295 661,97	94 424 284,27
Lyhytaikainen vieras pääoma	17	346 969 515,47	343 084 407,84
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		421 265 177,44	437 508 692,11
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		568 823 279,80	587 466 345,26

Emoyhtiön rahoituslaskelma, FAS

Euroa	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	11 157 081,98	6 471 074,11
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	2 014 464,91	1 605 767,48
Muut oikaisut	33 077,53	
Tytäryhtiöosakkeiden myyntivoitot ja -tappiot		-3 288 123,05
Rahoitustuotot ja -kulut	-13 372 622,22	-13 236 974,07
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	-167 997,80	-8 448 255,53
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten muutos	-2 987 797,35	-13 220 662,24
Pitkäaikaisten korottomien liikesaamisten muutos	-5 000,00	2 160,00
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos	3 636 278,33	123 415,65
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	475 483,18	-21 543 342,12
Liiketoiminnan rahavirta		
Maksetut korot ja muut rahoituskulut	-23 051 219,20	-14 737 879,49
Saadut osingot	12 420 544,31	14 132 044,45
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	22 852 723,06	12 678 691,52
Maksetut välittömät verot	-2 016 277,86	-2 243 472,72
Liiketoiminnan rahavirta	10 681 253,49	-11 713 958,36
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-3 249 460,36	-3 140 525,25
Pitkäaikaisten lainasaamisten muutos	-240 000,00	20 000 000,00
Lyhytaikaisten lainasaamisten muutos	62 225,16	29 303 479,23
Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin	-10 000 000,00	-53 110 816,18
Tytäryhtiöosakkeiden myynti		6 560 000,00
Investointien rahavirta	-13 427 235,20	-387 862,20
Rahoituksen rahavirta		
Omien osakkeiden hankinta		-3 172 965,90
Saadut konserniavustukset	16 350 000,00	13 398 026,00
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-50 454 545,46	-70 545 454,54
Lyhytaikaisten lainojen muutos	29 975 337,38	65 327 444,47
Maksetut osingot	-27 518 775,24	-27 629 900,10
Rahoituksen rahavirta	-31 647 983,32	-22 622 850,07
Rahavarojen muutos	-34 393 965,03	-34 724 670,63
Rahavarat tilikauden alussa	82 371 475,40	117 096 146,03
Rahavarat tilikauden lopussa	47 977 510,37	82 371 475,40

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Caverion Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolainsäädäntöön perustuvia laskentaperiaatteita noudattaen.

Ulkomaanrahan määräisten erien muuntaminen

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tilikauden aikana tapahtumapäivän kurssiin.

Tilikauden päättymispäivänä ulkomaanrahan määräiset tase-erät arvostetaan Euroopan keskuspankin ilmoittamaan tilinpäätöspäivän kurssiin.

Lainoihin ja rahavaroihin liittyvät valuuttakurssivoitot ja -tappiot esitetään tuloslaskelmassa rahoitustuotoissa ja -kuluissa.

Pysyvien vastaavien arvostus

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden kirjanpitoarvona esitetään taseessa hankintameno vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja arvonalentumisilla.

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan taloudellisen käyttöiän perusteella tasapoistoina alkuperäisestä hankinta menosta.

Suunnitelman mukaiset pitoajat eri hyödykeryhmille ovat:

Aineettomat oikeudet	2–5 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	10 vuotta
Koneet ja laitteet	3 vuotta

Sijoitukset arvostetaan hankintahintaan.

Tuloutusperiaatteet

Emoyhtiön tuotot koostuvan emon tytäryhtiöille suorittamista palveluista. Palveluiden tuotot esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa. Tuotot kirjataan, kun palvelut on suoritettu.

Vastaiset menot ja menetykset

Vastaiset menot ja menetykset, jotka kohdistuvat päättyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen ja joiden toteutumista pidetään varmana tai todennäköisenä ja joita vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen, kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan asianomaiseen kulueraan. Kun niiden täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, ne esitetään taseessa pakollisissa varauksissa.

Eläkemenojen jaksotus

Emoyhtiön eläketurva on kaikilta osin hoidettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä. Eläkemenot on kirjattu kuluksi tuloslaskelmaan.

Lainat ja muut saamiset

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Lainat ja muut saamiset ovat lyhytaikaisia, jos eräpäivä on enintään 12 kuukautta tilinpäätöspäivän jälkeen, muutoin ne ovat pitkäaikaisia. Ne kirjataan hankintahintaan ja transaktiomenot jaksotetaan sopimusajalle kuluksi tuloslaskelmaan.

Myyntisaamiset ovat saamisia, jotka johtuvat asiakkaille tavanomaisessa liiketoiminnassa myydyistä tuotteista tai tuotetuista

palveluista. Myyntisaamiset ja muut saamiset ovat lyhytaikaisia, jos niiden eräpäivä on enintään 12 kuukautta tilinpäätöspäivän jälkeen, muutoin ne ovat pitkäaikaisia.

Rahat ja pankkisaamiset muodostuvat käteisvaroista, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista sekä muista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden alkuperäinen juoksu-aika on enintään kolme kuukautta.

Rahoitusvelat ja muut velat

Rahoitusvelat merkitään taseeseen selvityspäivänä ja ne kirjataan hankintahintaan ja transaktiomenot jaksotetaan sopimusajalle kuluksi tuloslaskelman rahoituskuluihin. Muut vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Lainalimiiteistä maksettavat palkkiot jaksotetaan kuluksi kyseisen limiitin voimassaoloajalle. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niihin liittyvät veloitteet sopimusten mukaan päättyvät tai siirtyvät pois.

Rahoitusvelat ovat lyhytaikaisia velkoja, kun jäljellä oleva maturiteetti on enintään 12 kuukautta, ja pitkäaikaisia velkoja, kun niiden maturiteetti on yli 12 kuukautta.

Ostovelat ovat maksuveloitteita, jotka ovat syntyneet tavarantoimittajilta tai palveluntuottajilta tavanomaisessa liiketoiminnassa hankituista tavaroista tai palveluista. Ostovelat luokitellaan lyhytaikaisiksi veloiksi, jos ne eräänntyvät maksettaviksi yhden vuoden kuluessa. Muussa tapauksessa ne esitetään pitkäaikaisina velkoina. Ostovelat kirjataan alkuperäiseen hankintahintaan.

Johdannaisinstrumentit

Valuutta- ja korkoriskien suojaamiseksi tehdyt johdannais-sopimukset on arvostettu käypään arvoon. Koron- ja valuutanvaihtosopimusten käyvät arvot on ilmoitettu liitteessä 19 Johdannaisinstrumentit.

Valuuttajohdannaisilla suojaudutaan ennakoitujen valuuttamääräisten rahavirtojen muutokselta sekä valuuttamääräisten saamisten ja velkojen arvonmuutoksilta. Valuuttajohdannaiset arvostetaan käypään arvoonsa tilinpäätöspäivän markkinatermiinikurssilla, ja voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelman rahoitustuotoihin ja -kuluihin. Valuuttajohdannaiset eräänntyvät vuoden 2016 aikana. Valuuttatermiineihin ei ole sovellettu suojauslaskentaa.

Korkojohdannaisilla suojaudutaan korkotason vaihtelun aiheuttamilta muutoksilta yhtiön tulokseen, taseeseen ja rahavirtaan. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on määritetty tulevien rahavirtojen nykyarvon perusteella Emoyhtiö on soveltanut koronvaihtosopimukseen suojauslaskentaa ja käsitellyt niitä rahavirran suojausina Korkojohdannais-sopimukseen ja suojauslaskentaan liittyviä laadintaperiaatteita kuvataan tarkemmin konsernin laadintaperiaatteissa kohdassa: Johdannaisinstrumentit ja suojauslaskenta.

Tuloverot

Tilikaudelle kuuluvat tuloverot jaksotetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan. Tilinpäätökseen ei ole kirjattu laskennallisia verovelkoja ja -saamisia.

Emoyhtiön tuloslaskelman liitetiedot

1. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

1000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Palvelutuotot	32 858,4	21 412,0
Myyntivoitot investoinneista		3 642,5
Yhteensä	32 858,4	25 054,5

2. HENKILÖSTÖÄ JA TOIMIELIMIEN JÄSENIÄ KOSKEVAT TIEDOT

1000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	7 261,7	7 259,5
Eläkekulut	1 141,5	1 260,3
Muut henkilösivukulut	747,3	382,6
Yhteensä	9 150,5	8 902,4
Henkilöstö keskimäärin tilikaudella	78,0	70,0
Johdon palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtaja	529,9	715,4
Hallituksen jäsenet	354,6	324,7
Yhteensä	884,5	1 040,1

3. POISTOT JA ARVONALENNUKSET

1000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Poistot aineettomista oikeuksista	1 943,4	1 538,9
Poistot rakennuksista ja rakennelmista	16,1	16,1
Poistot koneista ja kalustosta	54,9	50,8
Yhteensä	2 014,5	1 605,8

4. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

1000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Tilintarkastajille maksetut palkkiot		
KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy		
Tilintarkastus	176,0	123,0
Verokonsultointi	19,0	11,0
Muut palvelut	79,0	578,0
Yhteensä	274,0	712,0

5. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

1000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Osinkotuotot		
Konserniyhtiöiltä	12 420,5	14 132,0
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista		
Konserniyhtiöiltä	1 739,9	2 002,4
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Konserniyhtiöiltä	2 036,0	2 508,4
Muut tuotot muilta	81,1	215,5
Yhteensä	2 117,1	2 723,9
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Konserniyhtiöille	-338,8	-467,6
Korkokulut muille	-1 698,8	-4 006,6
Muut kulut muille	-934,8	-965,0
Yhteensä	-2 972,4	-5 439,3
Valuuttakurssivoitot	19 577,3	8 360,2
Valuuttajohdannaisten käyvän arvon jaksotus	259,4	365,0
Valuuttakurssitappiot	-19 769,3	-8 907,2
Yhteensä	67,5	-182,1
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	13 372,6	13 237,0

6. SATUNNAISET ERÄT

1000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Saadut konserniavustukset	17 500,0	16 350,0

7. TILINPÄÄTÖSSIIRROT

1000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Suunnitelman mukaisten ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus	323,1	536,9

8. TULOVEROT

1000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	3 236,6	980,4
Yhteensä	3 236,6	980,4

Emoyhtiön taseen liitetiedot

9. PYSYVIEN VASTAAVIEN MUUTOKSET

1 000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	6 867,1	5 298,1
Lisäykset	2 878,6	1 569,0
Vähennykset		
Hankintameno 31.12.	9 745,7	6 867,1
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-2 286,2	-747,3
Tilikauden poisto	-1 943,4	-1 538,9
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-4 229,6	-2 286,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 516,1	4 580,9
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	5 516,1	4 580,9
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	109,8	109,8
Lisäykset		
Vähennykset		
Hankintameno 31.12.	109,8	109,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	109,8	109,8
Rakennukset ja rakennelmat		
Hankintameno 1.1.	160,9	160,9
Lisäykset		
Vähennykset		
Hankintameno 31.12.	160,9	160,9
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-24,1	-8,0
Tilikauden poisto	-16,1	-16,1
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-40,2	-24,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	120,7	136,8

Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	155,7	155,7
Lisäykset	26,1	
Vähennykset		
Hankintameno 31.12.	181,7	155,7
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-76,2	-25,4
Tilikauden poisto	-54,9	-50,8
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-131,1	-76,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	50,6	79,5
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	4 880,5	3 309,0
Lisäykset	11 488,8	11 356,5
Vähennykset	-11 144,0	-9 785,0
Hankintameno 31.12.	5 225,3	4 880,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 225,3	4 880,5
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	5 506,4	5 206,6

10. SJOITUKSET

1 000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Osuudet konserniyhtiöissä		
Hankintameno 1.1.	391 582,6	341 743,6
Lisäykset	10 000,0	53 110,8
Vähennykset		-3 271,9
Hankintameno 31.12.	401 582,6	391 582,6
Sijoitukset yhteensä	401 582,6	391 582,6

11. PITKÄAIKAISET SAAMISET

1 000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Saamiset konserniyhtiöiltä		
Lainasaamiset	60 240,0	60 000,0
Saamiset muilta	6,1	1,1
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	60 246,1	60 001,1

12. LYHYTAIKAISET SAAMISET

1 000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Saamiset konserniyhtiöiltä		
Myyntisaamiset	23 850,7	19 181,5
Lainasaamiset	60,0	331,5
Muut saamiset	18 311,8	17 244,4
Saamiset muilta		
Muut saamiset	115,0	434,1
Siirtosaamiset	5 657,1	6 532,2
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	47 994,6	43 723,7
Siirtosaamisten erittely		
Rahoituskulujen jaksotus	591,4	314,7
Verosaamiset		29,7
Muut saamiset	5 065,8	6 187,8
Yhteensä	5 657,1	6 532,2

13. OMA PÄÄOMA

1000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Osakepääoma 1.1.	1 000,0	1 000,0
Osakepääoma 31.12.	1 000,0	1 000,0
Voitto edellisiltä tilikausilta 1.1.	148 416,6	157 932,7
Omien osakkeiden hankinta	-9,7	-3 190,0
Osingonjako	-27 518,8	-27 629,9
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	120 888,2	127 112,8
Tilikauden voitto	25 097,3	21 303,8
Käyvän arvon rahasto 1.1.	-4,1	
Rahavirran suojaukset	-291,6	-4,1
Käyvän arvon rahasto 31.12.	-295,7	-4,1
Oma pääoma yhteensä	146 689,9	149 412,5
Jakokelpoiset varat 31.12.		
Voitto edellisiltä tilikausilta	120 888,2	127 112,8
Tilikauden voitto	25 097,3	21 303,8
Käyvän arvon rahasto	-295,7	-4,1
Omasta pääomasta jakokelpoisia varoja	145 689,9	148 412,5

Caverion Oyj:n omat osakkeet

Emoyhtiöllä on 31.12.2015 omia osakkeita seuraavasti:

	Määrä kpl	Osakkeiden lukumäärä	Osuus osakepääomasta ja äänistä %
	512 091	125 596 092	0,41 %

Emoyhtiölle on tilikauden aikana palautunut omia osakkeita seuraavasti:

Aika	Määrä kpl	Suoritettu vastike (keskiarvo)	Suoritettu vastike (vaihteluväli)
12.3.2015	675	3,32	3,13–3,50
12.3.2015	818	3,32	3,13–3,50
30.6.2015	237	3,32	3,13–3,50
30.9.2015	474	3,32	3,13–3,50
30.12.2015	630	3,32	3,13–3,50

14. TILINPÄÄTÖSSIIRROT

1000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Poistoero 1.1.	545,1	8,3
Lisäys	323,1	536,9
Poistoero 31.12.	868,2	545,1

15. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT

1000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Laskennalliset verosaamiset		
Hyllypoisto		
Muut väliaikaiset erot	281,2	271,1
Yhteensä	281,2	271,1
Laskennalliset verovelat		
Poistoero	173,4	108,8
Muut väliaikaiset erot	53,9	47,1
Yhteensä	227,4	155,9
Laskennallisia veroja ei ole huomioitu emoyhtiön tilinpäätöksessä.		

16. PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

1 000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Velat konserniyhtiöille		
Muut velat	4 000,0	6 000,0
Velat muille		
Lainat rahoituslaitoksilta	70 000,0	88 272,7
Johdannaisvelat	295,7	
Eläkelainat		151,6
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	74 295,7	94 424,3

17. LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

1 000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Velat konserniyhtiöille		
Ostovelat	850,2	565,9
Siirtovelat	2 789,7	264,7
Muut velat	317 741,4	287 846,5
Velat muille		
Lainat rahoituslaitoksilta	20 000,0	50 181,8
Ostovelat	697,1	902,0
Muut lyhytaikaiset velat	1 204,8	846,0
Siirtovelat	3 686,4	2 477,5
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	346 969,5	343 084,4
Siirtovelkojen erittely		
Henkilöstökulujaksotukset	1 516,2	1 197,6
Korkojaksotus	140,6	305,3
Siirtovelat konserniyhtiöille	2 789,7	264,7
Verojaksotus	1 190,6	
Muut erät	839,0	974,6
Yhteensä	6 476,1	2 742,2

18. VASTUUSITOUMUKSET

1 000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Leasing- ja vuokrasopimuksista maksettavat määrät		
Alkaneella tilikaudella maksettavat	960,4	952,3
Myöhemminä vuosina maksettavat	6 305,6	6 393,3
Yhteensä	7 266,0	7 345,5
Takaukset		
Saman konsernin yritysten puolesta		
Urakkatakaukset	485 691,1	494 755,2
Lainatakaus	6 000,0	8 000,0
Leasingvuokravastuista annetut takaukset	9 024,5	9 355,9

19. JOHDANNAISINSTRUMENTIT

1 000 e	1.1.2015–31.12.2015	1.1.2014–31.12.2014
Ulkoiset valuuttatermiinisopimukset		
Käypä arvo	-45,3	-211,2
Kohde-etuksien arvo	76 892,8	33 269,6
Sisäiset valuuttatermiinisopimukset		
Käypä arvo	0,4	-93,0
Kohde-etuksien arvo	3 237,2	6 280,1
Koronvaihtosopimukset ja korkotermit		
Käypä arvo	-295,7	-4,1
Kohde-etuksien arvo	90 000,0	20 000,0

20. JOHDON PALKAT JA PALKKIOT

Palkitsemisen päätöksentekojärjestys

Caverion Oyj:n yhtiökokous päättää yhtiön hallituksen palkitsemisesta. Hallituksen henkilöstövaliokunta valmistelee ehdotuksen hallituksen jäsenten palkitsemisesta varsinaiselle yhtiökokoukselle. Hallituksen henkilöstövaliokunta valmistelee myös Caverion konsernin yleiset palkitsemisperiaatteet, konsernin lyhyen ja pitkän aikavälin kannustinjärjestelmät sekä palkitsemispolitiikan jotka hyväksyy hallitus.

Hallitus nimittää konsernin toimitusjohtajan ja päättää hänen toimsuhteensa ehdoista sekä palkitsemisesta. Hallitus nimittää myös konsernin johtoryhmän jäsenet. Caverionin ohjeistuksen mukaan esimiehen esimiehen on hyväksyttävä kaikki yksittäiset palkitsemispäätökset. Konsernin johtoryhmän jäseniä koskevat palkitsemispäätökset hyväksyy hallituksen puheenjohtaja.

Hallituksen palkitseminen

Euroa	Hallituksen palkkio	Tarkastusvaliokunnan kokouspalkkio	Henkilöstövaliokunnan kokouspalkkio	Kokouspalkkio	Yhteensä 2015	Yhteensä 2014
Henrik Ehrnrooth	16 500		550	550	17 600	86 900
Markus Ehrnrooth	37 050	2 200		3 850	43 100	
Anna Hyvönen	46 800	550	1 650	4 400	53 400	56 150
Ari Lehtoranta	75 200		2 200	4 400	81 800	64 400
Eva Lindqvist	46 800	1 650		3 300	51 750	56 150
Ari Puheloinen	37 050		1 100	3 850	42 000	
Michael Rosenlew	57 250	2 750	550	4 400	64 950	61 100
Yhteensä	316 650	7 150	6 050	24 750	354 600	324 700

Johdon palkitseminen

Konsernin johtoryhmän palkitseminen koostuu:

- o kiinteästä peruspalkasta
- o luontoiseduista
- o lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmästä, kuten vuosittaisesta tulospalkkiosta sekä
- o pitkän aikavälin kannustinjärjestelmästä, kuten osakepohjaisesta kannustinohjelmasta

Lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmä

Palkitsemisen perustana Caverionissa on kiinteä peruspalkka, minkä lisäksi konsernin johto ja suurin osa toimihenkilöistä kuuluu tulospalkkiojärjestelmän piiriin. Tulospalkkiojärjestelmän tavoitteena on palkita johtoa ja valittuja henkilöitä ennalta määrättyjen ja mitattavissa olevien tulostavoitteiden saavuttamisesta. Caverionin hallitus vahvistaa vuosittain tulospalkkiosäännöt, joiden mukaan mahdolliset palkkiot maksetaan. Hallitus arvioi vuosittain konsernin, konsernin toimitusjohtajan ja konsernin johtoryhmän suoriutumista. Mahdolliset tulospalkkiot hyväksyy hallitus ja ne maksetaan tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Mahdollinen tulospalkkio perustuu asetettujen tavoitteiden, kuten koko konsernin ja/tai divisioonan taloudellinen tulos, strategiset tavoitteet ja/tai erikseen asetettujen kehittämistavoitteiden saavuttamiselle. Henkilökohtainen tavoite- ja maksimipalkkiomahdollisuus on määritelty tehtävän vastuiden mukaan. Mahdollisesti toteutuvat tulospalkkiot voivat vaihdella nollan ja etukäteen määritellyn maksimipalkkion välillä perustuen saavutettuihin tuloksiin.

Tulospalkkiojärjestelmään kuuluvat oleellisena osana tulos- ja kehityskeskustelut. Niissä sovitaan henkilökohtaiset tavoitteet ja

Hallituksen palkitseminen

16.3.2015 pidetty Caverion Oyj:n varsinainen yhtiökokous päätti, että hallituksen jäsenille maksetaan palkkioita seuraavasti:

- o puheenjohtaja 6 600 e/kk (79 200 e/v)
- o varapuheenjohtaja 5 000 e/kk (60 000 e/v)
- o jäsen 3 900 e/kk (46 800 e/v).

Lisäksi maksetaan 550 euron kokouspalkkio jokaisesta hallituksen ja valiokunnan kokouksesta minkä lisäksi korvataan matkakulut. Kenelläkään hallituksen jäsenistä ei ole työsuhdetta tai palvelusopimusta Caverion konsernin kanssa eivätkä he kuulu yhtiön lyhyen tai pitkän aikavälin kannustinjärjestelmien tai eläkejärjestelmien piiriin.

niiden painoarvot sekä käydään läpi sovittujen tulostavoitteiden toteutuminen.

Toimitusjohtajan vuosittainen tulospalkkio voi olla korkeintaan 60 % kiinteästä vuosipalkasta. Muiden konsernin johtoryhmän jäsenten vuosittainen tulospalkkio voi olla korkeintaan 50 % kiinteästä vuosipalkasta.

Pitkän aikavälin kannustinjärjestelmät

Osakepohjaiset kannustinjärjestelmät ovat osa Caverion-konsernin johdon kokonaispalkitsemista. Niiden keskeisenä tavoitteena on yhdistää omistajien ja johdon tavoitteet yhtiön omistaja-arvon kasvattamiseksi ja tukea yhtiötä sen tavoitteessa tulla yhdeksi Euroopan johtavista kiinteistöille ja teollisuudelle edistyksellisiä ja kestäviä elinkaariratkaisuja tarjoavista yrityksistä. Lisäksi tavoitteena on sitouttaa avainjohto yhtiöön ja sen strategiaan tavoitteisiin sekä tarjota avainjohtolle kilpailukykyinen yhtiön osakkeiden omistukseen perustuva palkkiojärjestelmä.

Osakepohjainen pitkän aikavälin kannustinohjelman 2014–2016

Hallitus hyväksyi toukokuun 2014 kokouksessaan osakepohjaisen pitkän aikavälin kannustinohjelman 2014–2016. Kannustinohjelmassa on yksi kolmivuotinen ansaintajakso (2014–2016). Sitä seuraa yksivuotinen oikeuden syntymisjakso, jonka jälkeen palkkiot maksetaan keväällä 2018. Palkkio maksetaan vain niille, joiden työsuhde jatkuu maksuhetken saakka. Kun osakkeet on jaettu, ne ovat vapaasti edelleen luovutettavissa.

Mahdollinen palkkio perustuu konsernin liikevaihdolle ja käyttökateprosentille vuoden 2016 loppuun asti asetettuihin tavoitteisiin. Palkkio maksetaan Caverionin osakkeina ja käteiskorvauksena, jonka tarkoituksena on kattaa palkkioon liittyvät verot

ja veroluonteiset kulut. Jos kaikki tavoitteet saavutetaan, osakepalkkio vastaa kokonaisuudessaan enintään 500 000 Caverionin osaketta. Palkkioina mahdollisesti jaettavat osakkeet hankitaan julkisella kaupankäynnillä osakemarkkinoilta, joten kannustinohjelmalla ei ole osakkeen arvoa laimentavaa vaikutusta. Ohjelman piiriin kuuluu noin 40 henkilöä. Osakepohjaisen kannustinohjelman kustannukset ovat olleet 329 125 euroa vuonna 2015.

Osakepohjainen pitkän aikavälin kannustinohjelma 2016–2018

Hallitus hyväksyi joulukuun 2015 kokouksessaan osakepohjaisen kannustinohjelman. Ohjelma koostuu suoriteperusteisesta osakepalkkio-ohjelmasta (Performance Share Plan) täydennettynä erityistilanteita varten tarkoitettulla ehdollisella osakepalkkio-ohjelmalla (Restricted Share Plan). Molemmat ohjelmat koostuvat vuosittain alkavista yksittäisistä, kolmen vuoden pituisista osakepalkkio-ohjelmista. Ensimmäiset ohjelmat alkavat vuoden 2016 alussa ja niihin perustuvat mahdolliset osakepalkkiot suoritetaan keväällä 2019.

Konsernin toimitusjohtajan palkitseminen

Toimitusjohtajan palkitseminen koostuu kiinteästä peruspalkasta, luontoiseduista, tulospalkkioista, osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä sekä maksuperusteisesta lisäeläkkeestä. Konsernin toimitusjohtajan vuosittaisen tulospalkkion enimmäismäärä voi olla enintään 60 % kiinteästä vuosipalkasta. Vuonna 2015 50 % kokonaispalkkiomahdollisuudesta perustui konsernin käyttökatteprosentille ja 50 % kokonaispalkkiomahdollisuudesta perustui konsernin kassavirralle. Nämä mittarit perustuvat Caverionin strategisille tavoitteille.

Fredrik Strandille toimitusjohtajuudesta maksettu peruspalkka luontoisetuineen tilikaudella 2015 oli 462 382 euroa. Tulospalkkioita maksettiin 67 541 euroa.

Toimitusjohtajan ja muiden konsernin johtoryhmän jäsenten osakeomistukset ovat nähtävissä sisäpiirirekisterissä.

Eläke, eläkeikä ja irtisanomiskorvaus

Fredrik Strandin toimitusjohtajuuden mukainen eläkeikä on 65 vuotta. Toimitusjohtajalla on maksuperusteinen lisäeläke jonka kustannus vuonna 2015 oli 141 063 euroa (122 842 vuonna 2014). Muilla johtoryhmän jäsenillä ei ole ylimääräisiä johdon lisäeläkejärjestelmiä. Lakisääteisen eläkkeen kustannus oli 51 781 euroa (40 467 vuonna 2014). Toimitusjohtajan toimitusjohtajuuden mukainen irtisanomisaika on kuusi kuukautta. Mikäli yhtiö irtisanoo sopimuksen, toimitusjohtajalle maksetaan lisäksi 12 kuukauden palkkaa vastaava erillinen korvaus.

Lähipiirilainat

Toimitusjohtajalla tai hallituksen jäsenillä ei ollut 31.12.2015 rahalainaa yhtiöltä tai sen tytäryhtiöiltä.

Hallituksen voitonjakoehdotus

Emoyhtiö Caverion Oyj:n jakokelpoiset varat 31.12.2015 ovat (euroa):

Edellisten tilikausien voittovarot	120 888 181,16
Tilikauden voitto	25 097 333,59
Kertyneet voittovarot yhteensä	145 985 514,75
Käyvän arvon rahasto	-295 661,98
Jakokelpoiset voittovarot, yhteensä	145 689 852,77

Hallitus ehdottaa varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 0,28 euroa osakkeelta konsernin pitkän ajan osingonjakopolitiikan mukaisesti.

Osingonjako kertyneistä voittovaroista 0,28 euroa/osake	35 023 520,28
Jätetään jakokelpoisiin varoihin (euroa)	110 666 332,49

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei ole tilikauden päättymisen jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

Hallituksen toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitus

Helsingissä 26. päivänä tammikuuta 2016

Ari Lehtoranta   Michael Rosenlew
Hallituksen puheenjohtaja   *Hallituksen varapuheenjohtaja*

Markus Ehrnrooth   Anna Hyvönen

Eva Lindqvist   Ari Puheloinen

Fredrik Strand
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus

Helsingissä, 27. päivänä tammikuuta 2016

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Heikki Lassila
KHT

Tilintarkastuskertomus

Caverion Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Caverion Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2015. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudattamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtajat syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisyyden

riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

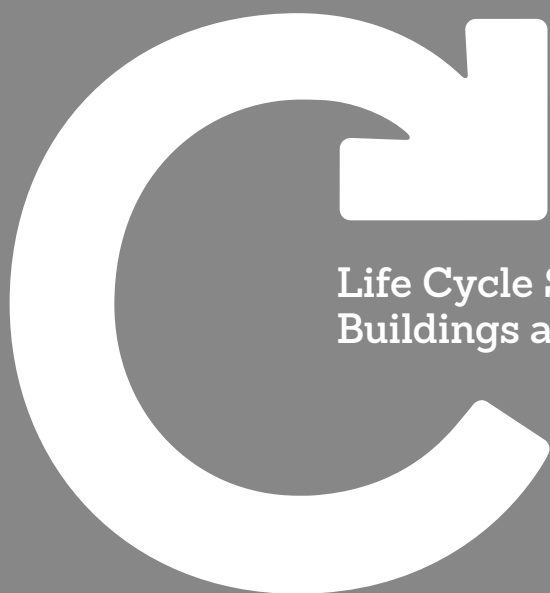
Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 27. päivänä tammikuuta 2016

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Heikki Lassila
KHT

Life Cycle Solutions for
Buildings and Industries

Caverion Oyj
PL 59 (Panuntie 11)
00621 Helsinki
Puh. 010 4071
www.caverion.fi
vuosikertomus2015.caverion.com

 @CaverionSuomi

 facebook.com/caverionsuomi

 www.linkedin.com/company/caverion